

358	1 433	1 299	942	628	2 420	2 157
1 733	4 593	2 560	3 020	3 022	8 692	8 692
1 180	2 985	1 727	2 074	2 074	2 951	2 951
553	608	833	946	1 233	8 692	8 692
1 779	4 646	12 981	2 293	3 724	1 217	1 217
1 745	1 742	9 858	8 504	8 187	1 415	1 415

ZAVOD LRŠ ZA STATISTIKO
 LJUBLJANA
 DOKUMENTACIJSKI ARHIV
 Invenar: 1 800
 Številka: D 102 9537/a
 Arhivna oznaka: 8 191 352
 3 573

ZAVOD SR SLOVENIJE ZA STATISTIKO

1 234	2 904	3 123	3 789	4 075	1 151	6 756
3 710				3 639	1 329	7 503
3 203	3 196	2 957	4 016	2 974	8 665	6 126
507	719	886	824	665	824	1 664
561	806	554	209	711	842	1 151
7 423	6 520	5 635	5 339	5 547	8 297	4 875
7 236	6 242	5 301	4 298	5 095	7 897	4 120
6 906	6 906	6 775	7 846	9 560	7 269	7 269
1 183	1 183	1 912	3 354	2 195	2 195	9 458
1 596	2 537	1 844	2 259	2 097	7 075	2 298
1 447	2 109	1 495	1 796	1 620	6 758	9 395
2 964	2 695	2 352	3 937	5 473	2 601	1 620
2 865	2 461	2 220	2 602	2 139	3 133	4 350
4 922	7 542	7 417	6 896	7 795	8 195	7 425
4 450	5 854	5 596	4 640	4 917	3 599	6 831

STATISTIČNO GRADIVO

Št. 2 / 70

2 376	3 332	3 209	3 009	2 869	5 795	5 069
2 279	5 293	4 885	6 804	9 628	4 279	6 176
6 985	6 135	7 520	6 818	2 591	8 237	3 755
1 142		3 130	5 082	5 563	1 492	2 951
2 572	2 608	3 844	3 471	4 084	6 380	4 504
3 433	1 688	1 300	1 517	2 106	1 064	2 020
1 653	2 107	3 871	3 584	3 551	1 921	3 254

ZUNANJA TRGOVINA SR SLOVENIJE 1957-68

Statistični pregled izvoza, uvoza in odnosov menjave

1 308	1 954	1 954	1 954	1 357	1 772	1 772
1 345	1 449	1 171	1 733	1 554	1 492	1 492
5 044				28	7 442	9 496
1 257	1 591	2 169	2 695	3 317	1 794	3 979
6 106	1 655	1 456	2 084	3 191	1 817	7 526
5 393	8 455	9 075	9 936	9 936	9 978	5 393
5 469	8 638	8 562	8 557	8 177	3 934	6 471
1 341	2 042	3 021	2 384	3 872	1 838	3 500
3 416	5 275	6 385	5 985	4 185	5 639	7 475
2 380	3 251	2 494	2 915	2 750	2 494	2 960
3 105	3 917	7 881	8 123	9 110	4 778	6 971
2 309	2 668	3 873	3 873	3 856	5 384	3 955
3 954	7 909	7 625	8 339	8 783	6 838	7 759
5 008	4 658	4 541	4 529	4 626	7 011	9 762
1 830	3 101	3 209	5 149	3 899	2 288	3 507
4 324	3 770	4 169	3 445	4 043	8 116	7 851
2 295	2 357	2 264	2 183	2 489	3 913	3 706
2 117	2 124	1 976	1 921	2 028	3 494	3 100
3 402	7 017	6 981	6 698	3 772	8 736	9 103
2 495	2 727	2 997	3 208	3 207	6 059	6 007
2 376	2 382	2 732	2 809	2 869	5 795	6 007
2 279	5 293	4 885	6 804	9 628	8 127	8 214
2 523	2 333	3 584	3 170	3 582	6 274	3 995
1 622	2 582	2 864	2 996	1 925	3 447	3 594
7 423	6 520	5 635	5 339	5 547	8 297	4 875

LJUBLJANA, MAJ 1970

ZAVOD SR SLOVENIJE ZA STATISTIKO

STATISTIČNO GRADIVO

Št. 2 / 70

ZUNANJA TRGOVINA SR SLOVENIJE 1957-68

Statistični pregled izvoza, uvoza in odnosov menjave

LJUBLJANA, MAJ 1970

SESTAVILA ANALITSKA SKUPINA:

Zasnova in tekst: Berič Karel, samostojni svetovalec

Analitski računi: Markuš Marica, analitik

Gantar Roža, Analitik

Uporaba in objava podatkov, v celoti ali deloma, dovoljena le z navedbo vira

---

Izdal in tiskal Zavod SR Slovenije za statistiko, Ljubljana, Vožarski pot št. 12

Tiskano v 150 izvodih, maja 1970, cena 20 djn

VSEBINA

Stran

UVOD	3
I. POJASNILA IN PRIPOMBE	5
Zunanjetrgovinske organizacije SFRJ po številu zaposlenih 1967	7
Deleži zunanje trgovine SRS od SFRJ v % v letu 1967	7
Zunanjetrgovinske organizacije SRS po številu zaposlenih 1967	8
Zunanjetrgovinske organizacije SFRJ po višini osnovnih sredstev v letu 1967	8
Zunanjetrgovinske organizacije SRS po višini osnovnih sredstev v letu 1967	9
Zunanjetrgovinska bilanca SFRJ	9
Zunanjetrgovinska bilanca SR Slovenije	10
Primerjava zunanje trgovine SFRJ in SRS	10
Stopnje naraščanja 1957-68	10
Poprečne stopnje rasti po sektorjih zunanje trgovine SRS 1957-68	11
Zunanja trgovina SRS med reformo	11
Blagovna in geografska koncentracija zunanje trgovine	12
Strukturna razčlenitev zunanje trgovine SRS po kontinentih	13
Zunanja trgovina SRS z gospodarskim skupnostmi Evrope	15
Valutarna področja	17
II. IZVOZ	18
Vrednost izvoza SRS po letih (v tekočih cenah)	22
Strukturni deleži izvoza SRS po vrednosti	23
Strukturni deleži izvoza SRS po količinah	24
Indeksi obsega izvoza SRS po sektorjih	25
Izvoz SRS po področjih in panogah	27
Izvoz SRS po namenski kategorizaciji blaga	28
Izvoz SRS po kontinentih	28
Izvoz SRS po državah	29
Indeksi izvoza SRS v pomembnejše države	32
Pregled izvoza SRS v pomembnejše države v % udeležbe	33
Izvoz SRS po stopnji obdelave	33
Izvoz pomembnejših prehrabnih predmetov	34
Izvoz pijač in tobačnih izdelkov	35
Izvoz pomembnejših surovin	36
Izvoz mineralov, premoga in nafte	37
Izvoz olj in masti	38
Izvoz pomembnejših kemičnih izdelkov	39
Izvoz pomembnejših proizvodov klasificiranih po materialu	40
Izvoz pomembnejših strojev in transportnih naprav	41
Izvoz raznih končnih izdelkov	42
Izvoz pomembnejšega blaga po letih	44
III. UVOZ	47
Vrednost uvoza SRS po letih (tekoče cene)	50
Strukturni deleži uvoza po vrednosti	52

Strukturalni deleži uvoza (po količinah)	53
Indeksi obsega uvoza SRS po sektorjih	54
Uvoz SRS po področjih in panogah	55
Uvoz SRS po namenski kategorizaciji blaga	56
Uvoz po stopnji obdelave	56
Uvoz po kontinentih	57
Uvoz po državah	58
Indeksi uvoza SRS iz pomembnejših držav	61
Pregled uvoza SRS iz pomembnejših držav v % udeležbe	61
Uvoz pomembnejših prehrabnih izdelkov	62
Uvoz pijač in tobačnih izdelkov	63
Uvoz pomembnejših surovin	64
Uvoz premoga, koksa in naftnih izdelkov	65
Uvoz olj in masti	66
Uvoz kemičnih izdelkov	67
Uvoz nekaterih proizvodov klasificiranih po materialu	68
Uvoz pomembnejših strojev in transportnih naprav	69
Uvoz nekaterih končnih proizvodov	70
Uvoz pomembnejšega blaga po letih v SRS	71
ODNOSI MENJAVE	74
Odnosi med cenami v SRS	76
Odnosi menjave po sektorjih v SRS	76
Indeksi menjave v SRS	77
Dinamika odnosov obsega menjave v SRS	78
Primerjalna tabela koeficientov elastičnosti	79
Elastičnost med obsegom in cenami	80
Poprečna sektorska elastičnost	81
Elastičnost uvoza v SRS glede na narodni dohodek	82
Poprečna nagnjenost SFRJ k zunanji trgovini	82
Poprečna nagnjenost SRS k zunanji trgovini	83
Mejna nagnjenost k izvozu in uvozu v SFRJ	84
Mejna nagnjenost k izvozu in uvozu v Sloveniji	84
Odnosi med zunanjo trgovino in narodnim dohodkom v SRS	85
IV. ODNOSI MENJAVE	86
ZAKLJUČEK	87
UPORABLJENA LITERATURA	88

U V O D

Statistika zunanje trgovine v SFRJ ima to značilno obeležje, da je močno centralizirana. Podatke zbira in jih mehanoografsko obdeluje Zvezni zavod za statistiko, rezultate pa posreduje mesečno v določeni obliki in obsegu republiškim zavodom za statistiko. Analitska raziskava tako dobljenih informacij je bila zato vse do leta 1968 pretežno omejena na publikacije Zveznega zavoda za statistiko, ki je hkrati računal indekse cen izvoza in uvoza ter fizičnega obsega, vendar samo za SFRJ. Republiškim zavodom za statistiko do leta 1966 ni bilo dovoljeno objavljati v svojih letopisih takih in podobnih podatkov o zunanji trgovini. Zato ni čudno - če izvzamemo interne letne preglede, ki so bili zaupnega značaja -, da sta šele prehod na tržno gospodarstvo in gospodarska reforma vzbudila potrebo po večjem regionalnem razčlenjevanju in podrobnem preučevanju te vrste blagovne menjave. Odtlej najdemo nekatere statistične informacije v konjunktornih pregledih, prikazih in komunikacijah, medtem ko celota spoznavanja zunanje trgovine, zlasti z vidika gospodarskih bilanc, za republiko še vedno ni dana, in utegne samo elektronska obdelava z ustrezno decentralizacijo predočenja rezultatov odpraviti to pomanjkljivost.

Pomanjkljivost v sistemu statistike v zunanji trgovini pa ni samo v globalnem in regionalno presplošnem obveščanju javnosti, temveč tudi v splošni vrzeli, ki je za organe nižje pristojnosti od zveznih nastala v razdobju 1946-1968. Za ta čas bi rabili celovite, primerljive in kontinuirane letne podatke. Iz teh bi mogli računati vsakovrstne trende razvoja zunanjetrgovinskega prometa, razmerja med izvozom in uvozom, takoimenovane odnose menjave, dinamiko izvoznó-uvoznih cen in podobno. Ta potreba se je pokazala pri sestavljanju koncepta dolgoročnega ekonomskega razvoja Slovenije, kakor tudi ob drugih prilikah, kar še vedno izražajo številni koristniki statističnih informacij.

Da bi zadostili tem upravičenim potrebam in zapolnili vrzel, ki je v sistemu njegovih publikacij, izdaja Zavod SR Slovenije to publikacijo, namenjeno predvsem uradnim koristnikom statističnega gradiva. Poleg tega, da bodo predloženi podatki dali odgovor na razna doslej postavljena vprašanja, želi zavod postaviti tudi temelj lastnega indeksnega sistema za to področje trgovine in izhodišče za kasnejše računanje blagovnih odnosov v republici. Osnovni namen pa je zbrati vse razpoložljive podatke o zunanji trgovini SR Slovenije, odnosno tiste, ki jih je bilo mogoče urediti in prečistiti v takšni meri, da so zanesljivi in praktično uporabljivi.

Ljubljana, maja 1970

Direktor
Franta Komeč

POJASNILA IN PRIPOMBE

Organizacijsko sestavo zunanjetrgovinskih podjetij v SRS tvori 28 gospodarskih organizacij, ki zaposlujejo 6 775 oseb. To je po stanju v letu 1967, ko je v SFRJ poslovalo 147 sorodnih podjetij, s 37 048 zaposlenimi kar kaže, da SRS obsega slabo 1/5 jugoslovanske zunanje trgovine. Ne upoštevamo pri tem tistih gospodarskih organizacij, ki neposredno izvažajo in tudi prispevajo k zunanjetrgovinskemu prometu. Teh je precej, če upoštevamo, da kar 268 industrijskih podjetij v SRS proizvajajo za izvoz, in to blago prodaja preko trgovine ali pa samo s pomočjo zvez, ki so jih ustvarili z inozemstvom. Podobno pa je tudi pri uvozu.

Razlike med gospodarsko-poslovno strukturo podjetij SRS in občo jugoslovansko konstelacijo zunanje trgovine so znatne. Sledijo iz različne finančne in tehnične zmogljivosti, iz česar je pričakovati tudi drugačne dohodkovne rezultate. V naslednjem navajamo deleže SRS v zunanji trgovini SFRJ, ki so rezultat primerjave slovenskih zunanjetrgovinskih podjetij v letu 1967:

	%
Število gospodarskih organizacij	19,0
Število zaposlenih	18,3
Skupna sredstva (letni popreček)	14,0
Osnovna sredstva po nabavni vrednosti	21,2
Osnovna sredstva po sedanji vrednosti	20,9
Obratna sredstva	13,1
Fakturirana realizacija	18,7
Materialni stroški	15,6
Družbeni proizvod	21,5
Narodni dohodek	21,5
Osební neto dohódkí	18,3

Če izhajamo iz osnovnega podatka, da ima SRS 19% samostojnih zunanje-trgovinskih organizacij, je delež zaposlenih nekaj nižji od tega odstotka, še nižja pa so razpoložljiva skupna sredstva (14%). To moramo pripisati dejstvu, da zunanja trgovina v naši republici posluje z relativno majhnimi obratnimi sredstvi (13,1%). Nizek delež v letu 1968 kažejo tudi materialni stroški in izplačani osebni dohodki, medtem ko so poslovni rezultati znatno višji. Delež družbenega proizvoda in narodnega dohodka je namreč najvišja postavka v sistemu indikatorjev, ki naj pokažejo gospodarnost te dejavnosti.

Zunanja trgovina v zadnjem desetletju vse uspešneje dopolnjuje notranjo trgovino in oblikuje celotnejši proces blagovne menjave. Sodeč po trendih raseta notranji in zunanjetrgovinski promet dokaj vzporedno, s tem da izvoz in uvoz dosega v letu 1968 približno vrednost prometa v trgovini na drobno, če primerjamo nominalne vrednosti oz. tekoče cene. Kljub temu se zunanja trgovina ni razvila v zadostni meri in šele teži za označbo propulzivne panoge, kar je njena svrha v prihodnjem petletju.

Pri oceni dosedanje rasti zunanje trgovine je treba proučevati dinamiko vrednosti prometa ločeno od variranja fizičnega obsega. Slednji temelji na izločitvi vpliva cen, ne glede na to po kateri metodi je izračunan. Stopnje rasti so pri obsegu realnejše, čeprav nižje. Analiza kaže, da je v SR Sloveniji rasel fizični obseg zunanjetrgovinskega prometa v obdobju 1957-1968 po 11,8% letno, medtem ko v občem jugoslovanskem poprečju povečanje ne presega 8,2%. Pri tem je bil v SFRJ izvoz po stopnji rasti hitrejši od uvoza čeprav po obsegu manjši; v Sloveniji pa je uvoz po tempu in obsegu prekašal izvoz. V letih 1960-64, ki so neposredno predhodila reformi, je bila rast obeh dejavnosti največja, pri čemer uvoz po količini in vrednosti še naprej presega izvoz. Vendar je reforma prinesla občutno umiritev, ki sicer ni peljala v stagnantnost, je pa zavrta vso blagovno menjavo in posredno vplivala tudi na dinamiko proizvodnje.

Zunanjetrgovinsko bilanco v merilu Jugoslavije obeležuje negativen saldo, ki sledi iz presežka uvoza nad izvozom. Izvoz SFRJ je leta 1957 dosegal 59,7% vrednosti uvoza (tekoče cene), leta 1968 pa 70,3%. Odstotni delež izvoza neprestano varira in je najvišji leta 1965, ko doseže 84,7%. To leto je tudi negativen saldo najnižji in znaša 2,46 mrd din. V SR Sloveniji situacija v tem pogledu ni bistveno boljša, s pripombo, da gre tu za manjšo (19% prometa v SFRJ) trgovinsko menjavo in bilanco. Negativni saldo, ki je viden prav tako v vseh letih obdobja 1959-1968, je največji

leta 1967, to je 1,3 mrd dinarjev, najmanjši pa leta 1963, ko ne presega zneska 56 milijonov din. Na splošno dosega slovensko gospodarstvo ugodnejše rezultate, kar se tiče izravnavanja uvoza z izvozom. Preko 90% uvoza doseže izvoz v letih 1962, 1963 in 1965.

Kljub takemu nihanju in nepopolni strukturi izvoza in uvoza narašča pomen zunanje trgovine.

Tab. 1 - ZUNANJETRGOVINSKE ORGANIZACIJE SFRJ PO ŠTEVILU ZAPOSLENIH V LETU 1967

	Skupaj	Do 15 zapo- slenih	16- 29	30- 60	61- 125	126- 250	251- 500	501- 1000	1001-2000 zaposle- nih
Število gospodarskih organizacij	147	4	3	20	33	39	26	18	4
Število zaposlenih	37 048	41	72	942	3 149	6 584	8 798	12 175	5 287
Osnovna sredstva po nabavni vrednosti	1 171,1	0,1	1,9	25,7	81,4	234,1	258,4	402,7	166,7
Osnovna sredstva po sedanji vrednosti	855,4	0,1	1,5	21,5	63,1	186,8	193,0	282,9	106,3
Poprečna vrednost skupnih sredstev	6 213,3	1,3	3,6	136,4	437,4	1 522,5	2 408,3	1 444,2	259,4
Poprečna vrednost obratnih sredstev	5 386,3	1,2	2,4	120,0	375,6	1 346,1	2 218,9	1 160,0	161,8
Fakturirana realizacija vrednosti	34 480,1	5,1	19,0	984,4	694,4	10 831,8	12 801,2	6 199,2	944,8
Materialni stroški	798,0	0,2	0,9	12,2	38,7	95,2	273,8	205,8	171,0
Družbeni proizvod	2 492,5	1,6	5,1	107,2	292,7	592,0	724,6	605,6	163,6
Narodni dohodek	2 428,3	1,6	5,0	106,0	288,7	582,2	711,9	580,9	151,8
Osebnih dohodkov	575,1	0,7	1,6	21,3	62,7	117,4	147,3	162,2	61,7

Opomba: vrednosti v mio din.

Podatki kažejo, da so zunanjetrgovinska podjetja osrednje velike organizacije, ki zaradi dekoncentracije poslovnih sredstev organsko niso konkurenčne zunanjim partnerjem.

Tab. 2 - DELEŽI ZUNANJETRGOVINE SRS OD SFRJ V % LETA 1967

	Skupaj	Do 15 zapo- slenih	16- 29	30- 60	61- 125	126- 250	251- 500	501- 1000	1001-2000 zaposle- nih
Število zaposlenih	18,3	53,7	31,9	26,4	11,1	18,6	15,5	19,5	22,1
Narodni dohodek	21,5	81,3	50,0	36,2	9,9	19,9	16,6	29,5	29,8
Neto osebni dohodki	18,3	57,1	37,5	24,8	9,6	18,5	14,3	21,8	23,8

Zunanjetrgovinska podjetja SR Slovenije so poprečno manjša kot enake organizacije v SFRJ; znaten je delež majhnih podjetij, ki ob nekaterih močnih organizacijah zmanjšujejo ekonomski in finančni učinek celote.

Tab. 3 - ZUNANJETRGOVINSKE ORGANIZACIJE SRS PO ŠTEVILU ZAPOSLENIH V LETU 1967

	Skupaj	Do 15 zapo- slenih	16- 29	30- 60	61- 125	126- 250	251- 500	501- 1000	1001-2000 zaposle- nih
Število gospodarskih organizacij	28	2	1	5	4	7	5	3	1
Število zaposlenih	6 775	22	23	249	348	1 226	1 364	2 373	1 170
Osnovna sredstva po nabavni vrednosti	247,7	0,1	0,8	8,7	8,4	33,1	52,7	97,3	46,6
Osnovna sredstva po sedanji vrednosti	178,5	0,1	0,6	7,5	6,3	27,3	39,8	78,6	18,3
Skupna sredstva (letni popreček)	869,0	1,3	1,2	48,1	51,4	192,6	208,7	336,2	29,5
Obratna sredstva	707,4	1,3	0,6	43,0	45,9	167,7	172,1	260,2	16,6
Fakturirana realizacija	6 438,5	2,8	11,1	384,0	524,4	1 227,8	1 860,2	2 173,0	255,2
Materialni stroški	124,1	0,2	0,3	2,6	4,8	22,6	44,4	31,3	17,9
Družbeni proizvod	537,1	1,3	2,5	38,7	29,0	117,2	121,1	175,5	51,8
Narodni dohodek	520,9	1,3	2,5	38,4	28,6	115,8	117,9	171,2	45,2
Osební neto dohodki	105,2	0,4	0,6	5,3	6,0	21,7	21,1	35,4	14,7

Opomba: vrednosti v mio din

Upoštevajoč, da predstavlja osebje glavni poslovni in gospodarski činitelj, predočuje zgornja tabela distribucijo zunanje trgovine po kriteriju zaposlovanja.

Podatki kažejo, da največ podjetij zaposluje okoli 200 oseb. Ta skupina pa ne ustvarja največjega deleža družbenega proizvoda ali narodnega dohodka. To mesto pripada skupini podjetij s 501-1000 zaposlenih, ki so v letu 1968 poslovale tudi z največjimi obratnimi sredstvi in razpolagala z boljšo tehnično opremo.

Tab. 4 - ZUNANJETRGOVINSKE ORGANIZACIJE SFRJ PO VIŠINI OSNOVNIH SREDSTEV V LETU 1967

	Skupaj	Do 15 tisoč din	15- 50	50- 150	150- 500	500- 1500	1500- 5000	5000- 15000	15000- 50000	50000- 150000 tisoč din
Število gospodarskih organizacij	147	1	2	1	6	22	55	39	19	2
Število zaposlenih	37 048	12	16	13	256	1 655	7 455	11 560	13 363	2 718
Osnovna sredstva po nabavni vrednosti	1 171,1	0,0	0,0	0,1	2,4	19,2	177,1	338,9	501,0	132,4
Osnovna sredstva po sedanji vrednosti	855,4	0,0	0,0	0,1	1,7	12,8	138,0	259,1	342,5	101,2
Skupna sredstva (letni popreček)	6 213,3	0,0	0,7	0,5	7,5	215,0	1 176,5	2 880,0	1 685,9	247,1
Obratna sredstva (letni popreček)	5 386,3	0,0	0,7	0,5	6,1	199,9	1 052,2	2 632,8	1 348,6	145,3
Fakturirana realizacija	34 480,1	2,3	2,3	0,5	150,6	1 030,8	8 246,6	15 532,4	9 091,0	423,7
Materialni stroški	798,0	0,0	0,1	0,1	1,9	15,9	238,1	149,1	305,4	87,2
Družbeni proizvod	2 492,5	0,3	0,8	0,5	15,2	121,8	614,4	909,5	750,1	79,7
Narodni dohodek	2 428,3	0,3	0,8	0,5	15,0	120,5	605,7	894,1	716,6	74,8
Osební neto dohodki	575,1	0,1	0,4	0,2	5,1	28,1	137,6	190,1	189,5	23,9

Vir: Letopis SFRJ 1969

Opomba: vrednosti v mio din

Tabelarni pregled kaže relativno večjo razvitost zunanje trgovine v jugoslovańskem poprečju kot v SRS. Največ podjetij je sicer v istem jakostnem razredu (1,5 - 5 milijonov din), distribucija ostalih podjetij pa poudarja obstoj 60 velikih podjetij, ki so v zgornjih razredih, in ki ustvarjajo 69% vsega družbenega proizvoda.

Tab. 5 - ZUNANJETRGOVINSKE ORGANIZACIJE SRS PO VIŠINI OSNOVNIH SREDSTEV V LETU 1967

	Skupaj	Do 15 tisoč din	15- 50	50- 150	150- 500	500- 1500	1500- 5000	5000- 15000	15000- 50000	50000- 150000 tisoč din
Število gospodarskih organizacij	28	1	-	1	3	3	10	6	4	-
Število zaposlenih	6 775	12	-	13	158	271	1 300	1 481	3 543	-
Osnovna sredstva po nabavni vrednosti	247,7	0,0	-	0,1	1,4	3,4	35,1	63,8	143,9	-
Osnovna sredstva po sedanji vrednosti	178,5	0,0	-	0,1	0,7	2,2	29,1	49,5	96,9	-
Skupna sredstva (letni popreček)	869,0	0,8	-	0,5	8,7	55,0	206,6	231,7	365,7	-
Obratna sredstva (letni popreček)	707,4	0,8	-	0,5	8,0	52,7	181,0	187,6	276,8	-
Fakturirana realizacija	6 438,5	2,2	-	0,5	146,7	326,8	1 647,0	1 887,1	2 428,2	-
Materialni stroški	124,1	0,1	-	0,1	1,0	1,9	35,1	36,6	49,3	-
Družbeni proizvod	537,1	0,8	-	0,5	10,5	26,3	130,3	141,4	227,3	-
Narodni dohodek	520,9	0,8	-	0,5	10,4	26,0	129,0	137,8	216,4	-
Osební neto dohodki	105,2	0,2	-	0,2	2,7	4,4	23,2	24,4	50,1	-

Zgornjih 11 indikatorjev prikazuje razvitost zunanjetrgovskih podjetij SRS. Čeprav osnovna sredstva niso enako merodajna za oceno gospodarske sposobnosti v trgovini kot v proizvodnji, je mogoče presoditi, da so velika podjetja glavni faktor izvoza in uvoza tudi v naši republici. Okoli 42% skupnih sredstev, razvrščenih v razredu podjetij z 15 - 50 milijonsko vrednostjo osnovnih sredstev, daje prav toliko odstotek družbenega produkta. Ta podjetja zaposlujejo 50% vseh zaposlenih.

Tab. 6 - ZUNANJETRGOVINSKA BILANCA SFRJ
(v milijonih din, pariteta 1 ZDA \$ = 12,50 din)

Leto	Izvoz	Uvoz	Saldo (izvoz - uvoz)	Izvoz v % (uvoz = 100)
1957	4 938,8	8 266,3	- 3 327,5	59,7
1958	5 517,4	8 562,5	- 3 045,1	64,4
1959	5 958,0	8 589,7	- 2 631,7	69,4
1960	7 076,9	10 329,7	- 3 252,8	68,5
1961	7 111,1	11 378,4	- 4 267,3	62,5
1962	8 631,0	11 096,5	- 2 465,5	77,8
1963	9 879,3	13 207,8	- 3 328,5	74,8
1964	11 164,4	16 539,7	- 5 375,3	67,5
1965	13 643,8	16 099,4	- 2 455,6	84,7
1966	15 251,0	19 692,9	- 4 441,9	77,4
1967	15 645,8	21 341,7	- 5 695,9	73,3
1968	15 796,3	22 460,2	- 6 663,9	70,3

Vrednost blaga v zunanji trgovini se obračunava v cenah, ki so jih dosegle gospodarske organizacije pri sklepanju pogodb. Cene upoštevajo pariteto franko jugoslovanska meja: FOB cene za izvoz, CIF cene za uvoz. Preračun tuje valute temelji na dinarski vrednosti po uradnem tečaju Narodne banke.

Vir podatkov so carinske prijave izvoza in uvoza blaga. Z njimi je obseženo vse blago domače proizvodnje oziroma notranjega blagovnega prometa, vključno tisto uvoženo in ocarinjeno blago, ki se v nespremenjeni ali predelani obliki vnovič izvaža. Kot uvoz je zajet poleg komercialnega blaga, ki je nabavljeno iz lastnih sredstev tudi blago uvoženo (l. 1957) iz ekonomske pomoči. Podatki pa ne vključujejo začasno uvoženega blaga v namen popravila, dodelave ali predelave ter komercialnih vzorcev.

Bilanca je negativna, zato je glavni smoter zunanje trgovine doseči izravnavo izvoza in uvoza. Eden od vzrokov, da v zadnjih letih kljub reformi ni dosežena ugodnejša bilanca, je nihanje povpraševanja po agrarnih presežkih. Oscilacija cen na tujih trgih, zlasti pa agrarni protekcijonizem držav članic EGS, je najbolj prizadel kmetijski izvoz.

Tab. 7 - ZUNANJE-TRGOVINSKA BILANCA SR SLOVENIJE

	Količina v tonah		Vrednost v tisoč din		Saldo trgovinske bilance	
	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz-uvoz	izvoz v % od uvoza
1957	663 327	514 025	868 278	1 071 169	- 202 891	81
1958	578 905	450 143	796 147	1 130 674	- 334 527	70
1959	493 778	424 240	804 398	1 048 209	- 243 811	77
1960	491 682	594 814	979 370	1 376 277	- 396 907	71
1961	492 967	601 661	1 008 039	1 519 622	- 511 583	66
1962	650 078	553 679	1 363 817	1 475 785	- 111 968	92
1963	837 118	640 294	1 653 882	1 710 470	- 56 588	97
1964	676 906	971 324	1 904 736	2 534 619	- 629 883	75
1965	688 166	689 925	2 305 143	2 405 231	- 100 088	95
1966	763 794	896 468	2 578 137	3 013 500	- 435 363	86
1967	839 612	1 437 464	2 750 659	4 104 392	- 1 353 733	67
1968	1 000 651	1 190 996	2 950 557	4 272 222	- 1 321 665	69

Količina, navedena v tonah, predstavlja neto težo. Le v primerih, ko se blago prodaja bruto za neto, so količine prikazane po pogodbeni klavzuli.

Vrednost blaga temelji na izvirnih dokumentih (pogodbe, računi), izstavljenih v času sklenitve.

Ob zmanjšanju izvoza kmetijskih proizvodov - zlasti živine, postaja industrija vse večji izvoznik. Vendar izrazita distonija med dinamiko proizvodnje in izvoza povzroča neskladje, ki ob propulzivnosti enih rojeva zaostajanje drugih sektorjev in s tem tudi neustrezno ponudbo oz. povpraševanje. Neugodno izvozno-uvozno bilanco dopolnjujejo delno neblagovni devizni dohodki, ki naraščajo hitreje od blagovnega izvoza.

Tab. 8 - PRIMERJAVA ZUNANJE TRGOVINE SFRJ IN SRS
(vrednosti v milijon din)

	Izvoz			Uvoz		
	SFRJ	SRS	% SRS	SFRJ	SRS	% SRS
1957	4 939	868	17,6	8 266	1 071	13,0
1958	5 517	796	14,4	8 563	1 131	13,2
1959	5 958	804	13,5	8 590	1 048	12,2
1960	7 077	979	13,8	10 330	1 376	13,3
1961	7 111	1 008	14,2	11 379	1 520	13,4
1962	8 631	1 364	15,8	11 097	1 476	13,3
1963	9 879	1 654	16,7	13 208	1 710	12,9
1964	11 164	1 905	17,1	16 540	2 535	15,3
1965	13 644	2 305	16,9	16 099	2 405	14,9
1966	15 251	2 578	16,9	19 693	3 014	15,3
1967	15 646	2 751	17,6	21 342	4 104	19,2
1968	15 796	2 951	18,7	22 460	4 272	19,0

Primerjava temelji na registriranju izvoza ali uvoza, ko blago preide našo mejo. Ker se uvoz ne da vsakokrat takoj razporediti po republikah, glede na to, da uvoznik ne more vnaprej ugotoviti odjemne gospodarske organizacije, se uvršča kot nerazporejeno kasneje ali pa sploh ne.

Tab. 9 - STOPNJE NARAŠČANJA 1957 - 1968

	Ves zunanjetrgovinski promet		Izvoz		Uvoz	
	SFRJ	SRS	SFRJ	SRS	SFRJ	SRS
Po vrednosti	8,2	11,8	8,7	10,6	7,7	12,8

Prikazane stopnje kažejo poprečno letno naraščanje in so izračunane z geometrično sredino. Vrednosti, ki so podlaga za ugotavljanje stopenj, so navedene v prejšnjih tabelah.

Tab. 10 - POPREČNE STOPNJE RASTI PO SEKTORJIH ZUNANJE TRGOVINE SRS 1957-68

%

Sektorji	Izvoz	Uvoz
0 Prehrambeni predmeti	5,1	5,2
1 Pijače in tobak	6,8	72,1
2 Surovine razen mineralnih goriv in maziv	4,7	12,6
3 Mineralna goriva in maziva	- 16,4	0,3
4 Živilska in rastlinska olja in maščobe	7,3	13,9
5 Kemični izdelki	9,4	7,6
6 Proizvodi klasificirani pretežno po materialu	11,7	16,6
7 Stroji in transportne naprave	22,7	13,3
8 Razni gotovi izdelki	22,4	37,4

Sektorji po nomenklaturi MSTK predstavljajo osnovno klasifikacijo izvoza in uvoza blaga, ki temelji na Standardni mednarodni trgovinski menjavi OZN, in je v Jugoslaviji uporabljena od 1953. leta. Negativna stopnja rasti pomeni zmanjšanje, in je odraz padajočega trenda razvoja.

Prikazane stopnje rasti posameznih sektorjev zunanje trgovine le delno ponazarjajo dejansko doseženi napredek. Rezultati so namreč zelo odvisni od tega ali je bilo začetno izhodišče nizko ali visoko. Velika povezava s proizvodnjo, ki beleži podpoprečno dinamiko v črni metalurgiji, kovinski, papirni, tekstilni in usnjarsko-obutveni panogi, a nadpoprečno rast v kemični in elektroindustrijski proizvodnji, je pogojevala stopnjo rasti. Kljub temu je izvoz presegal proizvodnjo tudi v barvasti metalurgiji, lesni in nekovinski industriji.

Tab. 11 - ZUNANJA TRGOVINA SRS MED REFORMO

%

	Skupno povečanje		Letna stopnja rasti	
	$\frac{1964}{1960}$	$\frac{1968}{1960}$	1960-64	1964-68
Vrednosti				
izvoz	94	55	18,0	9,0
uvoz	84	69	16,5	14,0
Obseg				
izvoz	71	60	14,4	12,5
uvoz	83	54	16,3	11,4

Vrednosti, iz katerih so računane stopnje rasti, so nominalni izraz obračuna količin s tekočimi izvoznimi ali uvoznimi cenami.

Obseg predstavlja vrednosti izvoza ali uvoza, reducirane z ustreznim indeksom cen teh dejavnosti, v obdobju pred in med reformo.

Zgornji pregled je po podatkih Zavoda za gospodarsko planiranje mogoče dopolniti še z vidika delitve zunanje trgovine na blagovne in neblagovne dohodke. Po tem viru je znašala poprečna stopnja rasti v razdobju 1964-67 za blagovni izvoz 13,6%, za neblagovne storitve pa 24,0%. Strukturno je bil blagovni izvoz udeležen leta 1967 v vsej zunanji menjavi SRS s 65,2%, neblagovni dohodki pa s 34,8%.

Tab. 12 - BLAGOVNA IN GEOGRAFSKA KONCENTRACIJA ZUNANJE TRGOVINE

Država	Blagovna koncentracija		Geografska koncentracija	
	izvoza	uvoza	izvoza	uvoza
Kolumbija	85,0	23,9	79,8	64,2
Egipt	84,2	18,6	26,0	26,0
Braziliya	61,2	23,7	41,5	37,4
Avstralija	50,8	27,0	41,2	49,5
Nigerija	49,3	24,3	74,0	51,3
Grčija	46,2	19,3	34,1	31,1
Mehika	35,0	26,8	73,7	81,2
Španija	31,4	23,2	29,5	28,4
Argentina	28,7	23,8	32,1	26,8
Švedska	28,1	18,5	28,4	30,4
Avstrija	27,7	19,7	31,8	39,7
Danska	27,1	18,5	41,8	37,0
Belgija - Luksemburg	25,5	15,5	29,4	28,6
Norveška	25,5	23,4	28,9	25,9
Kanada	24,9	18,0	63,9	74,9
Japonska	24,8	26,4	24,0	38,1
ZR Nemčija	22,3	15,6	21,0	20,8
Jugoslavija	21,4	26,1	31,3	37,0
Italija	20,5	20,7	21,1	24,2
Velika Britanija	19,2	16,1	18,7	19,4
ZDA	18,8	20,5	27,5	27,6
Francija	18,0	20,4	21,8	20,4
Nizozemska	16,9	16,0	27,0	29,0

Vir: M. Michealy: Concentration in International Trade

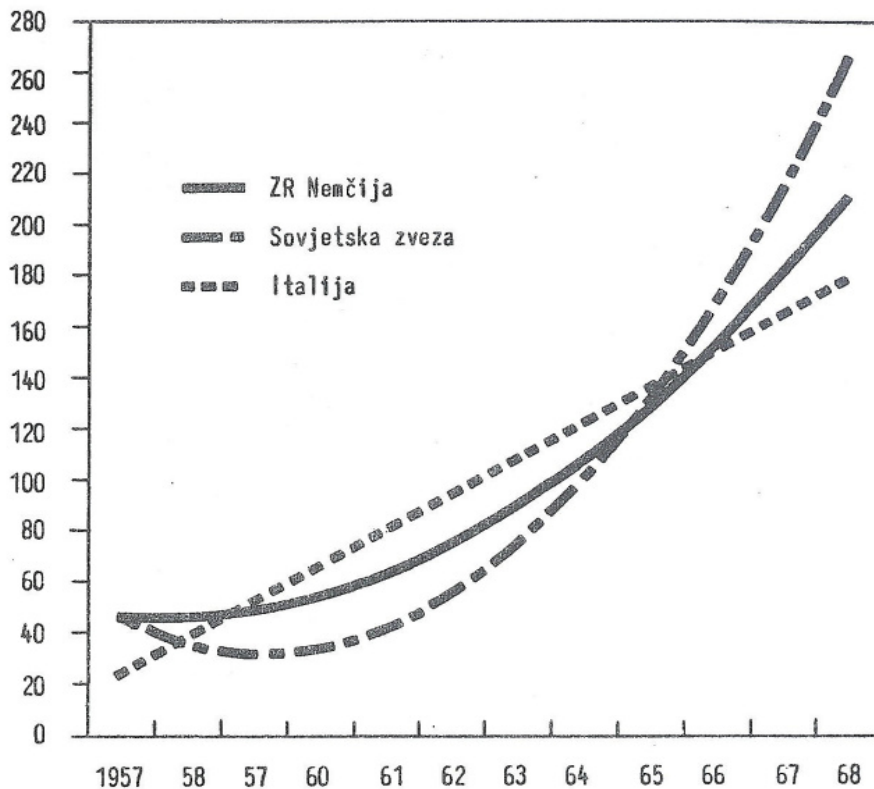
Koeficienti so računani po formuli

$$Cr = 100 \sqrt{\sum \left(\frac{x_i}{X_n}\right)^2}$$

Kjer pomeni x_i posamezen izvoz ali uvoz, x pa ves nacionalen izvoz oz. uvoz; če je izvoz n.pr., omejen na en .. proizvod ali eno samo državo, je koeficient 100.

Graf. 3 - TRENDI IZVOZA SRS V POMEMBNEJŠE DRŽAVE
(Vrednosti 1957-1968)

Tab. 13 - STRUKTURNA RAZČLENITEV ZUNANJE TRGOVINE SRS PO KONTINENTIH

v %

	Ves promet		Izvoz		Uvoz	
	1964	1968	1964	1968	1964	1968
SKUPAJ	100	100	100	100	100	100
Evropa	79,9	84,6	78,5	77,3	81,0	89,7
Azija	5,2	4,8	7,6	5,2	3,4	4,5
Afrika	3,1	3,7	3,2	5,5	3,0	2,5
Severna Amerika	10,2	6,1	9,7	11,1	10,5	2,6
Južna Amerika	1,5	0,7	1,0	0,8	1,9	0,6
Oceanija	0,1	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1

Opomba: na podlagi vrednosti prometa v tekočih cenah.

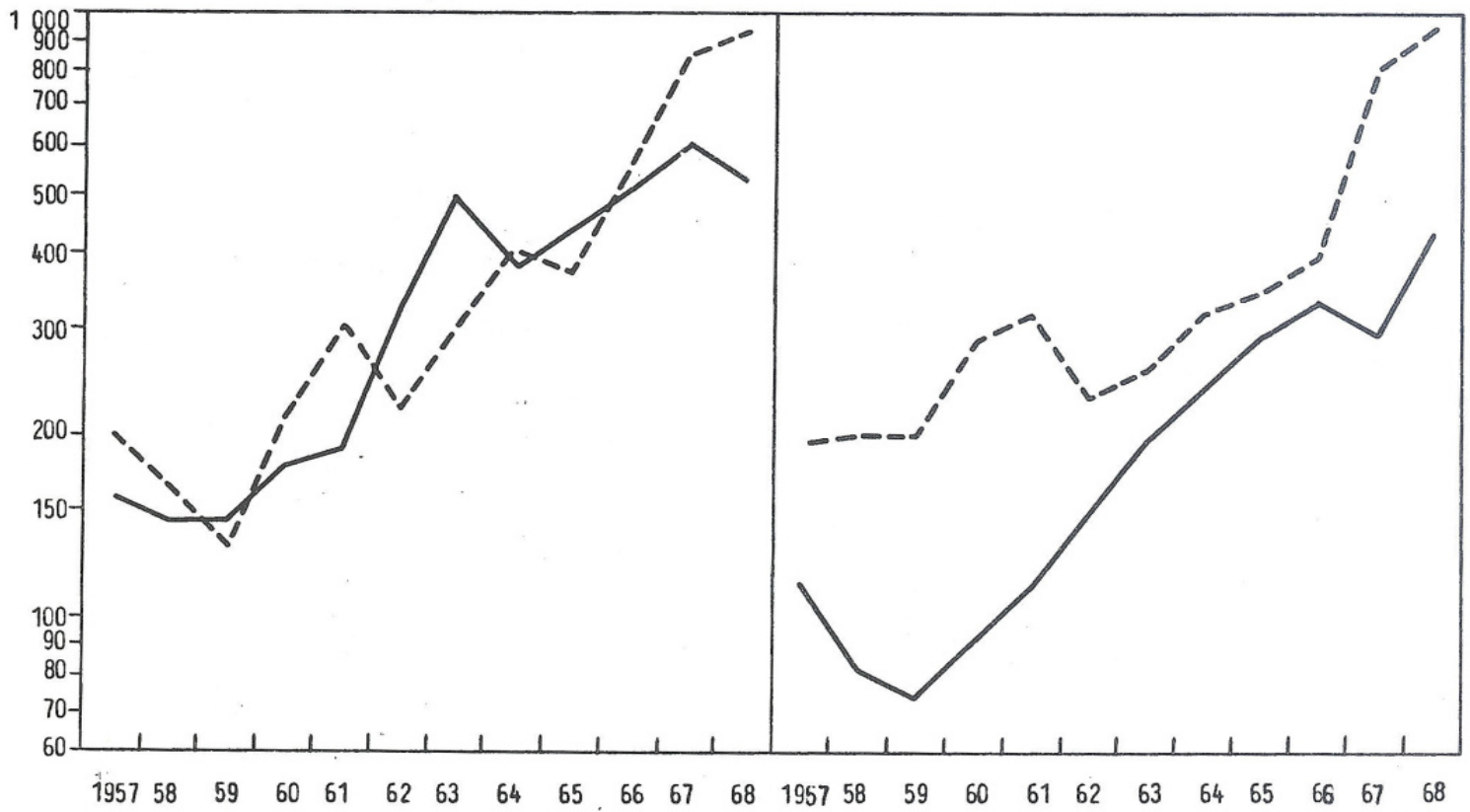
Zgornja struktura izvoza in uvoza poudarja prevladovanje Evrope in razmeroma majhno udeleženoost drugih kontinentov v zunanji trgovini SRS. Tendenca osredotočenja je posledica krepitve zahodnih partnerjev in naslonitve na konvertibilna valutna območja, z namenom, da bi v naših ekonomskih odnosih s tujino dosegli stabilnejše zveze, ter to povežali tudi z proizvodno in investicijsko politiko. Do leta 1970 se računa z dvakratnim povečanjem pozitivnega salda v neblagovni menjavi, kar naj bi skupaj z graditvijo ustreznih potencialov za blagovni izvoz zagotovilo pokritje trgovinskega deficita.

Graf. 4 - BLAGOVNA MENJAVA SRS Z NAJVEČJIMI PARTNERJI V EVROPI

milijon din

Italija

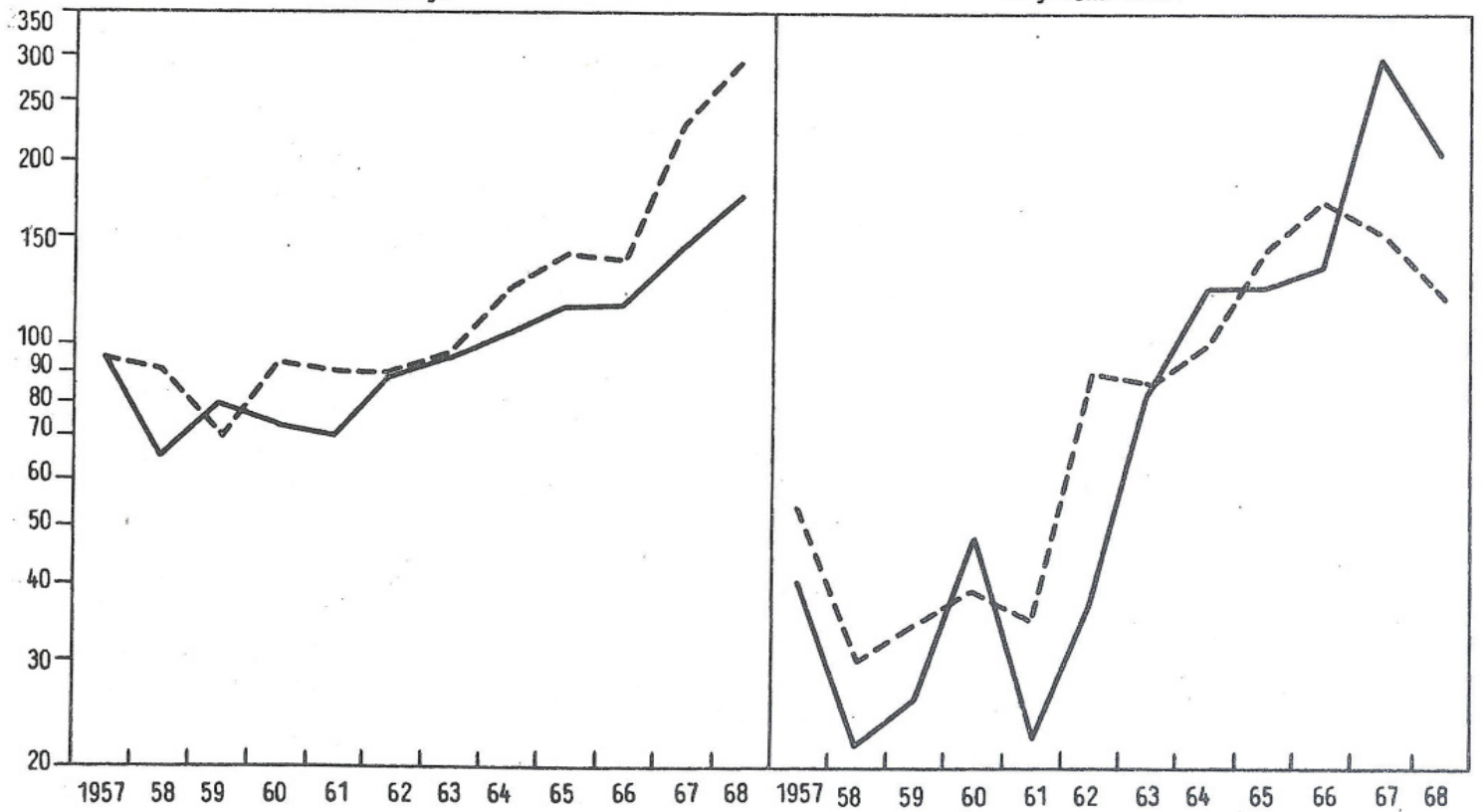
ZR Nemčija

milijon din

Avstrija

Sovjetska zveza

Vrednosti izvoza in uvoza 1957-68

— izvoz   - - - uvoz

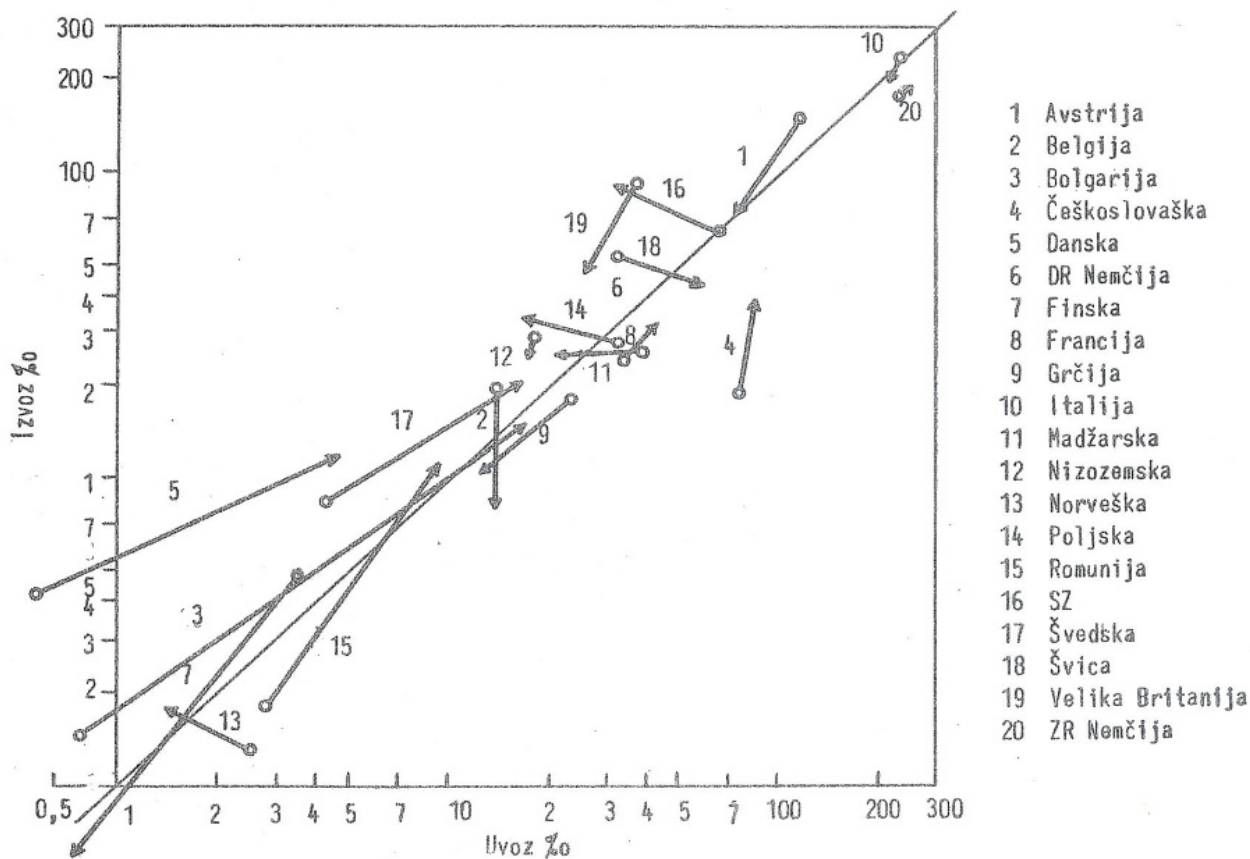
Tab. 14. STRUKTURNA RAZČLENITEV ZUNANJE TRGOVINE SRS Z GOSPODARSKIMI SKUPNOSTMI EVROPE

v %

	Izvoz		Uvoz	
	1964	1968	1964	1968
EVROPA	100	100	100	100
EGS	48,5	49,1	42,1	56,2
SEV	32,1	27,3	41,4	18,8
EFTA	18,0	20,5	16,1	23,4
Druge države	1,4	3,1	0,4	1,6

Gospodarska reforma izraža težnjo za obsežnejšim poslovanjem z Evropsko gospodarsko skupnostjo, kar pa se le postopno uresničuje. Oslabela je menjava s članicami SEV-a. Zgornja usmeritev na gospodarske skupnosti je delno odsev nekaterih mednarodno razširjenih tendenc. Med temi so kot najpomembnejše koncentracija in specializacija v sferi menjave, vezanje na ustrezen blagovni in kapitalni izvoz, nagnjenost k neposrednim stikom in menjavi in težnja po neprestanem povečevanju kakovostne konkurenčne sposobnosti na zunanjem trgu. Slednjo omogoča zlasti osvajanje izvoznega marketinga. Pod tem je razumeti takšno obdelavo trga, ki ustreza glede kakovosti, hitrosti dobav, celovitosti ponudbe, sortimenta, rokov, jamstev itd.

Graf. 5 - SPREMEMBE STRUKTURE V ZUNANJI TRGOVINI SRS Z EVROPO 1957-1968

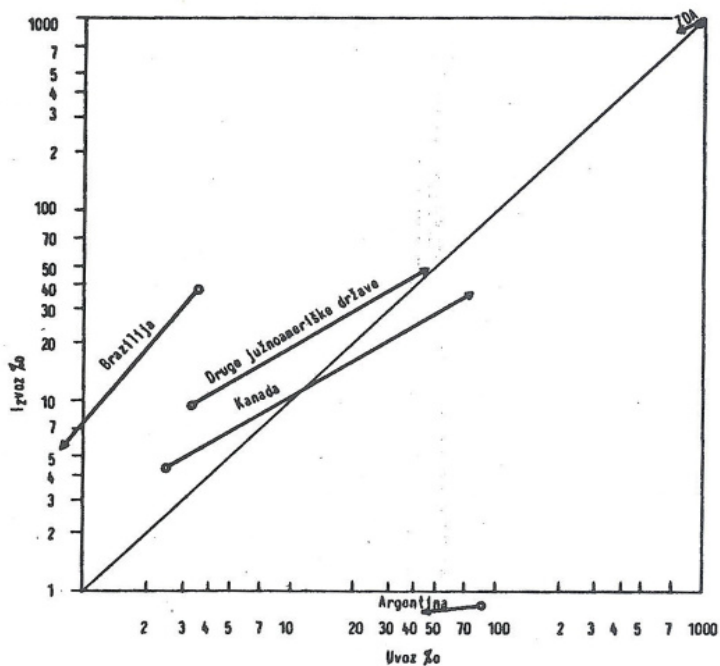

Poslovanje z državami zelo različne ekonomske razvitosti je ana od značilnosti zunanje trgovine SFRJ. Pri vsaki od držav, s katero se trguje, prevladuje izvoz ali uvoz; vzklajenosti med obema dejavnostima večinoma ni.

Razvojni vektorji, prikazani v logaritmski mreži koordinatnega sistema, kažejo tendence zunanje trgovine posameznih držav, obenem pa odstopanje od srednje linije izvoza in uvoza v SR Sloveniji. Za vsako državo predstavlja izhodišče odstotek oz. promile izvoza in uvoza v letu 1957, drugo krajišče pa njen delež v skupnem slovenskem izvozu in uvozu leta 1968. Če je vektor usmerjen navzgor, pomeni, da je zunanja trgovina v tem času rasla, in navzdol, če se je zmanjšala; če leži vektor levo od diagonale je prevladoval izvoz, če je desno, je prevladoval uvoz nad izvozom. Iz mesta pa, kjer vektor leži glede na skalo, sklepamo o deležu, ki ga zavzema vsaka država v skupni zunanji trgovini Slovenije. Čim bolj je pomaknjen proti desni in čim višje je, tem večji je delež te države. V primeru popolnoma enakega izvoza in uvoza bi stičišče točk bilo na diagonali.

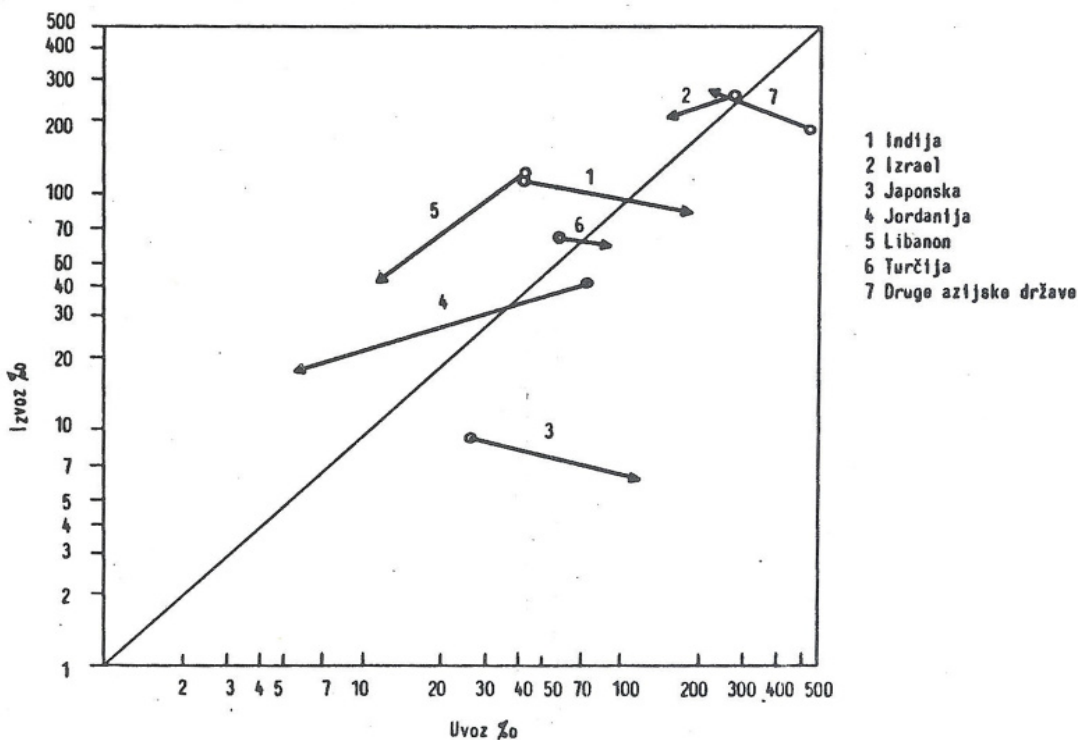
Graf. 6 - SPREMEMBE STRUKTURE V ZUNANJI TRGOVINI SRS Z AMERIKO 1957-1968

Tipična za poslovne zveze z ameriškimi državami je nestalnost v obsegu in usmeritvi zunanje trgovine. V zadnjih letih je pri večini držav prevladala težnja, da več uvažamo od njih. Ilustrirano so ZDA, ki tudi po obsegu predstavljajo glavnega partnerja.

Dolžina vektorske daljice ponazarja jakost spremembe v razdobju let 1957-68.

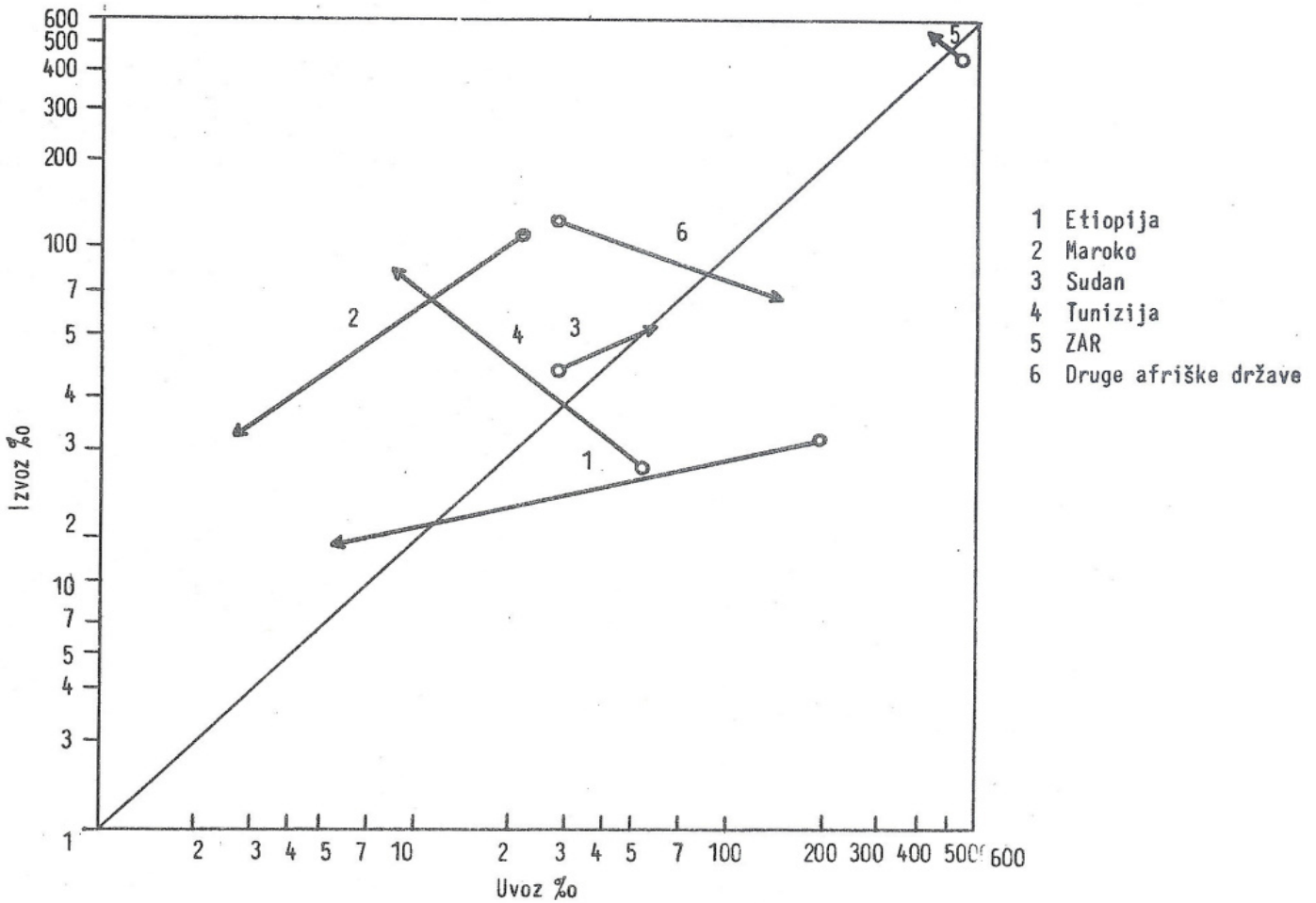
Graf. 7 - SPREMEMBE STRUKTURE V ZUNANJI TRGOVINI SRS Z AZIJO 1957-1968

Pri azijskih državah, s katerimi trguje gospodarstvo SR Slovenije, prevladuje izvoz v Izrael, Libanon in Jordanijo. Kar zadeva Japonsko in do nedavnega še večino manjših držav, pa je uvoz večji od izvoza.

Sektorske daljice, ki ponazarjajo jakost sprememb od 1957. do 1968. leta, so redno najdaljše pri poslovno šibkih partnerjih, kar bi mogli označiti tudi kot nestalnost obstoječih trgovskih odnosov.

Graf. 8 - SPREMEMBE STRUKTURE V ZUNANJI TRGOVINI SRS Z AFRIKO 1957-1968

Omejen sortiment proizvodov in velika razčlenjenost zunanje trgovine z Afriko povzročata znatne spremembe, ki se v zadnjem času kažejo v nasprotnih tendencah. Večina držav teži zlasti izvažati v Jugoslavijo; ZAR je do leta 1968 predstavljal glavnega partnerja, z relativno trdno strukturo uvoza in izvoza.

Tab. 15 - VALUTARNA PODROČJA

v %

	Izvoz		Uvoz	
	1964	1968	1964	1968
SKUPAJ	100	100	100	100
Konvertibilno področje	66,1	70,2	62,0	77,7
Vzhodni kliring	25,3	21,0	33,6	16,9
Ostali kliring	8,6	8,8	4,4	5,4

Med reformo se je okrepil konvertibilni obračun, medtem ko je delež kliringa nazadoval. Še vedno pa kliring, zlasti vzhodni, obsega znaten delež izvoza in uvoza gospodarstva SRS.

Te spremembe so v nemajhni meri odraz opuščanja tradicionalnih oblik menjave. Doslej ni obstajala jasno koncipirana politika sodelovanja s posameznimi valutarnimi področji, manjkal pa je tudi širok okvir za dolgoročno trgovino z zunanjimi partnerji. Novejša politika je odraz spoznanja, da se gospodarstvo ne more več vezati na uvoz konvertibilnega blaga in se pretvarjati nato v klirinškega izvoznika.

Izvoz in uvoz sestavljata enoten, medsebojno se dopolnjujoč proces blagovne menjave. Če analitsko razpredamo ta pojem, kot označbo logičnega nadaljevanja proizvodnje, tedaj nas zanima predvsem njun obseg, velikost v smislu ekonomske dejavnosti, ki je hkrati antipod notranje trgovine, a obenem prvorazredni faktor napredka vsega gospodarstva. Obči kazalniki, ki sledijo iz temeljnih računov o stopnji rasti in dinamike, kažejo, da je tempo napredka celotne zunanje menjave zadnja leta večji od notranje, da trend neprestano raste, medtem ko ga spremlja občutno nihanje med leti in celo v raznih dobah enega leta. Skratka, zlasti dejavnost izvoza še ni tako razvita in obsežna, da bi vsebovala vso potrebno stalnost in ravnotežje z uvozom.

Avtorji prikazov o zunanji trgovini običajno navajajo kot faktorje, ki vplivajo na razvitost in gospodarsko neučinkovitost mednarodne blagovne menjave, zlasti različno gibljivost proizvodnih faktorjev, razlike v tehnični razvitosti gospodarstev in v stopnji proizvodne dinamike, vpliv potrošnje in delitve narodnega dohodka pa tudi krepitev gospodarske individualnosti držav, valutno ločenost nacionalnih območij, omejitve v mednarodni politiki in drugo.

Osnovna razvojna smernica izvoza pa je spreminjanje strukture v smislu njenega razčlenjevanja. Ta dolgoročni proces statistika spremlja na enostaven način s štetjem proizvodov, ki jih v časovni sukcesiji daje na zunanji trg, analitsko pa z izračunavanjem koeficientov blagovne koncentracije izvoza ter uvoza.

Ugotavljanje števila izvoznih proizvodov je otežano s tem, da manjka kriterij za opredelitev enega od drugega predmeta. Pod silo okolnosti se sedanja praksa poslužuje veljavne nomenklature MSTK. Na ta način je vsaj približno ugotovljeno, da se je v enem desetletju podvojilo število izvoznih in uvoznih predmetov, ki sledijo iz proizvodnje slovenskega gospodarstva.

Število tržnih predmetov po nomenklaturi MSTK

	Izvoz	Uvoz
1957	287	510
1958	290	507
1959	291	531
1960	316	554
1961	346	651
1962	396	646
1963	436	680
1964	433	700
1965	539	887
1966	551	907
1967	593	997
1968	612	1 049

Iz tabele je videti, da uvažamo precej širši sortiment predmetov kot pa ga uvažamo. Toda število predmetov izvoza domalega stalno raste, uvozni predmeti pa številčno variirajo tako, da se kakšno leto njihovo število tudi zmanjša.

Ne glede na število oz. sortiment je napredek v izvozu (v letih 1957-68) ustvarjen v vseh sektorjih, razen skupine mineralnih goriv in maziv, kjer je ugotovljena 16 odstotna stopnja zmanjšanja obsega. Najhitreje je povečeval po obsegu in vrednosti izvoz strojev in transportnih naprav ter raznih končnih izdelkov. Visoka stopnja pa označuje predvsem uspeh pri nizkem začetnem izhodišču, manj pa absolutni dvig.

S tem je ponudba izražena in pospešena s proizvodnjo, le delno prišla do večje veljave na svetovnem trgu. Ni dovolj povečana, niti blagovna, niti geografska koncentracija izvoza. Trgovati bi kazalo z manj proizvodi in le s tistimi uvozniki, ki nam tehnološko in ekonomsko ustrezajo. Dejansko je slovensko gospodarstvo doseglo, da se je izvoz razširil v zadnjem desetletju za 37 držav. S tem se je geografska koncentracija zmanjšala na količnik 31 (SFRJ 31), blagovna koncentracija pa je dosegla količnik 16 (SFRJ 2).

Koncentracija zunanje trgovine je vprašanje regionalne razčlenjenosti izvoza in uvoza. Obe dejavnosti bi morali biti praviloma tako vodeni, da ponudba za vsak tržni predmet najde po več kupcev v mednarodni menjavi. Izvoz naj bi bil

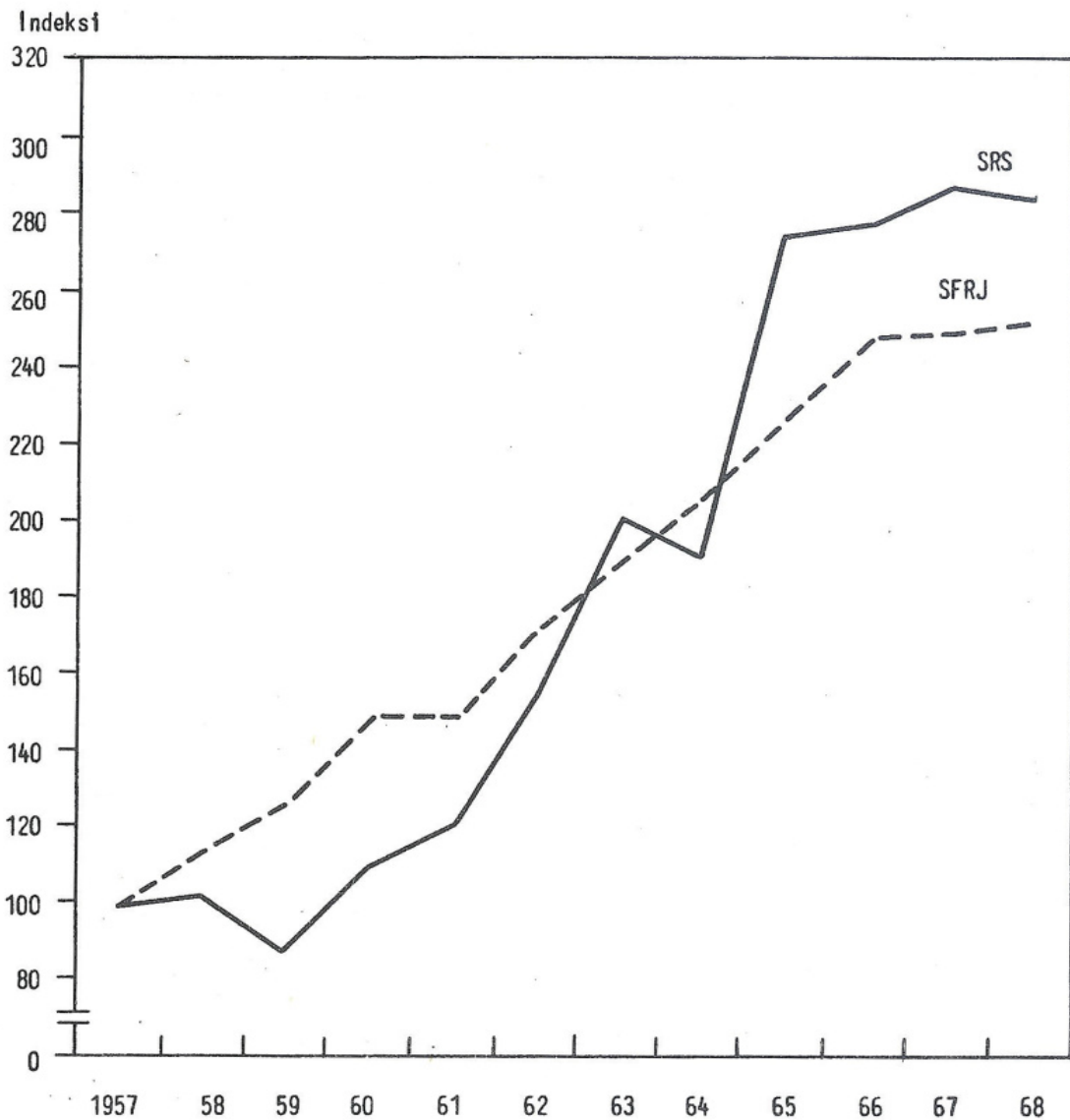

bolj koncentriran, torej omejen na manjše število predmetov, če hoče biti konkurenten v svetovnem merilu, od uvoza, ki pokriva razširjene in rastoče potrebe po reprodukcijskem materialu in investicijski opremi vse dotlej, dokler domača proizvodnja sama ne zmore takih nalog. Jugoslavija še posebej sodi med polrazvita gospodarstva, katerih značilnost je pomanjkanje spremljajoče industrije, velika potreba po deviznih sredstvih in začetno uveljavljanje na svetovnem trgu.

Če je izvoz omejen na samo en proizvod ali samo na eno državo je razčlenitev enaka nulli; koncentracija obeh vrst, t.j. tehnološke in geografske, pa maksimalna in količnik (1 pomnožen s 100) je 100. Čim bolj je izvoz (uvoz) sestavljen iz več tržnih predmetov ali razčlenjen na več držav, tem manjši bo koeficient blagovne ali geografske koncentracije.

Več podatkov o regionalni usmerjenosti vsebuje interna publikacija Zavoda SR Slovenije za statistiko "Regionalna usmerjenost zunanje trgovine SRS" Ljubljana 1969.

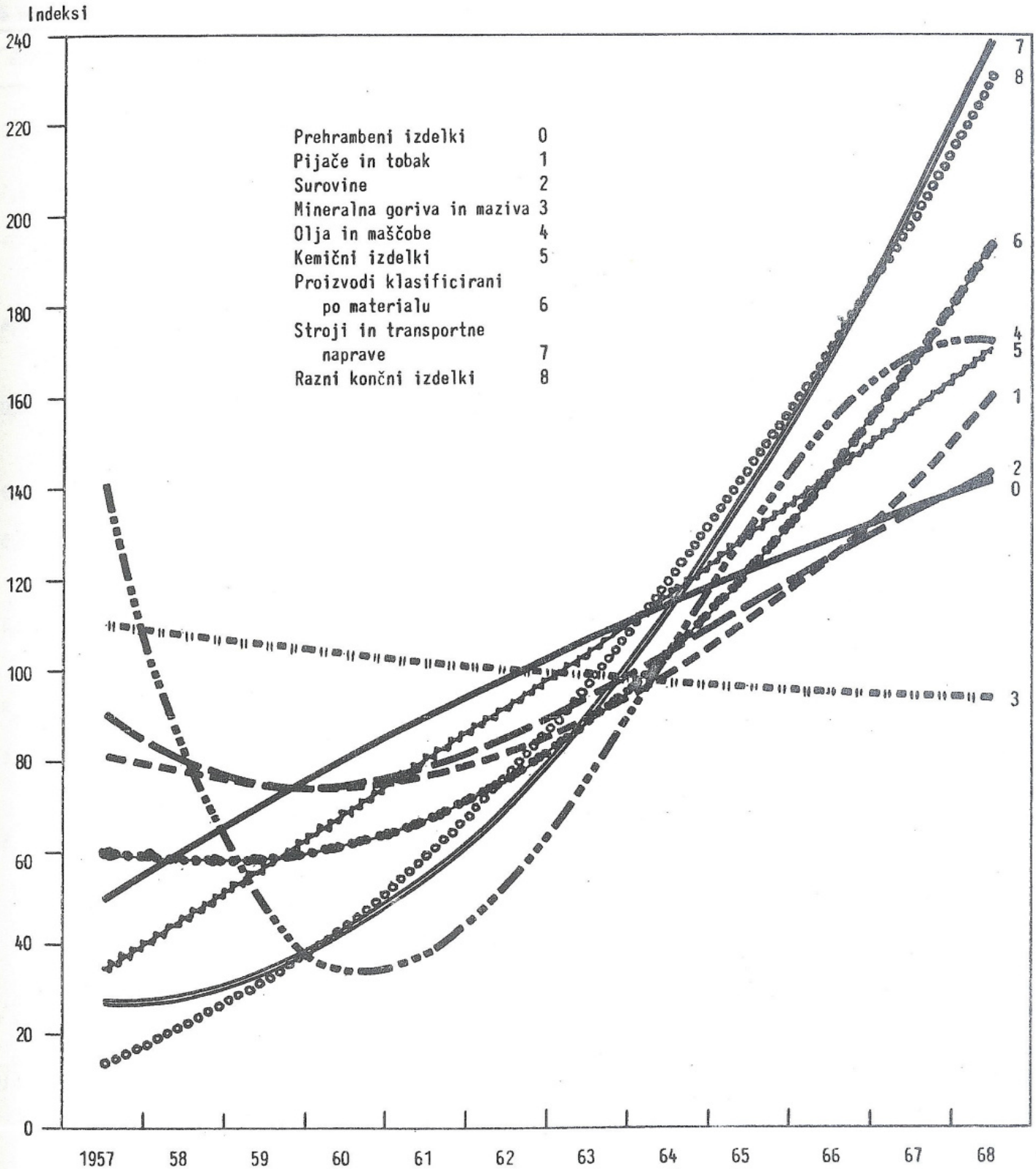
Graf. 9 - PRIMERJAVA IZVOZA V SFRJ IN SRS
(Gibanje obsega)

Indeksni seriji podatkov o obsegu izvoza predočata dinamiko te dejavnosti, iz katere je izločen vpliv cen na oblikovanje vrednosti. Grafikon kaže, da je v SFRJ izvoz stagniral dvakrat, najprej od 1960-61 in nato po reformi 1966-68. V SR Sloveniji so vidni trije prelomi in to v letih 1959, 1964 in 1966, ne glede na živahnjšo rast po sami reformi. Poleg tega je izvoz do leta 1963 zaostajal, po letu 1964 pa prehiteval poprečen razvoj v SFRJ.

Primerjava obeh krivulj nudi le grobo orientacijo, ker je indeks obsega za SFRJ računani po drugi metodi kot za SRS. Tendence kljub tej razliki dovolj zanesljivo predočujejo dinamiko dejanskega gibanja obsega, ker so izražene z indeksi. Metoda računanja je pojasnjena pri tabeli s temi indeksi.

Graf. 10 - TRENDI BLAGOVNIH SKUPIN IZVOZA SRS
(indeksi na podlagi vrednosti obsega)

Trendi ali razvojne linije prikazanih skupin izvoza ponazarjajo različnost smeri, stopnje rasti oz. ponderja ter dolgoletne dinamike. Iz diagrama je lahko ugotoviti, da vsebuje največjo razvojno spremenljivost izvozni sektor olj in maščob, najvišji relativni vzpon dosegajo stroji in transportne naprave, v opadanju pa so mineralna goriva in maziva. Drugi sektorji zaznamujejo bolj ali manj izrazit dvig vrednostnega obsega izvoza.

Tab. 16 - VREDNOST IZVOZA SRS PO LETIH

(v tekočih cenah)

Milijon din

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
SKUPAJ	868,3	796,2	804,4	979,4	1008,0	1363,8	1653,9	1904,7	2305,1	2578,1	2750,6	2950,6
0 Prehrabeni predmeti	226,4	203,6	164,3	201,2	263,3	342,6	386,0	389,8	441,3	449,1	476,9	379,1
1 Pijače in tobak	29,3	32,8	20,3	26,5	21,1	31,2	33,4	40,3	42,4	57,6	48,5	47,4
2 Surovine - razen mineralnih goriv in maziv	130,9	110,1	111,7	138,3	154,5	211,8	255,2	204,9	180,2	218,6	205,9	245,6
3 Mineralna goriva in maziva	23,9	17,4	11,5	1,7	2,4	8,0	19,1	4,1	4,9	2,7	10,3	8,0
4 Živalska in rastlinska olja in maščobe	0,2	0,4	0,1	3,5	0,9	1,1	0,3	2,0	3,1	2,4	4,6	2,7
5 Kemični izdelki	41,5	38,2	48,9	64,2	60,2	67,2	78,4	102,2	182,8	194,2	243,9	254,5
6 Proizvodi klasificirani pretežno po materialu	313,4	279,0	297,7	345,7	341,5	427,5	500,7	617,8	748,4	891,3	941,0	1070,3
7 Stroji in transportne naprave	43,7	43,0	60,2	70,9	58,8	132,3	170,8	236,9	313,2	366,5	348,6	405,8
8 Razni gotovi izdelki	59,0	71,7	89,7	127,4	105,3	142,1	210,0	306,7	388,6	425,4	467,8	536,6
9 Razne transakcije in neomenjeno blago	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2	0,3	3,1	0,6

Uradna serija podatkov o doseženi obračunski vrednosti izvoza iz SR Slovenije, vir Statistični letopis SR Slovenije 1969. Zajetje po nomenklaturi SMTK.

Iz podatkov je razviden močan porast izvoza v preteklih letih, ki vključuje kljub pozitivnemu trendu tudi občasno stagniranje. Leta nazadovanja so 1958 in 1959; v posameznih sektorjih najdemo tudi daljša razdobja prekinitve rasti, zlasti pri izvozu mineralnih goriv in maziv (1958-62).

Tab. 17 - STRUKTURNI DELEŽI IZVOZA SRS PO VREDNOSTI

(ves izvoz = 100)

%

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
0 Prehrambeni predmeti	26,1	25,6	20,5	20,5	26,1	25,1	23,3	20,5	19,2	17,3	17,3	12,8
1 Pijače in tobak?	3,4	4,1	2,5	2,7	2,1	2,3	2,0	2,1	1,8	1,8	1,8	1,6
2 Surovine razen mineralnih goriv in maziv	15,1	13,8	13,9	14,1	15,3	15,5	15,5	10,8	7,8	8,4	7,5	8,3
3 Mineralna goriva in maziva	2,7	2,2	1,4	0,2	0,3	0,6	1,2	0,2	0,2	0,1	0,4	0,3
4 Živalska in rastlinska olja in maščobe	0,0	0,0	0,0	0,4	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
5 Kemični izdelki	4,8	4,8	6,1	6,6	6,0	4,9	4,7	5,4	7,9	7,5	8,8	8,6
6 Proizvodi klasificirani pretežno po materialu	36,1	35,1	37,0	35,3	33,9	31,4	30,3	32,4	32,5	34,3	34,3	36,3
7 Stroji in transportne naprave	5,0	5,4	7,5	7,2	5,8	9,7	10,3	12,4	13,6	14,1	12,7	13,8
8 Razni zgotovljeni izdelki	6,8	9,0	11,1	13,0	10,4	10,4	12,7	16,1	16,9	16,4	17,0	18,2
9 Razne transakcije in neomenjeno blago	-	-	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0

Spreminjanje cen in količin med leti povzroča strukturne premike. Medtem ko se izvoz enih blagovnih skupin veča, se pri drugih manjša. Pomembno je videti, kako delujejo na celoto blagovne skupine, katerih delež se oblikuje in spreminja vrednostno. Iz gornjega pregleda je opaziti tudi njihovo relativno težo.

Iz podatkov lahko povzamemo, da stalnosti v smislu fiksne udeležbe v celoti izvoza nima noben sektor. Vendar so nekateri sektorji bolj uravnoveženi kot drugi. Zaradi tega in pa glede na sam razvoj se zmanjšuje vrednostni delež prehrambenih predmetov, pijač in tobaka, surovin, mineralnih goriv in maziv, medtem ko se drugi sektorji krepijo.

Tab. 18 - STRUKTURNI DELEŽI IZVOZA SRS PO KOLIČINAH

(ves izvoz = 100)

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
0 Prehrambeni predmeti	6,0	10,5	6,6	7,4	13,1	10,5	8,2	9,1	9,0	9,3	8,4	6,4
1 Pijače in tobak	2,7	3,0	2,2	2,7	1,9	2,2	1,6	2,3	2,0	1,7	1,6	1,4
2 Surovine razen mineralnih goriv in maziv	44,8	49,1	45,5	53,0	53,8	55,0	57,0	46,0	41,8	43,3	39,7	40,8
3 Mineralna goriva in maziva	16,5	11,9	11,9	2,9	3,7	3,5	5,5	4,6	4,7	2,4	5,4	5,7
4 Živalska in rastlinska olja in maščobe	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3
5 Kemični izdelki	1,9	2,7	4,7	5,6	4,3	4,3	4,4	5,5	7,3	6,9	7,8	9,1
6 Proizvodi klasificirani pretežno po materialu	25,1	19,8	23,9	23,5	18,9	19,3	18,8	25,7	27,0	28,9	29,9	30,0
7 Stroji in transportne naprave	1,5	1,0	2,5	1,6	0,9	1,9	1,6	2,4	3,6	3,1	3,0	2,4
8 Razni gotovi izdelki	1,4	2,0	2,7	3,2	3,3	3,0	2,8	4,3	4,4	4,2	3,9	3,9
9 Razne transakcije in neomenjeno blago	-	-	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0	0,1	0,0

Glede na to, da se izvoz oblikuje pri danem trendu le s šibko povezavo med količinami in vrednostjo, je zanimiva tudi količinska sestava blagovnih skupin. Največja razlika med količinskim in vrednostnim deležem je pri surovinah, znatna pa je tudi pri končnih izdelkih.

Izločitev cen in na tej podlagi prikazani strukturni premiki povzročajo bistveno drugačno sliko jakostne udeležbe posameznih sektorjev. Spremeni pa se tudi tendenca teh sprememb. Tako prehrambeni predmeti ne nazadujejo, kot je videti pri vrednostni razčlembi njihovega deleža, temveč se večajo; surovine stagnirajo in ne padajo, negativno tendenco pa zadrži le izvoz pijač in tobaka ter mineralnih goriv in maziv.

Tab. 19 - INDEKSI OBSEGA IZVOZA SRS PO SEKTORJIH

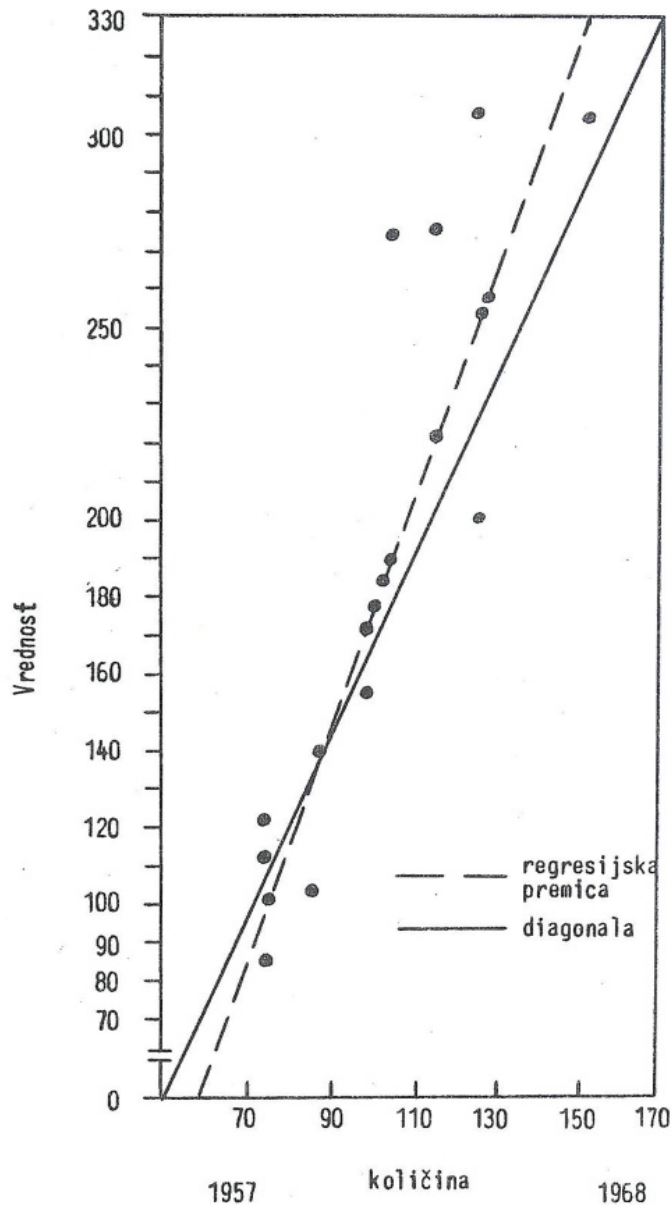
(1957=100)

	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Prehrabeni predmeti	89	70	86	119	152	168	162	187	205	211	171
Pijače in tobak	112	72	90	72	107	114	138	145	146	145	207
Surovine razen mineralnih goriv in maziv	79	77	112	117	172	193	160	153	152	160	166
Mineralna goriva in maziva	84	44	4	9	113	84	5	11	8	9	14
Živalska in rastlinska olja in maščobe	112	49	1 453	371	479	144	897	1 547	1 195	588	218
Kemični izdelki	94	206	151	131	144	191	188	611	264	505	269
Proizvodi klasificirani pretežno po materialu	133	82	110	109	133	151	208	247	265	293	338
Stroji in transportne naprave	83	126	188	130	328	383	548	706	765	782	948
Razni izgotovljeni izdelki	148	133	177	306	198	255	452	677	705	796	926

Indeksi so izračunani iz vrednosti izvoza, ki so reducirane z indeksom cen. Podatki so zaokroženi.

Sodeč po zgornjih podatkih je največji dvig izvoza dosežen v razdobju 1957-68 pri strojih in transportnih napravah ter raznih zgotovljenih izdelkih, ki vsi beležijo več kot 9 kratno povečanje. Nazadovol pa je le izvoz mineralnih goriv in maziv.

Graf. 11 - KORELACIJSKO RAZMERJE MED KOLIČINAMI IN VREDNOSTMI IZVOZA V SRS 1957-68

V grafikonu nakazuje diagonala črto uravnovešenih odnosov med vrednostjo in količino izvoza v letih 1957-68. Odstopanja točk, ki predstavljajo za vsako leto stičišče vrednosti s količino, opozarja na spreminjanje strukture asortimana. Ta raste in povečuje regresijo, zato je diagonala le hipotetična črta, ki za vzeto poprečje let predstavlja nespremenjene razmere v izvozu SRS. Dejansko pa stvarna regresijska črta odstopa od nje, saj je korelacija le 83 - odstotna in poprečne vrednosti za količine rastejo v različnem razmerju. Kolikor dalj leži točka od diagonale, na sektorju vrednosti, tem bolj je porasla vrednost na enoto teže izvoženega blaga, in obratno, čim dlje je točka na sektorju količin, tem cenejše blago izvažamo. Običajno pomeni večja vrednost ob manjši količini še izvor kvalitetnejšega asortimana, ki je po pravilu rezultat tehnološko zahtevne in končne obdelave, ki je namenjena za zunanji trg.

Tab. 20 - IZVOZ SRS PO PODROČJIH IN PANOGAH
(tekoče cene)

Milijon din

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
SKUPAJ	868	796	804	979	1 008	1 364	1 654	1 905	2 305	2 578	2 751	2 951
Industrija in rudarstvo	580	544	616	753	750	1 016	1 246	1 500	1 868	2 121	2 261	2 531
Električna energija	7	7	3	-	0	5	13	0	-	-	5	0
Premog	17	11	8	2	2	3	6	4	4	1	3	2
Nafta	-	0	-	0	1	0	0	0	1	1	3	6
Črna metalurgija	25	10	13	21	17	31	46	54	51	56	78	79
Barvasta metalurgija	128	124	112	142	131	125	137	199	263	298	305	448
Nekovinska industrija	18	12	20	27	36	43	40	54	70	79	82	99
Kovinska industrija	42	58	68	74	79	162	184	274	410	452	424	443
Ladjedelništvo	5	0	3	1	1	14	12	3	3	3	4	1
Elektroindustrija	8	14	24	16	15	26	44	46	86	113	138	145
Kemična industrija	21	25	31	42	36	42	52	63	95	106	159	163
Industrija gradbenega materiala	3	3	3	3	2	2	4	4	4	3	4	3
Lesna industrija	165	180	190	228	249	313	355	353	364	407	411	451
Papirna industrija	3	2	5	9	11	29	45	54	67	89	89	92
Tekstilna industrija	79	28	46	76	76	92	140	185	234	263	261	299
Industrija usnja in obutve	34	36	49	60	32	55	91	118	117	148	200	209
Industrija gume	0	0	0	1	1	5	5	14	10	12	6	11
Živilska industrija	25	34	41	51	61	69	71	74	87	87	82	68
Grafična industrija	0	0	0	0	0	0	1	1	2	2	5	12
Industrija tobaka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0
Filmska industrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kmetijstvo	244	214	160	199	227	305	354	365	405	414	446	370
Poljedelstvo	87	90	53	65	73	69	81	87	87	82	65	67
Sadjarstvo	12	5	7	8	13	16	9	10	5	4	6	4
Živinoreja	94	75	74	95	108	173	222	219	266	281	334	261
Ribištvo	4	4	2	1	2	2	2	1	1	2	1	1
Primarna predelava kmetij- skih pridelkov	37	40	24	30	31	45	40	48	46	45	40	37
Gozdarstvo	44	38	28	27	31	43	54	40	32	43	44	50
Izraba gozdov	31	25	19	19	20	25	37	23	20	22	23	28
Lov, gozdni sadeži in zelišča	13	13	9	8	11	18	17	17	12	21	21	22

Vrednosti so izračunane na podlagi klasifikacije blaga po nomenklaturi industrijske proizvodnje in na osnovi dejavnosti, v katere se razvrščajo gospodarske organizacije. Vrednosti so prikazane tako, da je izvozno blago opredeljeno na tri glavna in vrsto podglavnih področij oz. panog. Absolutni podatki kažejo na prevladovanje industrijskega blaga in na majhen delež kmetijskih in gozdnih proizvodov.

Tab. 21 - IZVOZ SRS PO NAMENSKI KATEGORIZACIJI BLAGA
(Tekoče cene)

Milijon din

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
SKUPAJ	868	796	804	979	1 008	1 364	1 654	1 905	2 305	2 578	2 751	2 951
A Proizvodi za reprodukcijo	414	384	374	445	450	593	752	819	1 097	1 259	1 419	1 622
B Proizvodi za investicije	13	17	37	29	28	96	95	148	235	263	264	251
C Proizvodi za splošno porabo	441	395	393	505	530	675	807	938	973	1 056	1 068	1 078
Struktura v %												
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
A Proizvodi za reprodukcijo	47,7	48,3	46,5	45,5	44,6	43,5	45,5	43,0	47,6	48,8	51,6	55,0
B Proizvodi za investicije	1,5	2,1	4,6	3,0	2,8	7,0	5,7	7,8	10,2	10,2	9,6	8,5
C Proizvodi za splošno porabo	50,8	49,6	48,9	51,5	52,6	49,5	48,8	49,2	42,2	41,0	38,8	36,5

Razdelitev izvoznih predmetov na zgornje tri skupine ustreza približni opredelitvi blaga glede na namen porabe. Primeri, ko je eno blago uporabljivo v več namenov, so rešeni po načelu pretežnosti.

Iz tabel je videti, da se pri izvozu povečuje zastopanost reprodukcijskega in investicijskega sortimenta, zmanjšuje pa delež proizvodov za splošno porabo in to navzlic absolutnemu porastu količin in vrednosti vseh treh namenskih kategorij blaga.

Tab. 22 - IZVOZ SRS PO KONTINENTIH
(po tekočih cenah)

mio din

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
SKUPAJ	868	796	804	979	1 008	1 364	1 654	1 905	2 305	2 578	2 751	2 951
Evropa	635	596	576	726	722	993	1 299	1 495	1 809	2 016	2 197	2 282
Azija	103	58	79	93	91	119	116	144	162	159	122	153
Afrika	38	46	40	44	55	71	60	61	97	119	107	162
Severna Amerika	87	80	96	107	132	171	163	184	214	267	280	326
Južna Amerika	5	16	13	9	8	10	9	20	22	13	42	24
Oceanija	0	0	0	0	0	0	7	1	1	4	3	4
Struktura v % (Skupaj = 100)												
Evropa	73,1	74,9	71,7	74,2	71,6	72,8	78,6	78,5	78,5	78,2	79,9	77,3
Azija	11,8	7,3	9,8	9,5	9,0	8,7	7,0	7,6	7,1	6,2	4,4	5,2
Afrika	4,4	5,8	5,0	4,5	5,5	5,2	3,6	3,2	4,2	4,6	3,9	5,5
Severna Amerika	10,1	10,0	11,9	10,9	13,1	12,5	9,9	9,7	9,3	10,3	10,2	11,1
Južna Amerika	0,6	2,0	1,6	0,9	0,8	0,8	0,5	1,0	0,9	0,5	1,5	0,8
Oceanija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,2	0,1	0,1

Tabela, ki posreduje absolutne in relativne vrednosti izvoza, predstavlja osnovno gradivo za računanje ostalih karakteristik. Kot najpomembnejše izraža dejstvo, da se absolutni obseg izvoza povečuje v smeri vseh kontinentov, kar kaže na večjo regionalno razčlenjenost. Mimo tega je opaziti, da se delež evropskega, afriškega in ameriškega kontinenta povečuje, azijskega pa postopno zmanjšuje.

Tab. 23 - IZVOZ SRS PO DRŽAVAH
(po tekoćih cenah)

Milijon din

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
SKUPAJ	868	796	804	979	1 008	1 364	1 654	1 705	2 305	2 578	2 751	2 951
EVROPA	635	596	576	726	722	993	1 299	1 495	1 809	2 016	2 197	2 282
Avstrija	95	65	80	74	71	88	93	105	117	118	143	173
Belgija, Luksemburg	13	11	7	9	9	8	9	21	20	16	13	18
Bolgarija	1	2	10	16	15	22	16	13	31	37	28	35
Češkoslovaška	12	17	10	30	25	42	49	90	134	134	102	90
Danska	3	5	6	7	9	11	24	12	21	25	23	27
DR Nemčija	10	47	54	85	34	39	57	129	148	128	135	119
Finska	3	1	1	2	2	7	3	2	1	1	1	2
Francija	16	17	14	11	15	17	28	56	47	71	81	77
Grčija	12	10	6	11	13	10	12	14	17	19	14	23
Italija	159	144	144	178	188	328	499	378	440	523	612	536
Mađarska	16	15	20	22	17	13	17	53	87	78	56	62
Nizozemska	19	20	9	12	17	18	18	29	38	46	46	56
Norveška	1	1	1	2	3	3	3	5	4	5	6	4
Poljska	17	33	32	21	35	49	55	62	101	105	98	79
Romunija	1	2	1	5	6	5	4	7	12	13	20	27
Sovjetska zveza	41	22	26	48	23	37	86	126	125	134	297	207
Švedska	5	6	5	13	14	10	12	17	22	24	28	49
Švica	35	38	17	15	25	41	47	53	73	87	93	102
Velika Britanija	60	56	53	71	85	91	57	76	76	109	96	111
ZR Nemčija	115	82	74	92	113	150	201	241	286	333	295	434
Druge evropske države	1	2	6	2	3	4	9	6	9	10	10	51
AZIJA	103	58	79	93	91	119	116	144	162	159	122	153
Burma	3	0	13	13	6	3	2	1	9	1	9	6
Indija	12	8	10	14	14	21	22	38	31	22	15	13
Indonezija	2	0	2	2	1	23	5	16	28	18	3	6
Irak	2	1	7	9	5	9	10	8	5	6	9	9
Izrael	28	18	17	17	17	19	14	26	19	13	5	33
Japonska	1	0	3	0	0	1	3	2	1	0	0	1
Jordanija	4	2	2	1	1	2	3	3	4	5	3	3
Kuvajt	0	0	1	1	0	1	3	2	3	2	2	6
Libanon	12	4	6	3	4	7	6	4	7	9	13	7
Pakistan	6	6	0	11	14	7	2	6	9	14	7	15
Sirija	6	5	4	4	1	4	7	6	4	8	5	4
Tajska	1	0	1	1	2	2	1	1	0	0	1	3
Turčija	7	4	8	9	11	12	17	14	15	19	19	9
Druge azijske države	19	10	5	8	15	8	21	17	27	42	31	38
AFRIKA	38	46	40	44	55	71	60	61	97	119	107	162
Alžirija	8	14	7	6	2	3	2	9	6	6	4	4
Etiopija	1	1	1	1	1	3	6	5	5	8	7	2
Gana	0	0	0	0	1	1	3	4	23	9	3	10
Gvineja	-	-	-	-	3	8	3	1	9	9	3	5

Tab. 23 - IZVOZ SRS PO DRŽAVAH (Nadaljevanje)
(po tekočih cenah)

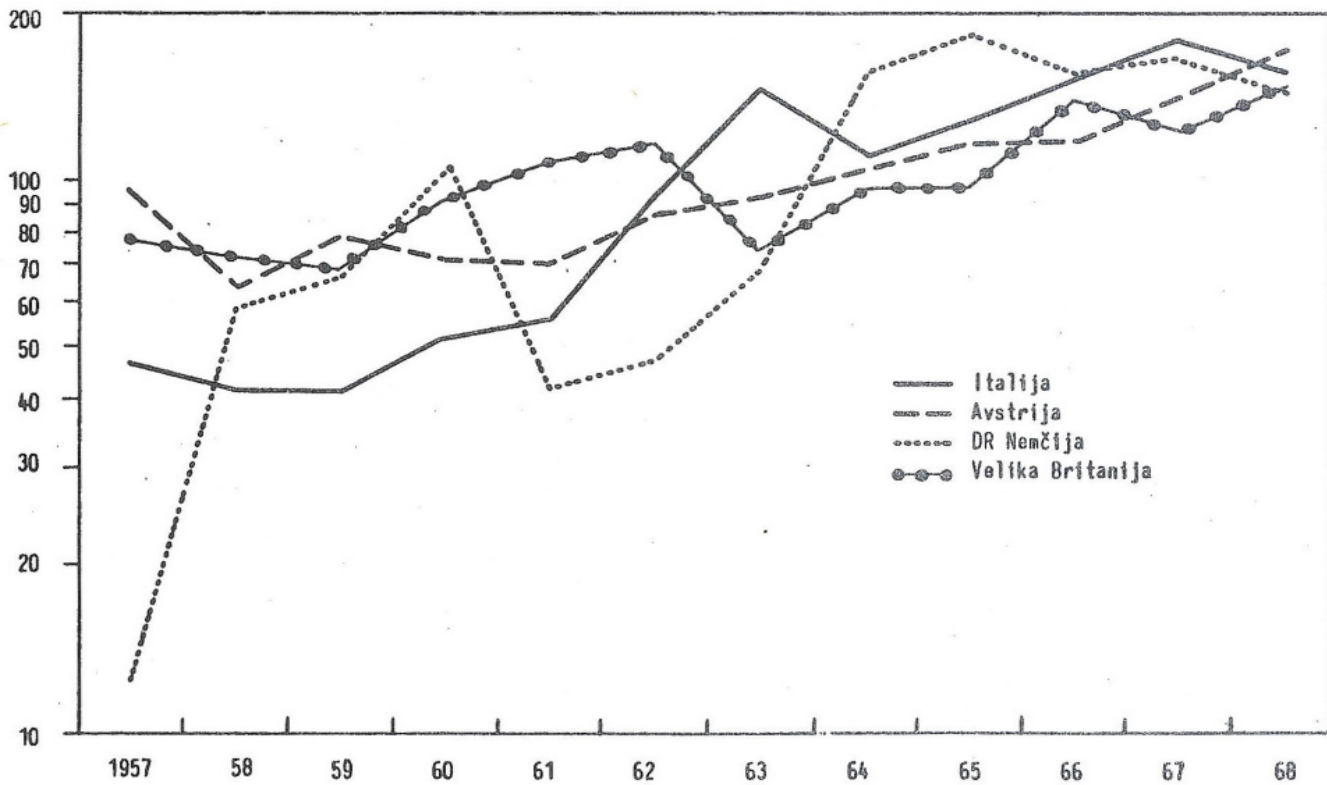
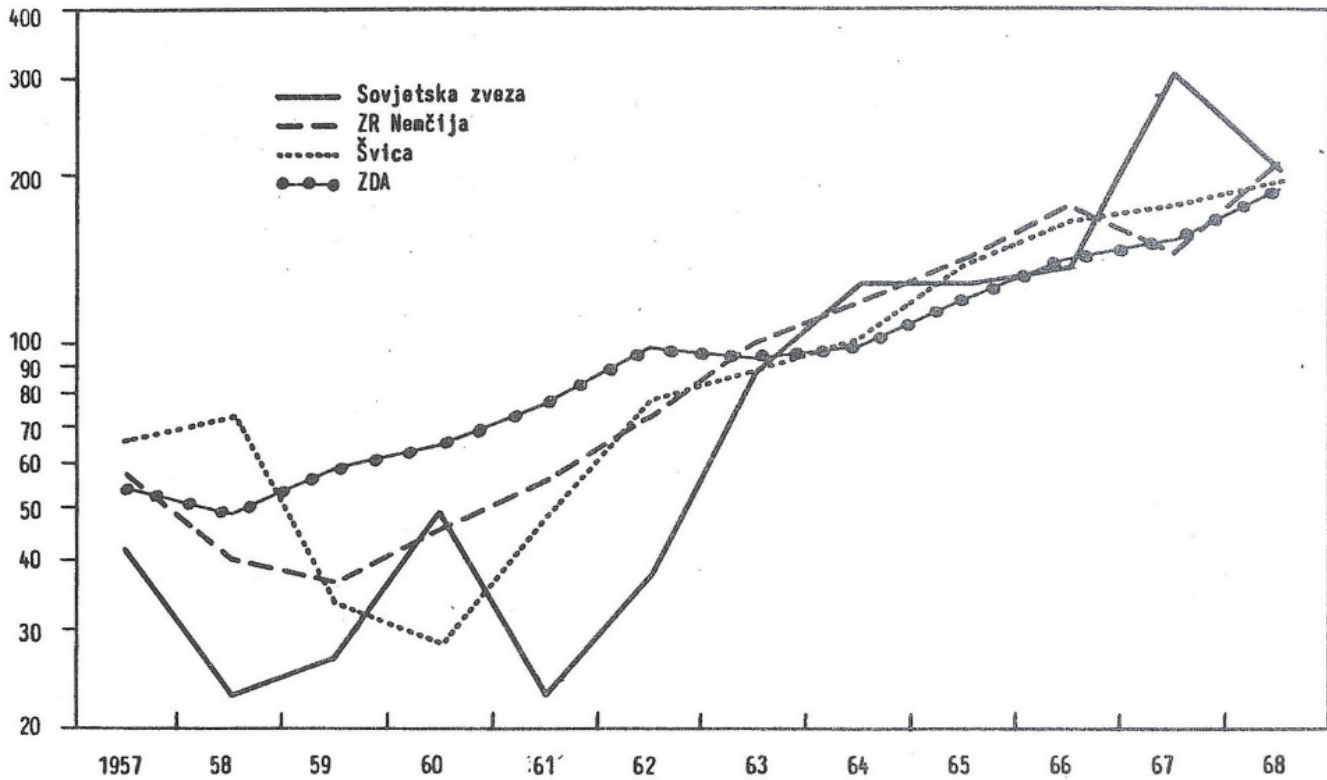
Milijon din

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Južnoafriška zveza	1	0	0	0	0	0	0	-	-	0	0	-
Liberija	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Libija	1	1	1	1	4	3	3	6	8	13	14	21
Maroko	4	3	3	2	1	3	6	4	5	16	9	4
Sudan	1	1	2	4	3	3	4	6	6	9	5	8
Tunizija	1	1	1	2	1	2	4	6	7	16	18	14
ZAR	16	21	22	25	34	40	22	14	18	24	35	83
Druge afriške države	5	4	3	3	5	5	7	6	10	9	9	11
SEVERNA AMERIKA	87	80	96	107	132	171	163	184	214	267	280	326
Kanada	0	1	1	3	6	10	10	11	10	11	13	13
Kuba	-	-	-	0	3	1	3	13	11	28	21	6
ZDA	87	79	94	103	123	159	149	158	191	227	243	306
Druge severnoameriške države	-	-	1	1	0	1	1	2	2	1	3	1
JUŽNA AMERIKA	5	16	13	9	8	10	9	20	22	13	42	24
Argentina	0	3	7	0	0	-	0	-	0	0	0	0
Brazilija	4	4	2	4	6	6	5	9	6	3	2	2
Peru	0	0	0	0	0	0	1	1	3	1	0	0
Urugvaj	0	8	2	5	1	3	1	0	0	-	0	-
Venezuela	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1
Druge južnoameriške države	1	1	1	0	1	1	1	9	12	8	39	21
OCEANIJA	0	0	0	0	0	0	7	1	1	4	3	4
Avstralija	0	0	0	0	0	0	0	1	1	4	3	4
Druge Oceanija	-	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0

Iz pregleda je videti, katere države povečujejo poslovne stike in menjavo z gospodarskimi organizacijami naše republike. Stopnja napredka ali nazadovanja in tendence razvoja podajamo grafično.

Graf. 12 - INDEKSI IZVOZA V POMEMBNEJŠE DRŽAVE (Ø 1957-68 = 100)

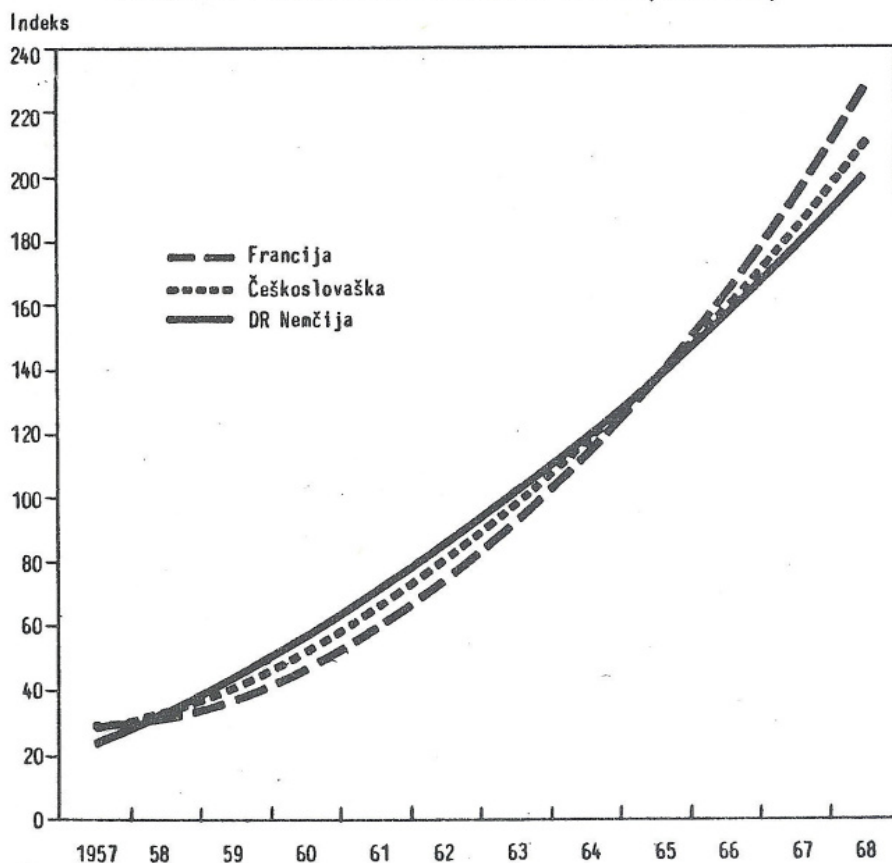
Tab. 24 - INDEKSI IZVOZA SR SLOVENIJE V POMEMBNEJŠE DRŽAVE
($\bar{\mu}$ 1957-68 = 100)

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Italija	46	42	42	52	55	95	145	110	128	152	178	156
ZR Nemčija	57	41	37	46	56	74	100	120	142	165	146	215
ZDA	54	49	59	65	77	99	93	99	120	142	152	191
Sovjetska zveza	42	23	27	49	23	37	88	129	128	137	304	213
Avstrija	94	64	78	72	70	86	92	103	115	116	140	170
DR Nemčija	12	58	66	104	42	47	69	157	180	156	164	145
Velika Britanija	77	71	68	91	108	116	73	96	96	139	122	142
Švica	67	73	33	28	48	79	89	102	140	167	177	196
Češkoslovaška	19	28	88	50	40	67	79	147	219	218	166	147
ZAR	54	70	75	86	116	250	136	84	62	81	118	282
Poljska	30	58	56	36	60	86	96	108	177	182	171	137
Francija	90	45	38	28	40	46	76	150	126	189	215	206
Madžarska	42	40	54	58	43	35	45	140	228	203	148	162
Nizozemska	70	74	34	44	63	64	65	106	140	168	169	203
Švedska	35	33	27	78	84	57	67	99	131	142	165	285

Prikazani indeksi so izračunani tako, da je iz njihove medsebojne primerjave mogoče ugotoviti relativno višino začetnega izhodišča (l.1957) in končno krajišče dvanajstletne dinamike. Podlaga so vrednosti izvoza po tekočih cenah.

V svojem obsegu izražajo indeksi veliko variacijo med leti, obenem pa tudi v glavnem rastoči trend. Kljub temu, da je velikost obsega vsako leto različna, je mogoče s primerjavo tabele, ki vsebuje indekse uvoza, ugotoviti v kakšnem odnosu sta si ti dve dejavnosti pri posameznih državah. Na primer trgovanje z Italijo kaže kljub občasnim motnjam razmeroma zadovoljivo kritje uvoza z izvozom, medtem ko je pri ZR Nemčiji obseg izvoza znatno manjši kot naš uvoz iz te države. V Avstrijo izvoz relativno zaostaja po l. 1963 v Sovjetsko zvezo pa že pred tem.

Graf. 27 - TRENDI UVOZA IZ VAŽNEJŠIH DRŽAV (1957-1968)

Tab. 25 - PREGLED IZVOZA SRS V POMEMBNEJŠE DRŽAVE V % UDELEŽBE

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Italija	18,3	18,2	17,8	18,2	18,6	24,1	30,2	19,8	19,1	20,3	22,2	18,2
ZR Nemčija	13,3	10,3	9,2	9,4	11,2	11,0	12,2	12,7	12,4	12,9	10,7	14,7
ZDA	10,0	9,9	11,7	10,5	12,2	11,6	9,0	8,3	8,3	8,8	8,8	10,4
Sovjetska zveza	4,7	2,8	3,3	4,9	2,2	2,7	5,2	6,6	5,4	5,2	10,8	7,0
Avstrija	11,0	8,1	9,9	7,5	7,0	6,4	5,6	5,5	5,1	4,6	5,2	5,8
DR Nemčija	1,2	5,9	6,7	8,7	3,4	2,8	3,4	6,8	6,4	4,9	4,9	4,0
Velika Britanija	7,0	7,0	6,7	7,3	8,4	6,7	3,4	4,0	3,3	4,2	3,5	3,8
Švica	4,0	4,8	2,1	1,5	2,5	3,0	2,8	2,8	3,2	3,4	3,4	3,5
Češkoslovaška	1,4	2,2	1,3	3,1	2,5	3,1	2,9	4,7	5,8	5,2	3,7	3,1
ZAR	1,9	2,6	2,7	2,6	3,4	3,0	1,3	0,7	0,8	0,9	1,3	2,8
Poljska	2,0	4,2	4,0	2,1	3,4	3,6	3,3	3,3	4,4	4,1	3,6	2,7
Francija	1,8	2,1	1,8	2,1	1,5	1,3	1,7	2,9	2,0	2,7	2,9	2,6
Madžarska	1,9	1,9	2,6	2,3	1,6	1,0	1,0	2,8	3,8	3,0	2,0	2,1
Nizozemska	2,2	2,6	1,2	1,2	1,7	1,3	1,1	1,5	1,7	1,8	1,7	1,9
Švedska	0,6	0,7	0,6	1,4	1,4	0,7	0,7	0,9	1,0	0,9	1,0	1,7
Bolgarija	0,1	0,3	1,2	1,7	1,5	1,6	1,0	0,7	1,3	11,4	1,0	1,2

Regionalna distribucija izvoza, ki omogoča pregled o deležu držav, v katere izvoz raste oz. pada. Razporeditev je glede na velikost odstotnih deležev v letu 1968. Celoten izvoz je 100%. Razlika je zajeta v neprikazanih državah. Pregled poudarja visoko zastopanost treh držav, t.j. Italije, ZR Nemčije in ZDA, medtem ko je Avstrija ta viden izgubila v letih 1957. Precejšen napredek je opaziti zlasti pri izvozu v Sovjetsko zvezo.

Tab. 26 - IZVOZ SRS PO STOPNJI OBDELAVE

tisoči din

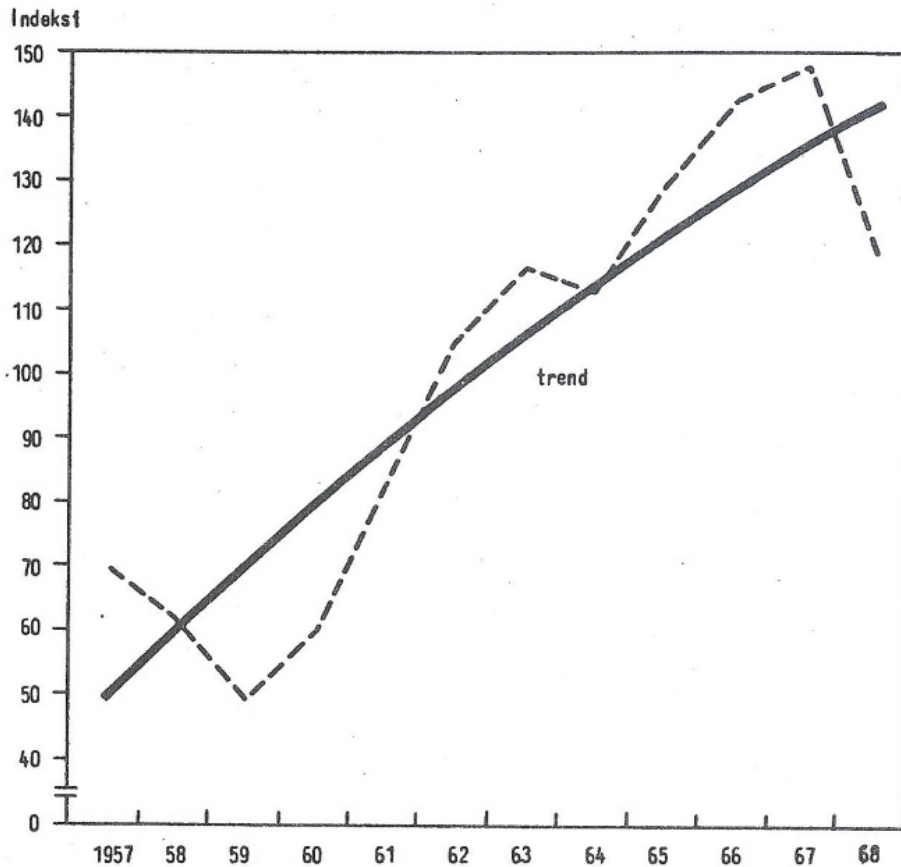
	1957	1966	1967	1968
SKUPAJ	868 198	2 578 137	2 750 659	2 950 557
Neobdelani proizvodi	241 425	286 308	312 150	318 653
Proizvodi nizke predelave	355 760	916 134	968 010	1 058 780
Proizvodi visoke predelave	271 013	1 375 695	1 470 499	1 573 124
Struktura v %				
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0
Neobdelani proizvodi	27,8	11,1	11,3	10,8
Proizvodi nizke predelave	41,0	35,5	35,2	35,9
Proizvodi visoke predelave	31,2	53,4	53,5	53,3

Izvoz obsega vse blago izvoženo iz Slovenije, ki izvira iz domače proizvodnje oziroma iz notranjega blagovnega prometa. Sem je šteto tudi tako imenovano nacionalizirano blago, t.j. blago, ki je bilo uvoženo in ocarinjeno, nato pa v nespremenjenem ali predelanem stanju izvoženo kot drugo blago jugoslovanske proizvodnje. Vrednost blaga temelji na podatkih podjetij in njih izvornih dokumentih.

Neobdelani proizvodi so kmetijski in gozdarski. proizvodi, nafta, rude idr. Proizvodi nizke predelave so na primer konzerve, surove kovine, izdelki predelave nafte in podobno, medtem ko med proizvode visoke predelave štejemo razne stroje, instrumente, elektromotorje, avtomobile. Kriterij za tako tristopenjsko razvrščanje blaga je sestavil Zvezni zavod za statistiko.

Graf. 13 - DINAMIKA IZVOZA PREHRAMBENIH PREDMETOV

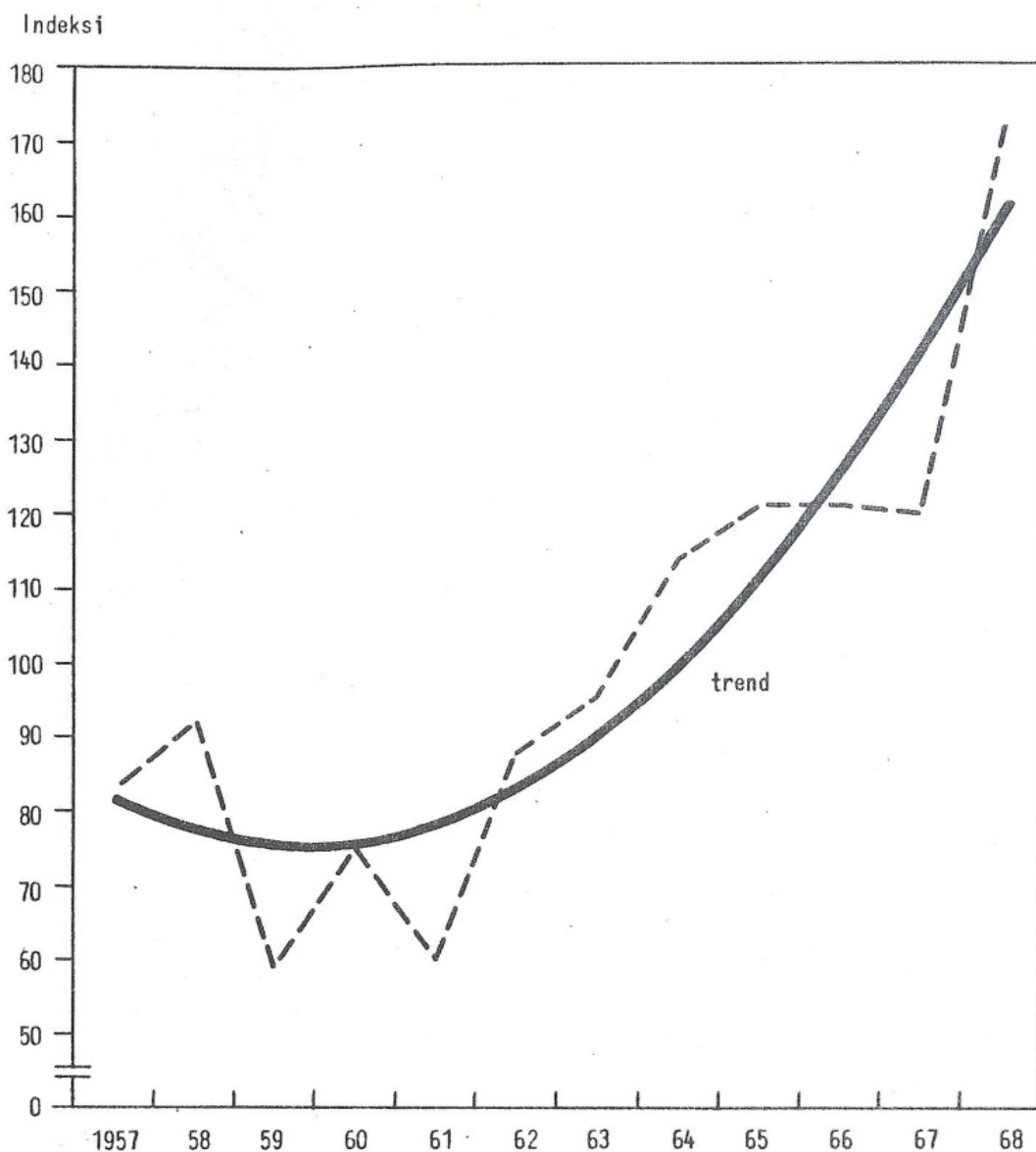
Tab. 27 - IZVOZ POMEMBNEJŠIH PREHRAMBENIH PREDMETOV

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ 1968
Živina, 000 kosov	25,0	23,2	33,1	37,5	54,4	59,7	22,5
Meso, 000 ton	2,2	3,3	13,0	12,1	12,6	10,2	11,2
Mleko in mlečni izdelki, 000 t	1,4	0,6	4,9	5,1	3,9	7,4	94,6
Ribe in ribji izdelki, 000 t	3,2	4,8	7,3	4,6	3,6	2,9	25,8
Sadje sveže, 000 t	7,4	4,2	2,5	2,3	2,5	1,6	11,1
Sadje predelano, 000 t	4,5	3,0	5,4	5,0	4,2	3,2	8,5
Povrtnina sveža, 000 t	5,0	5,4	4,7	7,2	3,8	3,5	17,4
Povrtnina predelana, 000 t	0,4	0,3	0,3	0,5	1,5	0,6	7,8
Živinska krma, 000 t	4,6	3,9	11,4	16,3	14,3	7,2	7,0
Hmelj, 000 t	2,1	3,7	3,0	2,8	2,2	2,5	61,8

Prehrambeni predmeti predstavljajo močnejšo blagovno skupino, ki vrednostno variira v obdobju 1957-68 med 26 - 13%, medtem ko je njen količinski delež v skupnem izvozu od 6 pa do največ 13%. V absolutnem iznosu vrednosti med leti zelo variirajo, fizični obseg pa se bolj prilagaja trendu, ki je rastoč. Zastoj je opaziti v letih 1958-61 in 1968. V prvem primeru je vzrok zmanjšanje izvoza goveda in telet. Leta 1958-59 tudi mesa, čemur se je 1959-60 pridružila še omejitev mleka in mlečnih izdelkov, oz. v letu 1959 jajc, rib kakor tudi svežega sadja (jabolka, grozdje) in sadnih predelav. Leto 1959 je bilo slabo tudi za oddajo krompirja (50 ton), sočivja in povrtnine sploh.

Vzpon, ki sledi opisani recesiji, je pripisati zlasti novemu plasmanu živine in mesa, zlasti konzerviranega (617 t) v l. 1963, mleka, sira in smetane (5 816 t), konzerviranih rib, prične se pa tudi izvoz koruze, testenin, kakavnih izdelkov, živinske krme, kar se potem stopnjuje in doseže vrh v letu 1967. Leto 1968 označuje nazadovanje, ki je najobčutnejše v izvozu perutnine, mesa, sira, jajc, rib, omeji se pa tudi količina v tujino prodanega ječmena, koruze in drugih žitaric, predelav moke in podobnih predmetov, ki vsak zase niso pomembni, skupno pa pripomorejo k splošnemu zmanjšanju izvoza prehrambenih izdelkov.

Graf. 14 - DINAMIKA IZVOZA PIJAČ IN TOBAČNIH IZDELKOV

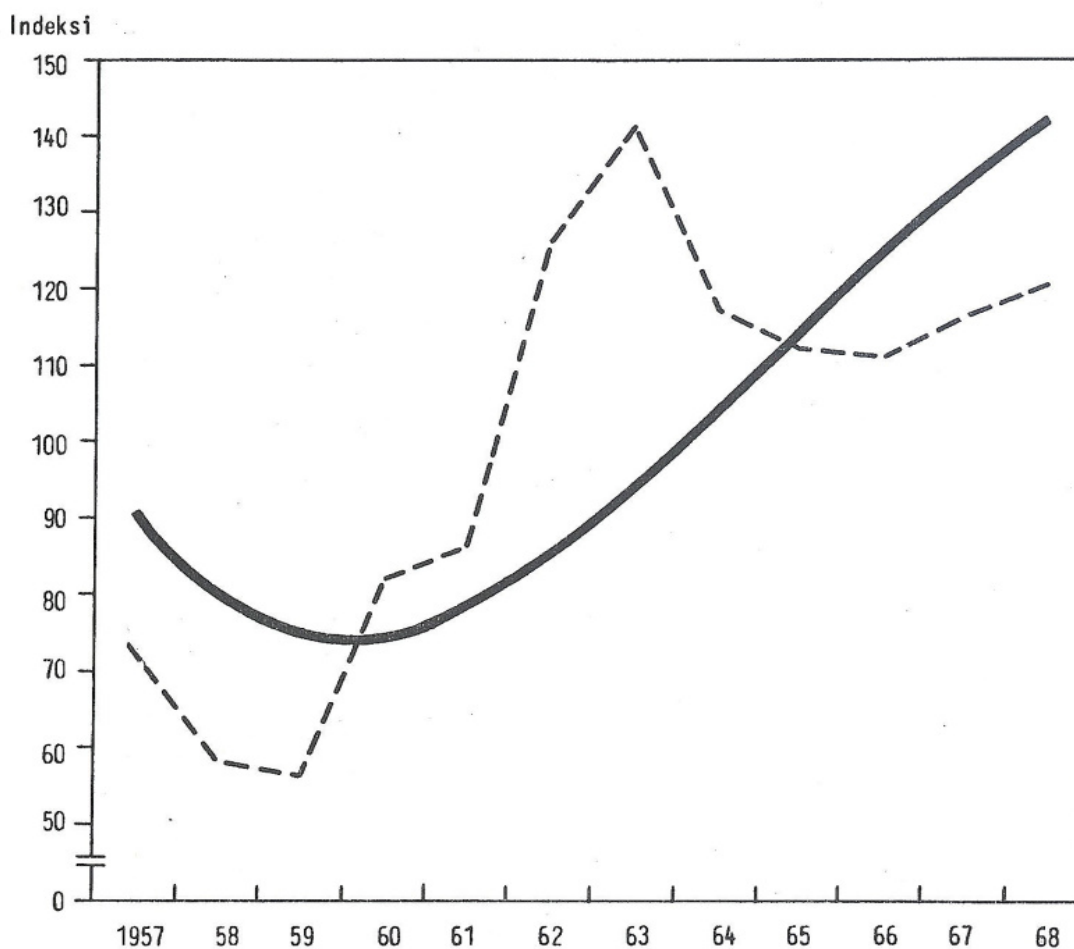

Tab. 28 - IZVOZ PIJAČ IN TOBAČNIH IZDELKOV

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ 1968
Brezalkoholne pijače, 000 t	0,8	0,6	1,5	1,6	1,9	2,3	98,9
Alkoholne pijače, 000 t	17,2	13,0	12,1	11,5	11,2	10,5	23,6
Predelava tobaka, t	0,4	0,2	0,2	15,0	45,0	1,1	0,2

Zgornji količinski pregled izvoza kaže, da rastoči trend te blagovne skupine določa predvsem zvečanje prodaje brezalkoholnih pijač in pa tobačnih izdelkov. Brezalkoholne pijače zastopa v tujini mineralna voda, katere izvoz sicer variira, v glavnem pa raste, medtem ko izvažamo sedaj manj alkoholnih pijač kot pred desetimi leti. Zmanjšanje zadeva predvsem vino, ker se izvoz piva, destiliranih in prevretih pijač krepi. Tobačne izdelke, katerih izvoz je izredno narasel zahvaljujoč večji izbiri in moderni opremljeni, predstavljajo pretežno cigarete. Cigare so izvožene le v letih 1961 - 1964 (skupno 133 ton).

Graf. 15 - DINAMIKA IZVOZA SUROVIN

Tab. 29 - IZVOZ POMEMBNEJŠIH SUROVIN

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ 1968
5) Les, 000 m ³	530	426	435	458	429	452	33,4
19) Celuloza, 000 ton	2,7	6,3	3,7	7,7	6,9	10,9	15,8
Kože, neustrojene, 000 t	0,1	0,8	1,4	2,5	2,3	2,3	33,6
14) Oljna semena in plodovi, 000 t	0,0	0,6	1,4	0,9	1,2	1,4	5,5
18) Rastlinska vlakna, t	105	121	175	154	234	318	5,8

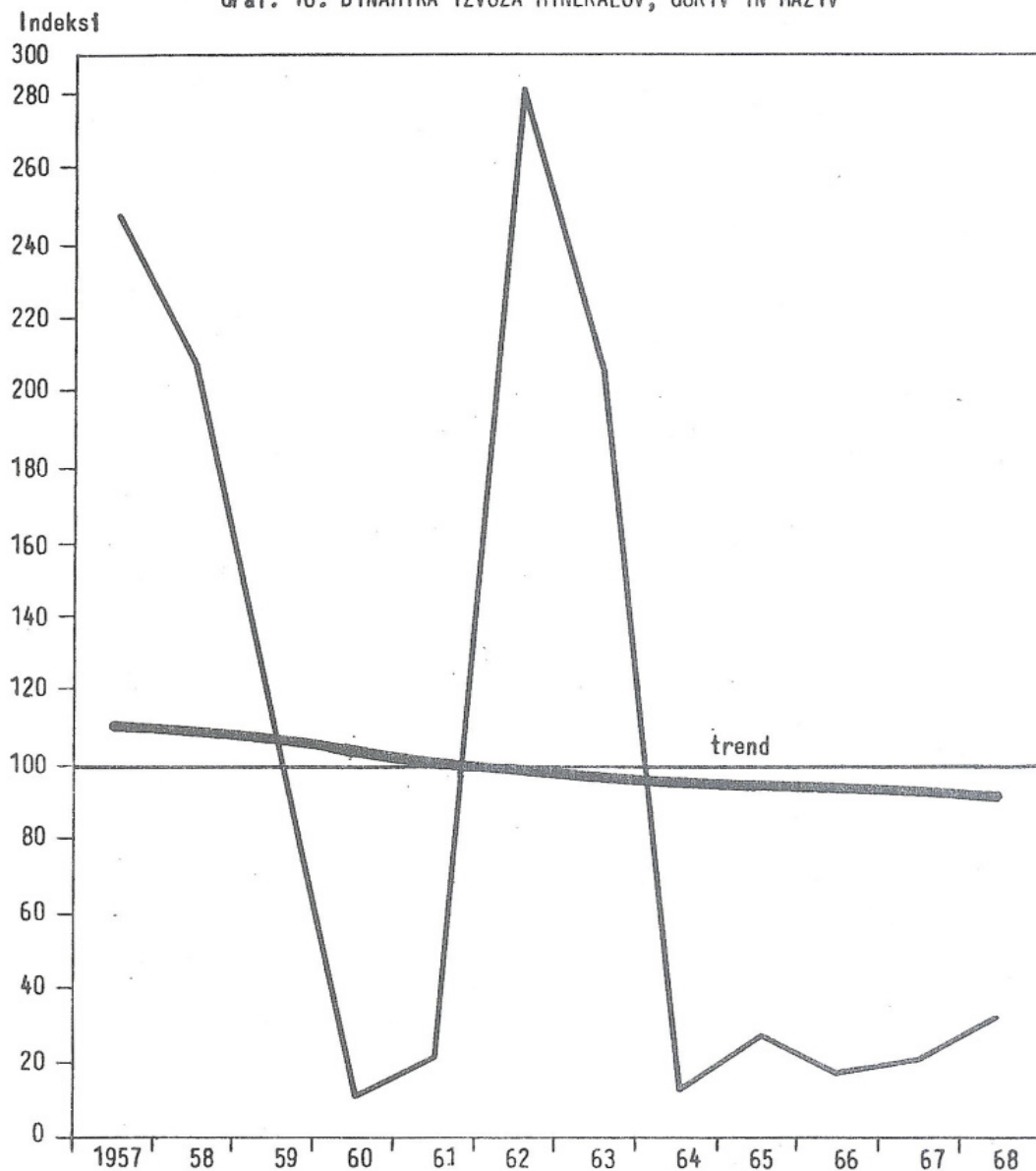
Izvoz surovin označuje zelo spremenljiva razvojna črta. Čeprav je vrednost te blagovne skupine porasla v desetletju, njen delež v celotnem izvozu SRS upada. Količinsko je dosegel od 44,8% na 40,8% (v letu 1968), vrednostno pa od 15,1 na 8,3%. Izjemno zmanjšanje v obdobju 1958-60 je posledica omejitve v izvozu celuloznega, drugega oblega in žaganega lesa, volne in ostale živalske dlake, konoplje in prediva.

Izreden dosežek v letu 1963 oblikujejo predvsem izvoz kožnih odpadkov, oljnih semen, drv za kurjavo, oblega lesa, železniških pragov, žaganega lesa, celuloze, in volne.

Stagnacija v zadnjih letih obsega večino predmetov, razen izvoza lesa, celuloze, konpljinega in umetnega vlakna.

Graf. 16. DINAMIKA IZVOZA MINERALOV, GORIV IN MAZIV

Opomba: zaradi velikih nihanj trend slabo predstavlja razvoj in je formalnega značaja.

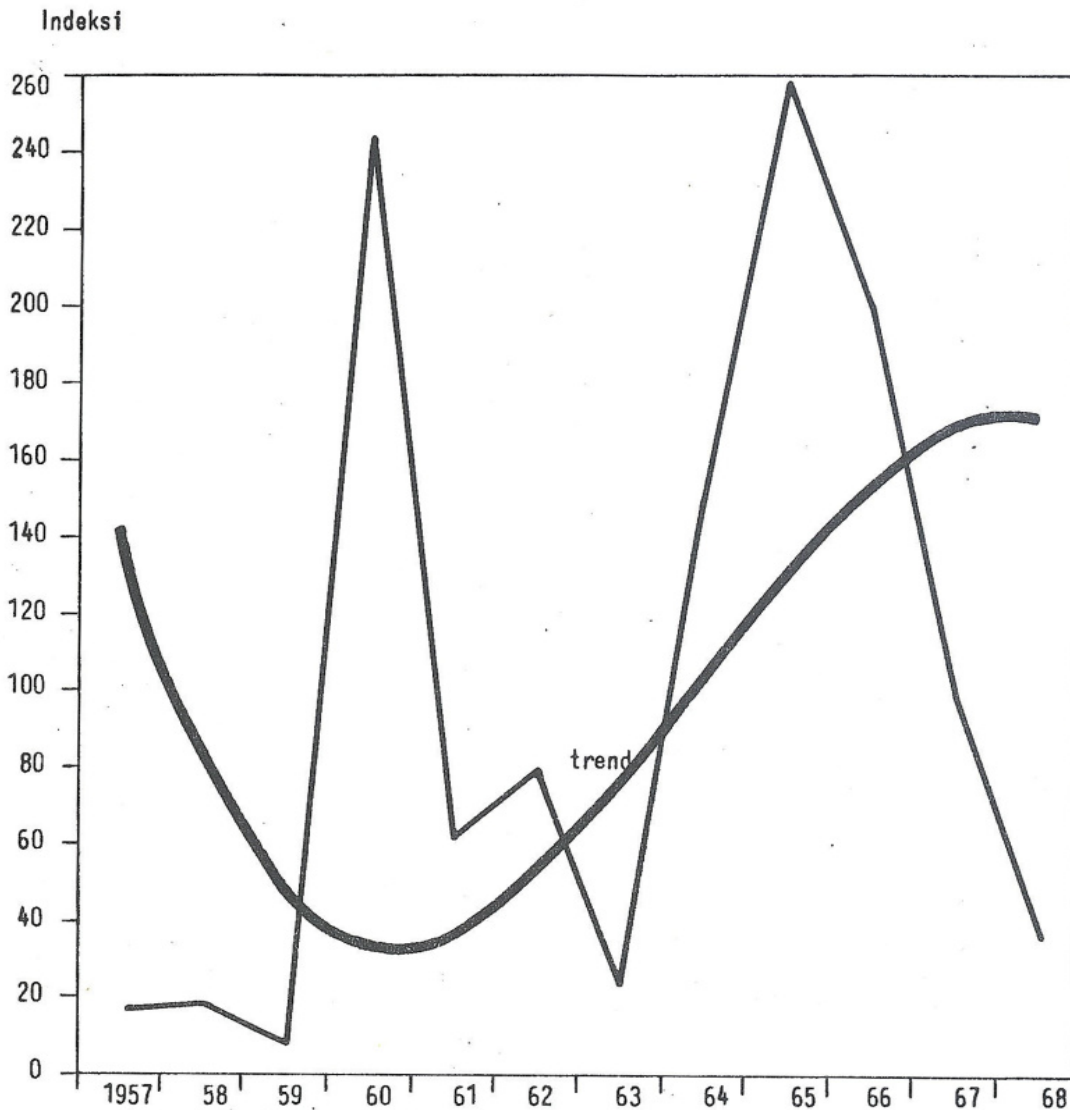
Tab. - 30. IZVOZ MINERALOV, PREMOGA IN NAFTE

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ 1968
Surovi minerali, 000 t	12,-	11,4	16,7	15,9	19,5	15,8	3,4
Rude in koncentracije, 000 t	13,2	19,8	16,6	21,8	20,4	34,5	1,7
Premog, 000 t	110,2	14,3	30,1	15,1	34,0	23,4	23,8
Predelana nafta, 000 t	-	0,03	2,4	3,3	11,6	27,0	9,7

Ta blagovna skupina kaže izrazito razvojno nestalnost, njen delež pa se zmanjšuje. Surove minerale kot so škriljavec, granit, mavec, apnenec izvažamo le občasno, gradbeni kamen oz. marmor in pesek z občutnimi razlikami med leti.

V letu 1960-61 se je tudi znižal izvoz odpadkov barvastih kovin, rjavega premoga in lignita in električne energije. Nizka raven izvoza po letu 1963 je zlasti posledica zmanjšanja prodaje primarnega gradbenega materiala, železnega pirita, prekinitve izvoza naravnih brusil, barijevega sulfata, pa tudi omejitve pri cinkovi rudi, premogu, kljub temu, da je na novo izvoženo kurilno olje in industrijski plin.

Graf. 17. DINAMIKA IZVOZA OLJ IN MAŠČOB

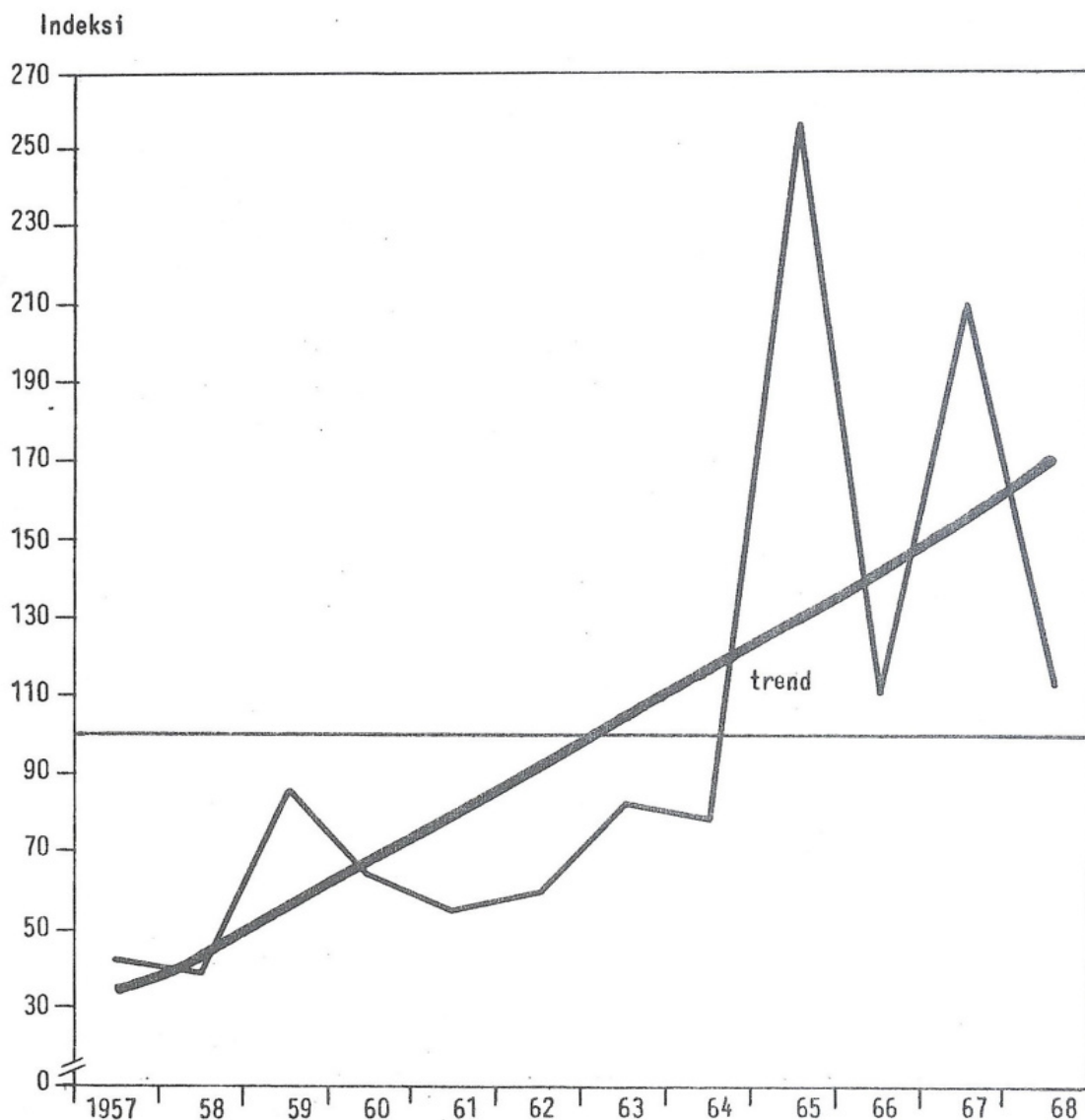
Tab. - 31. IZVOZ OLJ IN MASTI

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ 1968
Živalska olja in masti, ton	-	-	1,3	1,2	0,8	2,2	0,1
Rastlinska olja, ton	89	769	255	46	1 210	115	76,2

Izvoz živalskih olj in masti prične v pomembni količini leta 1963. Izreden dvig indeksa te blagovne skupine v letu 1960 pa je posledica povečanja prodaje rastlinskih olj (768 t); veliko zmanjšanje v obdobju 1961-63 pa je prav tako pripisati nihanju proizvodnje ricinusovega olja, med tem se v letih 1965-66 enormno dvignejo živalska olja in masti.

Veliko nihanje je odraz omejenega števila predmetov in majhnih količin, ki tržno močno oscilirajo (0,1 - 0,3 % vsega izvoza). Zato je trend, prikazan v zgornjem grafikonu, le približna in slaba aproksimacija celotne dinamike in je formalnega značaja.

Graf. 18. DINAMIKA IZVOZA KEMIČNIH IZDELKOV

Tab. 32. IZVOZ POMEMBNEJŠIH KEMIČNIH IZDELKOV

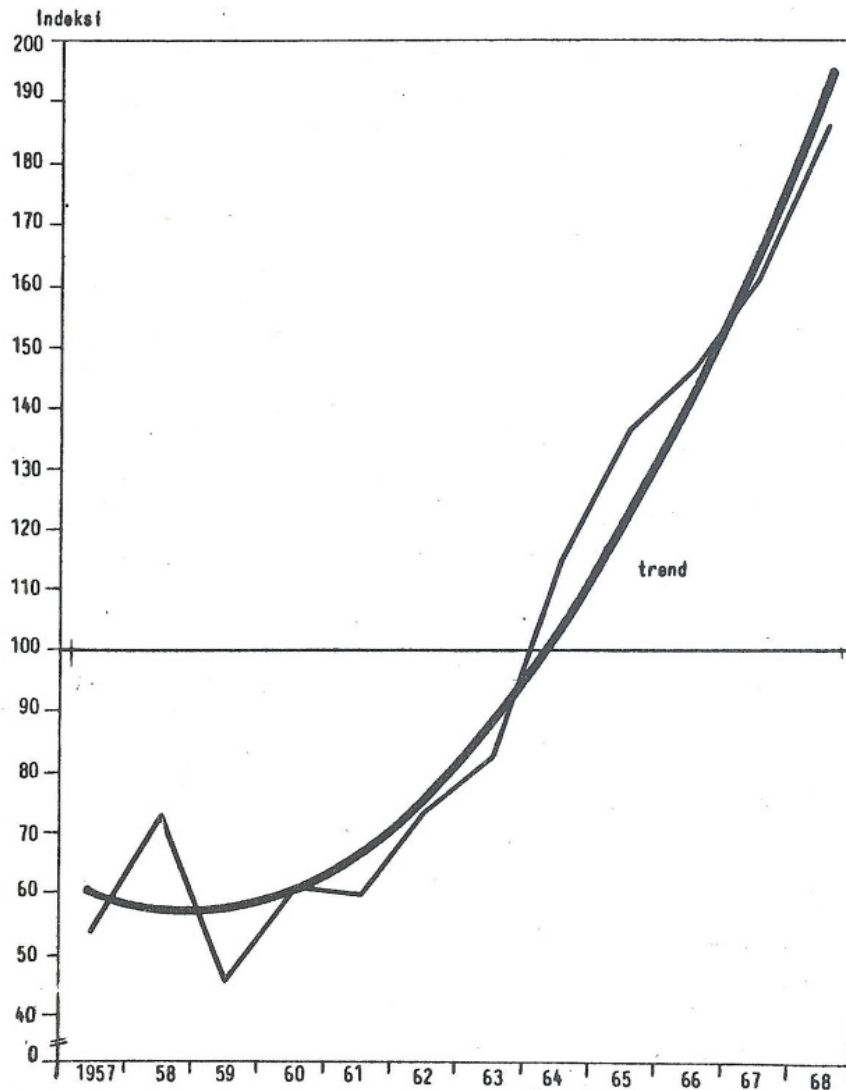
	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ 1968
Živo srebro, ton	233	236	471	491	478	484	99,2
Karbid, 000 ton	5,5	16,7	21,5	21,4	19,1	19,2	27,8
Umetna gnojila, 000 ton	-	-	0,4	1,8	2,8	1,4	4,0
Plastične mase, ton	5,1	106	471	1 145	2 318	1 423	11,9
Organski izdelki, 000 t	0,1	1,-	3,-	1,9	2,7	2,8	9,9
Neorganske kemikalije, 000 t	9,5	22,2	34,5	40,-	48,5	71,9	40,9
Ekstrakti za barv., 000 t	0,6	1,6	0,7	1,0	0,2	0,1	13,3
Barve in laki, 000 t	1,0	1,1	5,9	4,4	5,9	3,1	32,5
Sredstva za pranje, t	217	178	920	1 154	331	52	12,6

Kakovostna in količinska sprememba je v letu 1965. Naraste izvoz določenih kisiin, organskih spojin, živega srebra, svinčevega oksida, umetnega korunda, sulfatov, vodikovega peroksida in kalcijevega karbida. Znižanje v naslednjem letu oblikuje zlasti izvoz barv, pirotehničnih izdelkov, dezinfekcijskih sredstev, želatine in pralna sredstva. Kot poseben činitelj dinamike izvoza v zadnjih dveh letih se uveljavljajo umetna tvoriva, žveplena kislina, zdravila in eterična olja.

V splošnem proizvodnja, izvoz in uvoz kažejo precej izenačeno gibanje, čeprav je stopnja rasti proizvodnje največja.

Graf. 19. DINAMIKA IZVOZA PROIZVODOV KLASIFICIRANIH PO MATERIALU

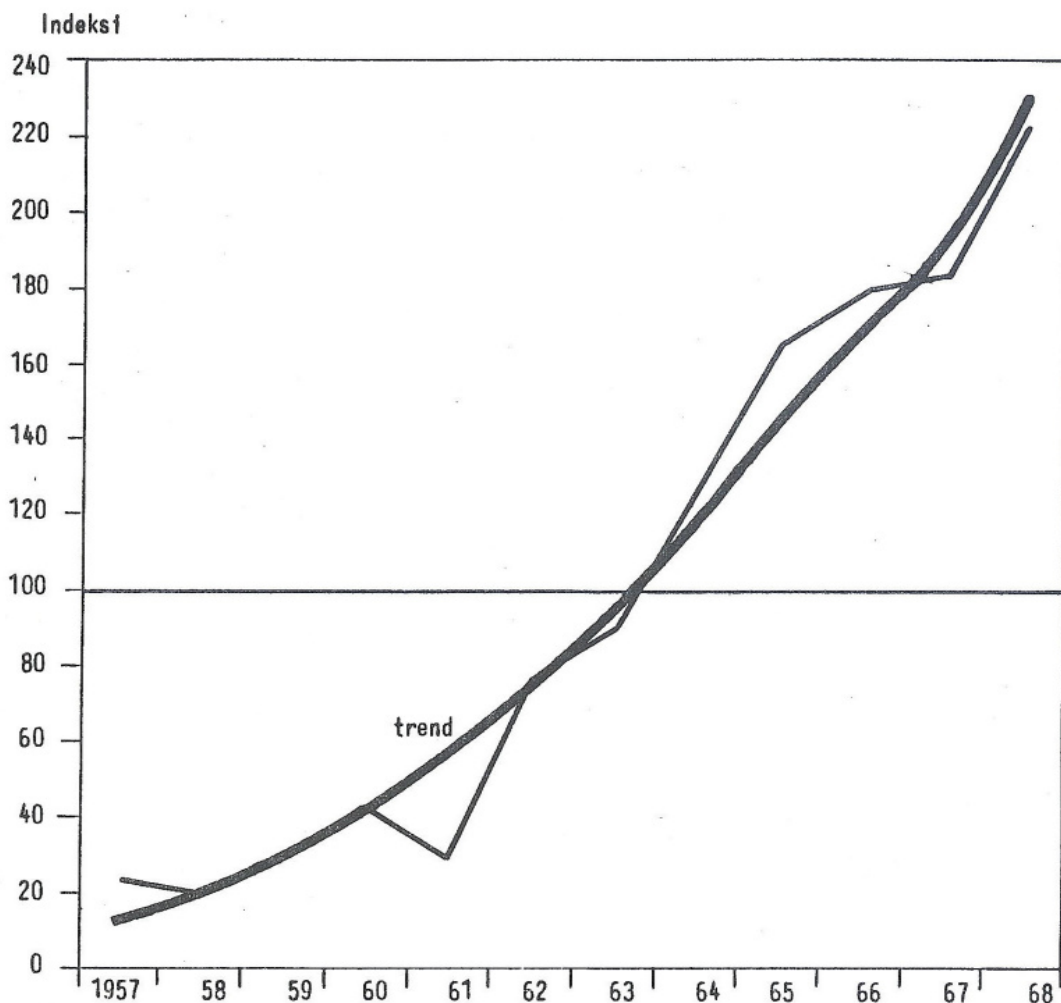
33. Izvoz pomembnejših proizvodov klasificiranih po materialu

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ 1968
Furnir, 000 m ³	3,7	4,3	4,7	5,1	4,9	5,6	45,8
Lesne plošče, 000 m ²	0,4	0,7	8,2	12,4	8,2	8,2	27,3
Papir in karton	0,2	0,1	26,5	35,5	36,1	35,3	26,9
Tkanine, 000 ton	3,6	2,8	5,2	6,5	7,3	7,3	29,2
Steklo, 000 ton	1,9	2,2	5,7	2,9	8,4	10,1	21,0
Jeklo. palič. in fazonsko, 000 t	2,9	6,6	12,9	12,7	29,7	27,6	21,9
Alum. izdelki, 000 ton	2,3	3,1	5,0	6,2	9,8	28,3	42,3
Svinec in izdelki, 000 ton	10,7	10,4	9,1	11,3	12,0	9,3	16,6
Cink in izdelki, 000 ton	5,4	6,1	10,2	12,1	11,0	13,8	31,4
Kovinski izdelki, 000 ton	8,2	14,5	29,9	29,9	26,0	26,0	39,4
Obdelan gradb.mat., 000 t	50,2	16,6	9,4	9,8	8,8	44,7	22,1

Ta blagovna skupina izvoza vsebuje pol in končne izdelke v glavnem industrijske proizvodnje. Med njimi je vrsta tradicionalnih predmetov, ki oblikujejo enakomerno krivoljno rasti. Po letu 1957 pa nastopajo tudi novi izdelki, ki si šele utirajo pot na mednarodni trg. Medtem ko njihov obseg močno teži navzgor, drugi izdelki nihajo iz leta v leto.

Izvoz usnja je l. 1967 dosegel 37 tisoč ton, gumijastih izdelkov pa l. 1968 (1,3 tisoč ton); vseh vrst lesovinskih plošč je prodano maksimalno istega leta (22 tisoč ton), mimo tega 7 tisoč t roto papirja, tekstilnega prediva in sukanca 1,9 tisoč ton, vezenin, čipk in posamentarije v vrednosti 1,8 mrd din in podobno. Nestalen je odjem gradbenega materiala, zlasti opeke in cementa, ki ga zadnja leta zmanjkuje za tuji trg, ter stekla in keramike. Železa je izvoženo največ l. 1966 (5,3 tisoč ton), medtem ko je metalurško blago le občasno postavka na izvozni listi.

Graf. 20. DINAMIKA IZVOZA STROJEV IN TRANSPORTNIH NAPRAV

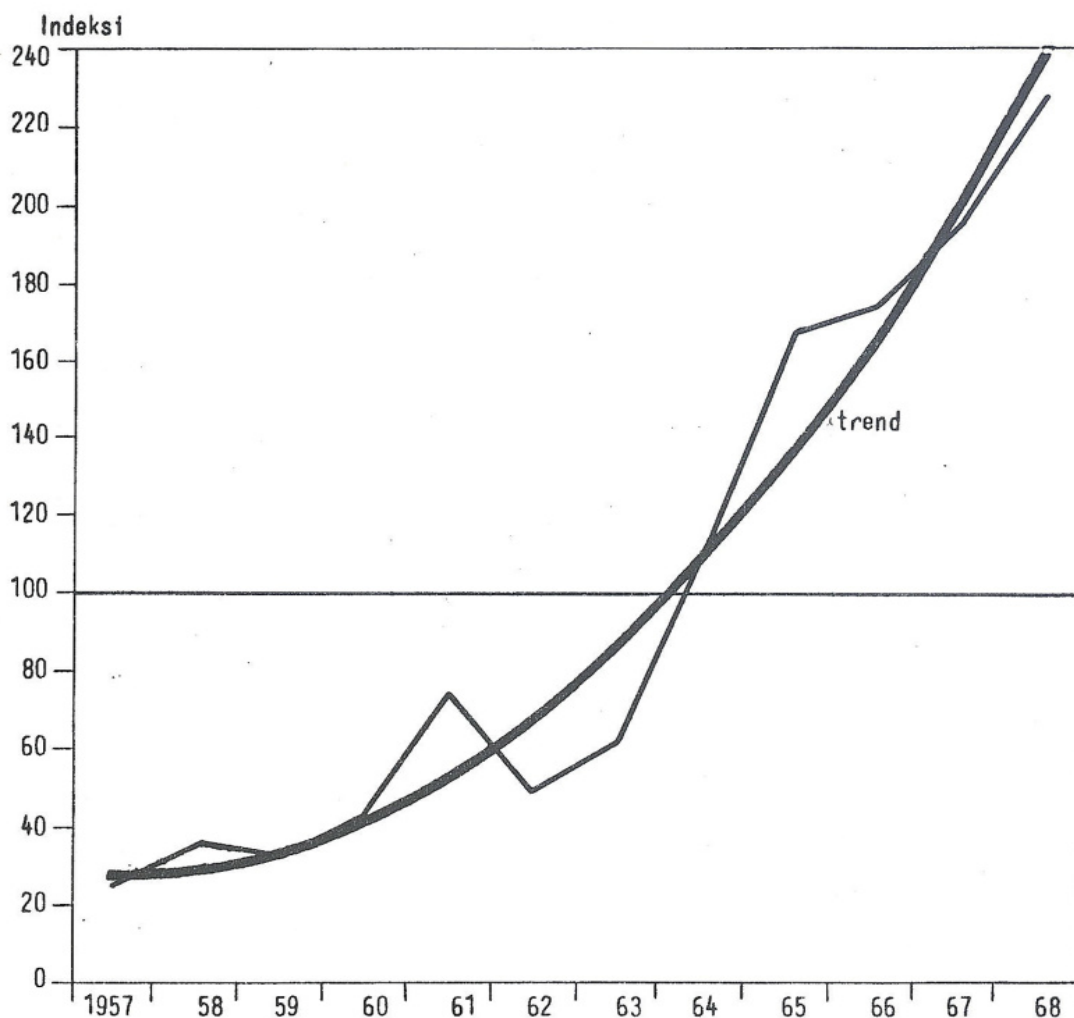
Tab. 34. IZVOZ POMEMBNEJŠIH STROJEV, OPREME IN VOZIL

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ 1968
Pogonski stroji, ton	548	656	995	937	821	1 303	30,4
Stroji za obdelavo kovin, t	0,8	-	163	101	181	293	8,2
Tekst. in usnjarski stroji, t	0,1	3,9	221	409	283	519	45,8
Gradb. in rudarski stroji, t	11,1	59,9	78,2	249	174	403	14,0
Stroji za proizvod. elektrike, t	180	243	1 691	2 023	2 864	2 954	12,8
El.oprema za gospod., ton	13,9	50,5	1 103	1 624	1 055	1 726	71,0
Želez. vagoni, kosi	-	-	519	361	240	210	9,9
Cestna motorna vozila, 000 t	4,6	5,2	5,3	5,6	6,2	7,8	43,3
Telekomunikacijski aparati, t	7,2	40,0	264	247	251	198	11,5
Konstrukcije, 000 t	0,5	0,3	2,6	3,5	4,2	2,6	13,4

Razmeroma ustaljeno rast ima večina predmetov te blagovne skupine. V letih 1960-62 je stagniral izvoz konstrukcij, utrdi in poveča se plasman orodja, gospodinjskih pripomočkov in drugih kovinskih predmetov.

Vrzel v izvozu l. 1961 je nastala z izpadom prodaje pogonskih strojev, poljedelskih naprav, medtem ko je naslednje leto obdobje uspešnega prodora na trg s črpalkami, dvigali in transporterji, hladilnimi napravami, stroji za proizvodnjo in razdelitev električne energije, opremo za telekomunikacijske linije. V kasnejša leta sodi razmah izvoza tekstilnih strojev, ogrevalne el. opreme, akumulatorjev, števcov in podobnih aparatov. Največji izvoz tovornih vagonov je l. 1965 (7,7 tisoč ton), potniških avtomobilov l. 1962, avtobusov l. 1968, tovornjakov l. 1965, a motociklov l. 1960. V letu 1968 je dosežen vrhunec izvoza koles in prikolic.

Graf. 21. DINAMIKA IZVOZA RAZNIH KONČNIH IZDELKOV

Tab. - 35. IZVOZ POMEMBNEJŠIH KONČNIH IZDELKOV.

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ 1968
Pohištvo, 000 ton	9,0	14,9	24,1	24,6	25,7	27,5	45,8
Konfekcija oblačil, ton	50,7	191	1 090	1 336	901	1 388	15,4
Obutev, ton	154	385	884	1 117	1 451	1 353	14,7
Muzikalijske, ton	-	-	266	514	96	33	30,1
Izdelki iz plastike, ton	-	2	103	61	134	46	1,5

Med razne končne izdelke uvršča nomenklatura MSTK še neomenjeno blago, ki ga je težko razporediti v druge skupine zaradi tehnološke različnosti; vse so šele v razvoju. Sanitarne naprave, grelna armatura in svetilna telesa so l. 1957 izdelana na primer v količini 7 ton, lani pa je prodanih v tujino že 3 691 ton. Počitniške potrebščine so po drugi strani doživele v istem razdobju le 3-kratno povečanje, medtem ko se krzneni izdelki sploh niso uveljavili.

Nazadovanje razvojne poti v letih 1962-63 je v glavnem rezultat zastoja v prodaji tekstilnih predmetov, glasbil, razne galanterije, kar pa je pozneje nadoknadeno s plasmanom novih predmetov, kot so pletenine, projektorji, medicinski instrumenti, tehtnice, merni instrumenti, ure, gramofoni, knjige in brošure, koledarji in ostale tiskane stvari. Pomembna postavka v izvozu SRS po letu 1965 so tudi igrače (l. 1968 že 378 ton), športni rekviziti, pisalni pribor in pletarski izdelki.

Graf. 22 - IZVOZ POMEMBNEJŠIH ARTIKLOV (KOLIČINE) IZ SRS
1957 - 68

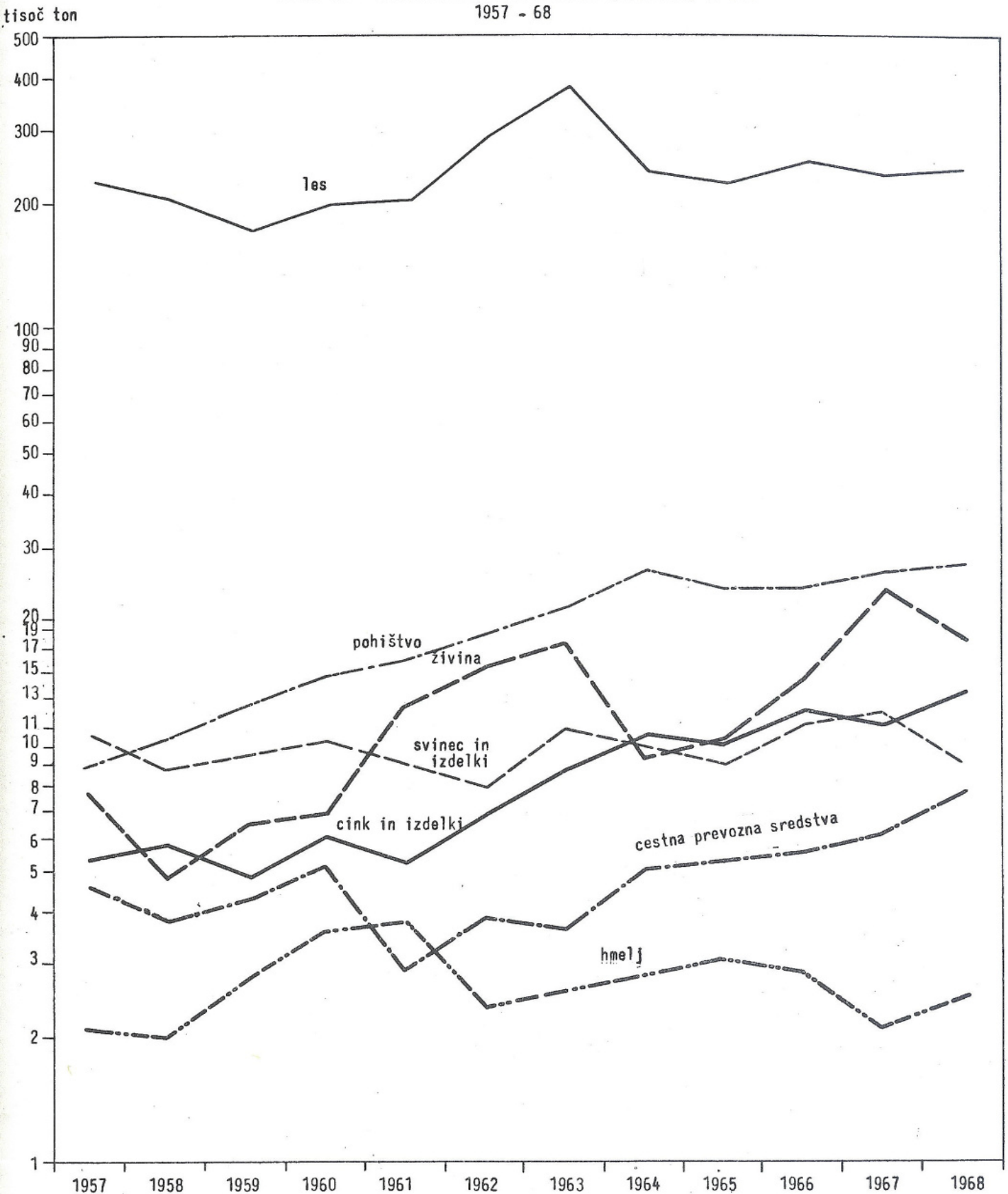

Diagram na splošno poudarja veliko razgibanost izvoza vseh pomembnih vrst blaga. Razen hmelja in lesa vsebujejo vsi primeri tendenco rasti, hkrati pa nestalnost v razvoju, ki sledi predvsem iz zaostajanja proizvodnje.

Tab. 36 - IZVOZ POMEMBNEJŠEGA BLAGA PO LETIH

		1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	Delež SRS od SFRJ v %
Barit, tisoč ton	K	7,0	3,1	0,1	-	-	1,6	1,3	-	1,1	-	-	-	-
	V	0,9	0,3	0,0	-	-	0,3	0,2	-	0,2	-	-	-	-
Boksit, tisoč ton	K	0,5	-	0,1	0,2	0,2	-	0,0	-	-	0,2	0,1	1,4	0,8
	V	0,0	-	0,0	0,0	0,2	-	0,0	-	-	0,1	0,1	1,2	0,7
Živo srebro, tone	K	232,7	141,1	172,5	236,3	333,8	328,6	364,3	373,9	471,0	491,0	477,7	483,9	99,2
	V	19,5	10,9	13,0	17,2	21,1	19,7	21,9	35,2	84,1	85,1	83,5	90,6	99,6
Karbíd, tisoč ton	K	5,5	9,2	7,5	16,7	12,0	15,8	18,0	19,0	21,5	21,4	19,1	19,2	27,8
	V	6,9	10,3	8,5	17,1	12,7	13,5	16,0	15,6	17,7	17,6	15,9	16,7	26,1
Umetna gnojila, tisoč ton	K	-	-	-	-	-	0,3	2,2	0,1	0,4	1,8	2,8	1,4	4,0
	V	-	-	-	-	-	0,2	1,5	0,0	0,2	1,3	1,6	1,0	1,0
Plastične mase, tone	K	1,5	-	3,9	103,9	318,9	212,1	135,9	257,6	471,0	116,9	2064,0	1293,2	11,9
	V	0,0	-	0,1	1,2	3,3	3,7	1,1	2,6	5,6	13,6	26,1	14,3	22,3
Furnir, m3	K	3709	3099	4507	4268	5922	5348	7086	4973	4707	5093	4853	5617	45,8
	V	8,7	10,5	13,6	14,6	17,2	6,3	17,2	18,7	18,3	19,3	16,0	20,7	34,5
Lesne plošče, tisoč m3	K	0,4	0,6	0,5	0,7	2,0	6,0	6,0	9,0	12,4	8,2	8,2	8,2	27,3
	V	1,1	1,4	1,0	1,6	3,6	9,4	8,8	13,8	20,1	19,2	19,7	19,7	41,9
Papir in karton, tisoč ton	K	0,2	0,0	0,0	0,1	0,8	7,1	12,3	17,9	26,5	35,5	36,1	35,3	26,9
	V	0,6	0,1	0,1	0,3	1,7	15,1	24,9	39,7	61,1	76,7	78,2	75,2	24,5
Tkanine, tisoč ton	K	3,6	0,7	1,9	2,8	2,8	4,3	4,8	4,7	5,2	6,5	7,3	7,3	29,2
	V	65,6	15,6	34,5	57,4	56,9	68,7	79,5	82,5	98,5	116,3	119,5	119,9	30,1
Cement, tisoč ton	K	39,3	9,3	4,9	0,7	0,3	3,2	2,0	0,0	-	-	-	-	-
	V	5,3	1,2	0,6	0,1	0,0	0,4	0,2	0,0	-	-	-	-	-
Nedorljivi material, tisoč ton	K	-	0,1	-	0,1	0,0	0,0	-	0,0	-	0,1	0,1	0,1	0,2
	V	-	0,1	-	0,2	0,0	0,0	-	0,0	-	0,0	0,0	0,1	0,1
Steklo in izdelki, tisoč ton	K	1,9	1,5	1,7	2,2	2,8	3,1	4,7	5,5	5,7	2,9	8,4	10,1	21,0
	V	5,6	6,7	8,0	12,6	17,5	20,8	22,9	28,6	26,1	22,2	21,5	21,5	29,1
Ferolegure, tisoč ton	K	2,7	4,7	3,7	4,3	3,4	2,7	2,9	1,4	4,5	4,9	4,7	4,9	9,4
	V	14,9	19,3	16,7	20,3	16,3	11,3	9,6	5,0	14,5	15,8	13,6	12,7	11,4
Jeklo paličasto in fazonsko, tisoč ton	K	2,9	0,1	1,4	6,6	3,8	8,1	10,8	15,9	12,9	12,7	29,7	27,6	21,9
	V	5,7	0,2	3,3	14,7	12,1	15,7	22,9	29,3	25,7	22,2	52,9	43,1	25,4
Cevi in spojke iz jekla tisoč ton	K	2,8	5,0	4,9	2,1	1,4	2,0	4,3	3,7	4,3	2,1	1,2	1,4	2,2
	V	6,5	15,7	11,8	5,8	5,2	6,3	8,9	8,9	11,7	10,7	6,9	9,3	6,3
Izdelki iz bakra in zlitin, tisoč ton	K	-	0,2	0,2	0,6	0,9	1,0	1,0	1,0	0,7	1,0	1,4	2,5	7,4
	V	-	0,9	1,1	4,0	6,2	7,7	6,2	7,0	7,0	10,5	14,0	27,4	5,5
Izdelki iz aluminija in zlitin, tisoč ton	K	0,4	1,2	2,1	3,1	2,0	4,4	3,1	5,2	5,0	6,1	5,5	9,3	42,3
	V	3,9	12,1	19,8	26,0	19,2	26,4	24,8	42,9	45,2	54,7	54,1	85,0	42,7
Svinec in izdelki, tisoč ton	K	10,7	8,8	9,6	10,4	9,0	8,1	11,1	10,2	9,1	11,3	12,0	9,3	16,6
	V	38,1	24,0	24,9	27,3	21,3	18,1	25,7	33,7	37,0	41,4	38,2	29,7	17,7
Cink in izdelki, tisoč ton	K	5,4	5,8	4,9	6,1	5,3	6,9	8,8	10,8	10,2	12,1	11,0	13,8	31,4
	V	18,0	15,5	15,8	23,0	18,4	23,2	31,8	48,8	49,8	58,3	49,1	58,2	37,5
Izdelki iz kovin, tisoč ton	K	8,2	11,3	16,2	14,5	15,4	16,8	19,0	24,1	29,0	29,9	30,6	26,0	39,4
	V	27,0	42,2	57,8	55,0	57,5	68,0	73,6	105,1	153,2	182,7	181,7	140,1	33,4

Tab. 36 - IZVOZ POMEMBNEJŠEGA BLAGA PO LETIH (nadaljevanje)

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	Delež SRS od SFRJ v %
Govedo in teleta, tisoč kosov	K 15,7	9,2	13,0	15,8	14,5	19,8	25,8	10,9	10,7	20,4	29,7	38,2	22,5
	V 39,9	25,5	34,4	41,0	35,3	56,2	76,0	41,7	41,5	66,1	86,5	77,3	24,6
Konji in osli, tisoč kosov	K 7,8	5,6	6,2	6,1	14,8	15,1	13,1	9,6	13,5	15,4	23,5	20,7	23,5
	V 12,7	8,2	10,0	9,9	20,8	22,5	24,2	21,4	30,6	37,0	55,9	43,4	26,1
Drobnica in svinje, tisoč kos.	K 1,5	0,5	3,5	1,3	0,9	1,8	2,8	2,6	8,9	1,7	1,2	0,8	2,4
	V 0,7	0,3	1,5	0,2	0,1	1,1	0,3	2,1	5,0	0,3	0,6	0,5	1,1
Meso, goveje in telečje, tisoč ton	K 1,7	1,5	1,1	3,0	3,7	9,6	8,7	9,4	10,9	10,0	11,0	9,3	11,2
	V 13,5	12,6	9,7	28,9	26,3	56,7	80,9	118,5	157,6	133,9	151,8	105,8	13,6
Meso ovčje, tone	K 34,6	33,8	32,4	18,1	15,9	37,7	55,6	5,1	26,9	32,1	11,7	7,4	0,1
	V 0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,6	0,1	0,4	0,5	0,2	0,1	0,2
Meso svinjsko, tisoč ton	K 0,5	0,5	0,6	0,2	0,7	1,8	1,5	1,3	1,6	1,8	1,5	0,8	11,4
	V 3,5	4,0	4,1	1,3	5,9	16,7	16,2	14,5	16,1	22,6	18,5	9,8	12,3
Mesne konzerve, tisoč ton	K 0,0	0,1	0,2	0,1	0,2	0,3	0,5	0,4	0,5	0,3	0,1	0,1	0,5
	V 0,3	0,8	1,5	0,9	1,9	2,3	4,6	4,2	4,8	2,7	1,6	1,0	0,3
Ribje konzerve, tisoč ton	K 2,4	3,2	3,2	4,3	5,2	6,4	6,5	6,6	7,1	4,2	3,5	2,8	32,2
	V 17,9	19,6	20,2	26,2	33,0	38,9	38,9	40,9	44,4	28,5	25,2	22,7	29,5
Koruza, tisoč ton	K -	0,4	0,5	-	0,0	-	0,4	0,4	-	0,8	0,8	0,2	0,1
	V -	0,3	0,3	-	0,0	-	0,3	0,3	-	0,7	0,6	0,1	0,0
Suhe slive, tone	K 5,0	17,1	15,0	-	1 559	648	32,0	41,5	-	35,6	49,7	59,5	0,4
	V 0,0	0,1	0,0	-	4,6	5,1	0,2	0,2	-	0,1	0,2	0,2	0,4
Hmelj, tisoč ton	K 2,1	2,0	2,8	3,7	3,7	2,4	2,5	2,8	3,1	2,8	2,2	2,5	61,8
	V 88,8	72,7	45,3	54,6	63,3	56,7	67,9	71,4	77,1	69,9	52,9	57,5	66,1
Pijače razen vode, milijon litrov	K 17,1	16,8	10,5	12,9	8,4	13,5	12,8	14,6	12,2	11,5	11,3	10,5	23,9
	V 28,8	32,4	19,1	25,3	19,7	29,7	31,5	38,2	40,4	45,3	45,2	47,3	25,2
Tobak in izdelki, tisoč ton	K 0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
	V 0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,6	1,5	0,0	0,0
Les za kurjavo in celulozo, tisoč prm	K 338,0	301,1	226,3	245,2	246,2	301,9	398,1	240,2	203,2	198,4	191,0	206,6	33,4
	V 29,6	21,8	16,7	18,6	19,2	23,5	35,1	21,2	17,8	17,6	16,6	18,2	30,8
Rezan les iglavcev, tisoč m3	K 56,3	46,6	40,5	74,5	99,5	165,5	195,9	164,6	114,4	123,1	100,7	111,7	49,2
	V 32,2	27,0	21,4	39,9	59,6	87,9	100,3	65,1	60,4	64,9	51,7	57,4	48,2
Rezan les hrastov, tisoč m3	K 5,3	4,9	5,8	6,5	7,2	9,7	9,9	9,1	9,7	13,4	12,8	13,2	11,8
	V 5,0	5,3	5,9	7,4	6,6	8,7	8,9	9,8	11,1	15,7	14,3	14,8	11,5
Rezan les bukov, tisoč m3	K 29,4	29,9	35,6	25,8	15,4	34,8	38,9	38,9	46,8	63,9	66,8	58,0	14,5
	V 16,2	16,4	18,6	15,0	8,7	17,3	20,1	21,6	27,6	40,1	42,6	35,6	13,2
Celuloza, tisoč ton	K 2,7	2,0	3,2	6,3	5,9	9,2	13,8	8,7	3,7	7,7	6,9	10,9	15,8
	V 2,8	2,6	4,7	8,9	8,9	13,4	19,9	13,9	6,0	11,7	10,5	16,4	14,0
Konoplja in predivo, tone	K 105,0	92,0	55,9	120,6	365,7	482,3	676,0	40,0	174,5	154,2	233,6	317,6	5,8
	V 0,4	0,3	0,2	0,5	2,0	2,6	3,0	0,1	0,5	0,9	0,1	1,2	4,4
Celulozno vlakno, tone	K -	-	11,6	53,7	119,5	-	28,2	-	60,1	0,9	133,1	452,4	3,5
	V -	-	0,1	0,3	0,8	-	0,2	-	0,3	0,0	0,3	1,1	1,6
Magnezit, tisoč ton	K -	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	-	0,0	-	-	-
	V -	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-	-	0,0	-	-	-

Tab. 36 - IZVOZ POMEMBNEJŠEGA BLAGA PO LETIH (nadaljevanje)

		1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	Delež SRS od SFRJ v %
Motorji in deli, tone	K	547,8	63,5	6,2	656,2	15,3	365,3	974,5	1090,3	995,1	937,2	821,0	1302,9	30,4
	V	5,5	0,4	0,1	3,6	0,6	4,1	11,6	12,8	15,3	16,8	13,7	32,4	22,5
Kmetijski stroji in orodje tone	K	-	3,1	30,2	79,0	0,8	202,8	98,8	48,0	35,2	104,0	201,9	70,3	0,7
	V	-	0,0	0,2	0,4	0,0	0,6	1,5	1,0	0,8	2,8	1,7	0,3	0,2
Stroji za obdelavo kovin, tone	K	0,8	0,2	1,1	-	22,7	164,7	77,0	85,7	163,2	100,5	180,5	292,6	8,2
	V	0,0	0,0	0,0	-	0,2	1,2	0,9	1,2	1,7	2,1	2,3	5,5	9,2
Gradbeni in rudarski stroji, tone	K	11,1	67,4	9,8	59,9	2,8	2,5	0,7	101,8	69,5	235,9	172,0	351,9	14,0
	V	0,1	0,6	0,1	0,5	0,1	0,1	0,0	1,0	0,7	2,6	4,2	4,3	13,4
Električni stroji in razde- lilna oprema, tone	K	180,0	286,2	508,8	242,8	243,2	810,2	894,8	1041,7	1690,7	2023,2	2863,7	2954,3	12,8
	V	2,7	6,2	11,2	5,0	5,4	15,6	14,7	17,2	34,9	64,5	67,9	70,3	17,1
Kabli in žice, tisoč ton	K	0,0	-	-	0,0	-	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
	V	0,1	-	-	0,0	-	0,0	1,4	0,5	1,0	2,2	2,1	3,0	0,8
Električna oprema za gospo- dinjstvo in deli, tone	K	13,9	127,2	236,2	50,5	75,5	141,3	663,6	659,0	1103,1	1623,8	1054,7	1725,5	71,0
	V	0,1	2,6	4,4	0,9	0,9	2,1	9,7	8,4	11,1	16,2	10,2	22,6	66,5
Železniški vagoni, kosi	K	-	-	-	-	-	-	-	41	519	361	240	210	9,9
	V	-	-	-	-	-	-	-	12,2	61,1	39,0	20,0	18,5	6,5
Cestna prevozna sredstva tisoč ton	K	4,6	3,8	4,3	5,2	2,9	3,9	3,7	5,1	5,3	5,6	6,2	7,8	43,3
	V	22,7	21,2	26,4	39,9	37,1	53,6	52,0	81,8	81,5	80,7	85,5	120,5	44,8
Pomorska transportna sredstva in deli, tisoč ton	K	3,2	0,0	6,2	0,2	0,3	1,9	0,8	0,3	0,3	0,3	3,9	0,1	0,1
	V	4,7	0,0	3,3	1,1	1,3	13,8	12,1	2,5	3,1	3,1	4,3	1,4	1,4
Pohištvo, tisoč ton	K	9,0	10,6	12,6	14,9	16,0	18,6	22,1	26,1	24,1	24,6	25,7	27,5	45,8
	V	37,2	48,8	58,1	71,3	79,5	97,0	113,0	138,4	143,9	156,0	176,0	205,6	45,7
Obleka, tone	K	50,7	136,8	58,2	191,0	124,0	198,9	460,8	872,0	1090,3	1335,8	901,2	1388,2	15,4
	V	6,2	7,2	5,4	11,1	7,4	11,9	35,4	73,7	103,8	109,9	84,7	117,9	13,4
Obutev, tone	K	153,8	125,6	251,2	384,6	127,8	385,4	706,1	933,3	884,1	1116,6	1450,5	1352,8	14,7
	V	9,7	8,8	20,1	36,4	10,6	24,4	47,9	74,4	71,5	79,4	125,6	116,9	17,0

Zgornja tabela je prirejena za primerjavo z zveznimi podatki, ki jih Zvezni zavod za statistiko objavlja v Indeksu. Zadnji stolpec je izračun na tej osnovi in kaže, pri katerih predmetih izvozov naša republika prevladuje, v katerih pa je slabo zastopana. Delež od SFRJ je izračunan za leto 1968.

Podatke o tej dejavnosti našega gospodarstva oblikujemo na podoben način kot za izvoz, predočujoč nominalne vrednosti v skupnem in sektorskem obsegu kot tudi strukturne spremembe, koncentracijo in razčlenjenost ter ostalo, s čimer razpolaga statistika v fazi njenega sedanjega razvoja.

Pri iskanju možnosti in potrditve, ali se na izračunane vrednote lahko zanesemo, se poslužujemo znanih postopkov ugotavljanja korelacijske povezave in medsebojne odvisnosti. Nizka korelacija bi pomenila nevzklajeno gibanje uvoza in domnevo, da zakonitosti razvoja pri sedanji zunanjetrgovinski dejavnosti pač ni, ker je vse podvrženo slučajnostnim vplivom in nekoordiniranim naporom ter podobno. Statistika se mora ograjevati od proste ocene verodostojnosti takih pričakovanj in od približnih sodb ter išče argumentacijo, s katero je mogoče podpreti ali ovreči te zaključke. Navajamo preglednico z dvema koeficientoma korelacijske povezave. Prvi je determinacijski (r^2), ki pove, za kolikšen odstotek vpliva določen "faktor" na uvoz. Na primer, seriji podatkov o nominalni vrednosti izvoza in uvoza dajeta koeficient 86,5. Ta pomeni, da izvoz in uvoz delujeta ob sedanji razsežnosti in na doseženem razvojnem nivoju (v razdobju 1957-68) eden na drugega 86,5 odstotno, medtem ko vplivu drugih neomenjenih faktorjev ostane učinek 13,5% ($100 - 86,5$). Očitno je medsebojna pogojenost velika, kar dokazuje tudi Pearsonov koeficient (r), ki v tem primeru znaša 0,93.

Če po tej razlagi pregledamo spodnjo razpredelnico, vidimo, da je izjemno slaba korelacija le med cenami. V našem, to je republiškem, obsegu zunanje trgovine izvozne in uvozne cene tečejo brez medsebojnega vplivanja, ker drugi, v glavnem externi faktorji, povsem prevladujejo. Zato tudi obseg uvoza, ki stalno raste, ni odvisen izključno od mednarodnih cen in njihovega gibanja. Bržkone je ta pojav del problematike ki obdaja negativno bilanco in brezuspešne izravnave z izvozom.

Korelacijski odnosi v zunanji trgovini SR Slovenije (za razdobje 1957-68)

Odnos	Determinacijski koeficient (v %)	Korelacijski koeficient
Vrednost		
Izvoza: uvozu	86,5	0,93
Izvoza: narodnem dohodku	98,5	0,99
Uvoza: narodnem dohodku	95,6	0,98
Cene		
Izvozne: uvozne	0,72	0,09
Obseg		
Izvoza: izvoznim cenam	55,6	0,75
Uvoza: izvoznim cenam	75,7	0,87
Uvoza: uvoznim cenam	0,92	- 0,1

Zgornja tabela s korelacijskimi odnosi je praktična dokumentacija za analizo korelacije. S to analizo ugotavljamo stopnjo in smer povezave med različnimi pojavi, ki delujejo kot faktorji v zunanji trgovini. Tako je kot prvo jasno, da z izvozom omogočamo del če ne vsega uvoza, in da med gibanjem obeh teh dejavnosti mora biti časovna vzporednost in ekonomska odvisnost, čim večji je izvoz, tem bolj bodo denarno krite potrebe po uvozu. Ne glede na to, pa se bo spremenil tudi narodni dohodek. Po eni strani je izvoz priliv deviznih sredstev, potrebnih za uvoz opreme reprodukcijskega materiala in blaga za osebno potrošnjo, po drugi strani izvoz povečuje dohodek, zlasti če je večji od uvoza. V rasti narodnega dohodka se skrivajo uspehi zunanjetrgovinskih podjetij. Zunanja trgovina je torej merilo uspešnega razvoja gospodarske bilance, izražene z družbenim proizvodom ali v čisti obliki z narodnim dohodkom.

Cene v našem pregledu imajo posebno mesto. Če iščemo med njimi korelacijsko zvezo, ne delamo tega zaradi ugotavljanja medsebojne odvisnosti, temveč ravno nasprotnega pričakovanja, da bi izmerili njihovo nepoudarjanje. Znano je, da so izvozne cene v nemajhni meri posledica režima notranjih cen, ki iščejo potrditev na mednarodnem trgu, uvozne

cene pa obratno diktira izključno svetovno tržišče. Pri nas je ta dvojnost še posebno velika. Prvič zato, ker zunanja trgovina ni stalna in vpeljana, temveč je omejena na poizkusno obdelavo tujega trga, in drugič, ker za Jugoslavijo velja dosti neprikladen treatment države članice GATT-a, ki si šele utira pot v druge evropske skupnosti.

Podobnega namena je tudi računanje korelacijske povezave med obsegom izvoza in izvoznimi cenami, obsegom uvoza in izvoznimi cenami ter med obsegom uvoza in uvoznimi cenami. V tretjem poglavju računamo in prikazujemo razne odnose menjave, za katere smo izbrali koeficient prožnosti in nagnjenosti. Korelacijski koeficienti rabijo tudi zato, da bi te odnose lažje analizirali. Ekonomistu, ki bo težil, da iz podane statistične analize naredi tehtnejšo ekonomsko študijo, utegnejo koristno rabiti tudi zgornji podatki.

Ekonomska samodejnost cen vpliva na vse druge račune, ki so v zvezi s cenami in slabša njihovo vrednost. Tako je z računanjem elastičnosti menjave ugotovljena v enem letu pozitivna, v drugem negativna nagnjenost k izvozu ali uvozu, koeficienti pa variirajo od ene skrajnosti do druge. Vendar se številke za SR Slovenijo še kar enačijo z rezultati za SFRJ. Poprečna nagnjenost k izvozu in uvozu je domalega ista (14% oz. 19%). Kljub temu pa je interpretacija odnosov menjave, ki zadevajo prav elastičnost in nagnjenost k zunanji trgovini, zelo omejena. Po mnenju Dr. S. Obradoviča, avtorja brošure Uvod v analizo zunanje trgovine, vsebuje elastičnost kot kazalnik resno pomanjkljivost, ki sledi iz enostranskega in lekvantitativnega raziskovanja ter elastično-induktivnega presojanja podatkov. Korelacijska povezava, ki pogojuje stopnjo elastičnosti, kaže le določeno mero pokrivanja variabilnosti in dinamičnosti pojava, medtem ko ne more brezpogojno ustrezati dejanski medsebojni odvisnosti. Pri slabo razviti zunanji trgovini je regresijsko odstopanje često izjemno močno in težko razložljivo. Statistični zaključki so v takih primerih bolj verjetni, če rezultati nekaj zanikajo, kot pa tedaj, ko želimo potrditi vnaprej domišljeno hipotezo. Neobhodno je torej še deduktivno preverjanje izsledkov, ki ga realizira ekonomist s preučevanjem kvalitativnih razmerij in vsebine dogajanja.

V tem smislu je mogoče razlagati tudi regresijo, ki obstoji med vrednostjo in količino, kajti, če bi se pri analiziranju zunanjetrgovinskega prometa opirali samo na količinski prikaz izvoza in uvoza, bi dobili dosti bolj drugačno sliko razmer, kot če bi uporabili vrednostni izraz. Korelacijski račun kaže večjo tovrstno korelacijo pri uvozu kot pa pri izvozu. To je razumljivo, saj je znano, da sedanji izvoz narekujejo le prilike, uvoz pa dokaj upravičene potrebe.

Korelacija med vrednostjo in količino (za razdobje 1957 - 68)

	Koeficienti			
	Korelacijski (r)	Determinacij- ski (r ²)	regresijski 1)	
			prvi (b ₁)	drugi (b ₂)
Izvoz	0,84	0,70	2,96	0,24
Uvoz	0,96	0,92	1,62	0,57

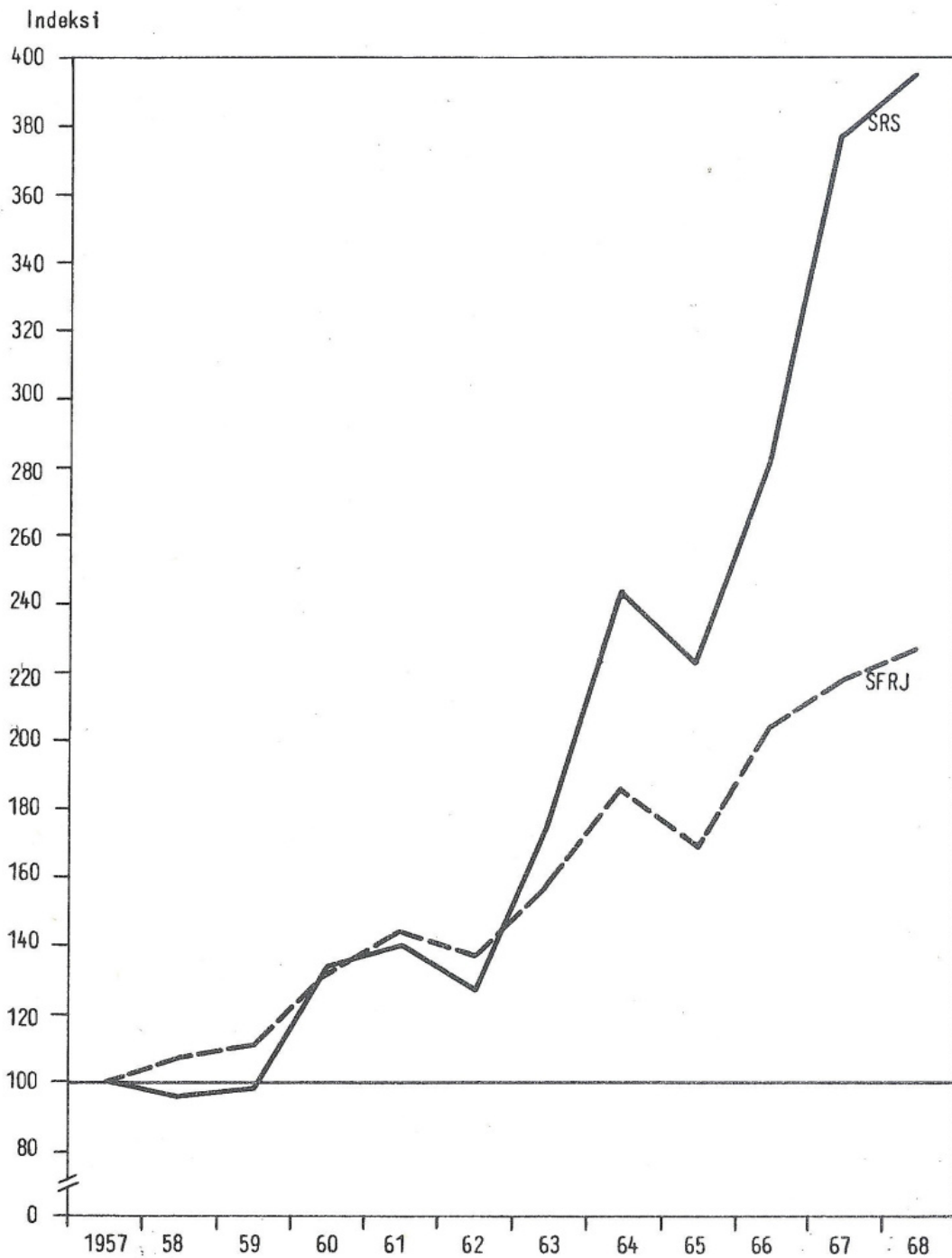
1) Regresijski koeficienti so varianta računanja prožnosti. Njihova razlaga je dana pod toč. d. Računamo jih po formuli: $\frac{C_{xy}}{\sigma^2}$ kjer je C_{xy} kovarianca obeh pojavov, σ^2 pa varianca enega ali drugega posamičnega pojava.

Če bi se mogli docela zanesti na zgornji izračun, bi to pomenilo naslednje zaključke:

- povezava in vzročnost med količino in vrednostjo je nepobitna in dokaj tesna;
  - izvoz je heterogen, medtem ko je uvoz celovitejši in obsežnejši;
  - delovanje faktorjev je številnejše pri izvozu;
  - izračunani regresijski koeficienti povedo, da kadar izvoz naraste količinsko za 100%, se poveča njegova vrednost za 296% (kar je vprašljivo glede na zgornje ugotovitve) in obratno; če se vrednost zveča za 100%, količina poraste samo za 24%. Pri uvozu so ti odnosi drugačni, in sicer, če se količina zveča za 100%, naraste vrednost za 162% ter obratno, 100 odstotnemu porastu vrednosti uvoza sledi samo 57-odstotno zvečanje količin.
- Ekonomsko jedro zelo različnega in nevzklajenega gibanja cen, ki se ne kaže povsem skozi svojo dinamiko temveč šele v ogledalu odnosov menjave, karakterizirajo avtorji aktualnih razprav različno. Dr. V. Pertot piše o tem v nedavno izdani knjigi "Ekonomika mednarodne menjave v intervencionizmu" tako-le: "Nobena država, ki se nekako vključi v mednarodno menjavo, se ne more izogniti zakonu pretakanja vrednosti, ki so implicirane v mednarodni delitvi dela, ne glede na gospodarski sistem in družbeno ureditev, ki mu pripada. Predvsem ne more izoliranje notranjih cen od zunanjih vplivov s tem, da se vrinejo mednje učinki ustreznih gospodarsko-političnih instrumentov, spremeniti tega, da cene, ki jih vsaka država dobi plačane za svoj izvoz v svetovnem denarju ali cene, ki jih mora v svetovnem denarju plačati za svoj uvoz, ostanejo zmerom svetovne, naj so dosežene cene z njimi neposredno povezane ali ne".

Graf. 23 - INDEKSNA PRIMERJAVA GIBANJA OBSEGA UVOZA

Primerjava količinskega obsega, ki je izračunan s pomočjo vrednosti uvoza v posameznih letih, iz katerih je izločen vpliv tekočih cen, kaže tempo in dinamiko te dejavnosti. Indeksi podatki poudarjajo relativno intenzivnejši uvoz v naši republiki po letu 1962, čeprav predstavlja le 1/5 celotnega v Jugoslaviji.

Pospešena rast uvoza je značilnost hitro razvijajočih se gospodarstev, ki potrebuje vse več reprodukcijskega materiala in investicijske opreme.

Tab. 37. VREDNOST UVOZA SRS PO LETIH

(v tekočih cenah)

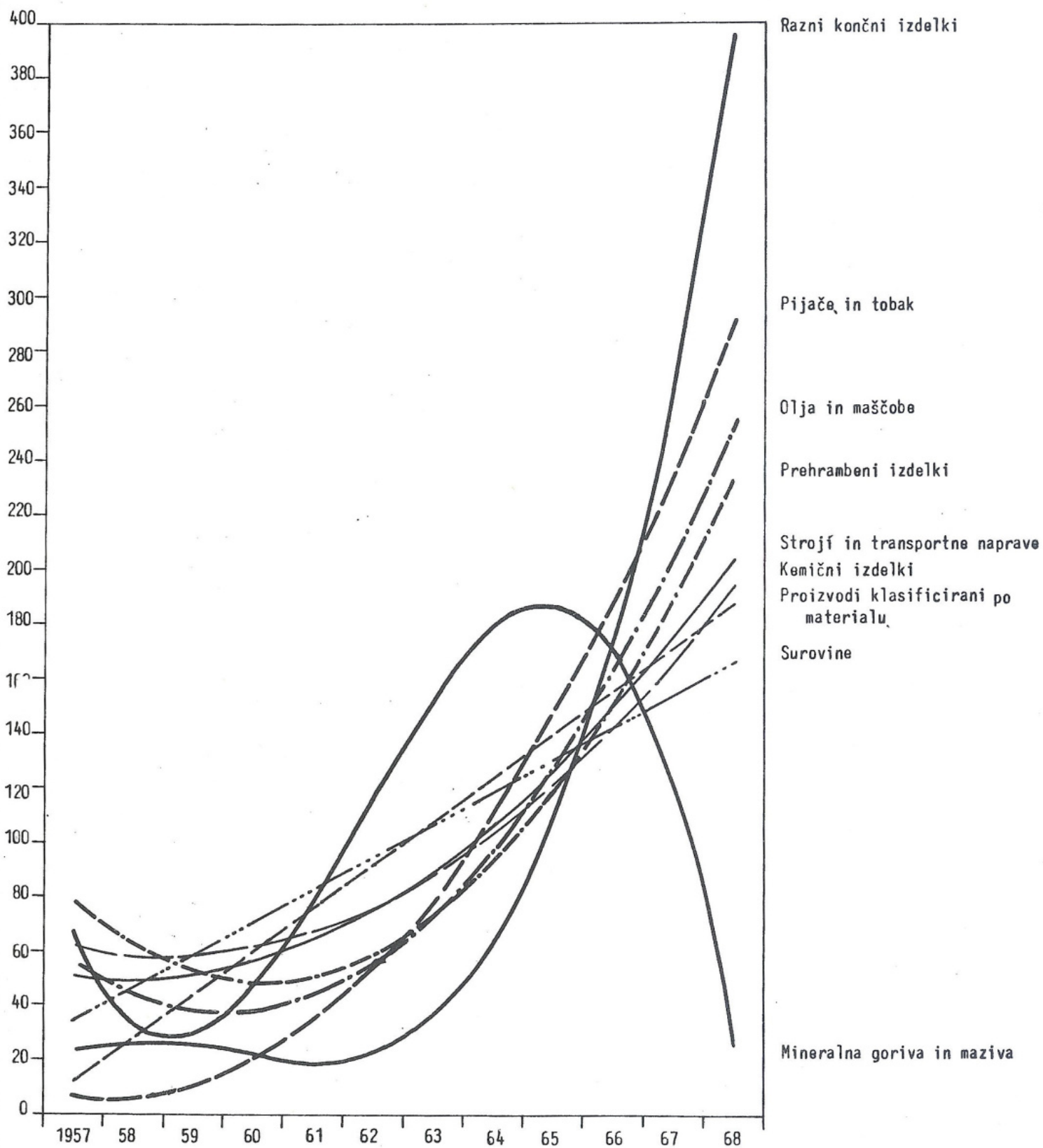
Milijoni din

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
SKUPAJ	1071,2	1130,7	1048,2	1376,3	1519,6	1475,8	1710,5	2534,6	2405,2	3013,5	4104,4	4272,2
0 Prehrambeni predmeti	140,2	103,2	87,7	69,4	49,9	65,5	98,3	88,0	129,7	144,1	201,7	174,4
1 Pijače in tobak	42,9	32,8	46,0	48,7	47,2	44,7	36,5	47,7	1,8	11,6	33,2	5,9
2 Surovine razen mineralnih goriv in maziv	138,7	186,3	129,1	183,4	199,8	225,1	191,7	212,7	330,4	360,2	443,8	455,8
3 Mineralna goriva in maziva	31,0	23,9	39,9	41,9	56,1	37,4	39,1	105,7	104,1	71,9	70,0	51,5
4 Živalska in rastlinska olja in maščobe	17,5	9,2	5,1	6,3	6,0	5,4	4,1	3,0	6,1	3,0	6,6	33,8
5 Kemični izdelki	141,8	155,9	129,0	155,6	140,2	185,1	263,0	369,1	292,0	398,9	521,2	587,7
6 Proizvodi klasificirani pretežno po materialu	226,9	239,4	231,6	349,6	416,0	389,5	489,1	699,2	672,1	935,6	1194,2	1276,9
7 Stroji in transportne naprave	315,8	354,1	356,9	489,1	567,1	478,3	529,8	923,4	760,5	902,1	1423,0	1372,0
8 Razni gotovi izdelki	16,4	25,9	22,9	32,3	37,3	44,8	58,9	85,8	108,5	185,8	210,6	314,0
9 Razne transakcije in neomenjeno blago	-	-	-	-	-	-	-	-	0,0	0,3	0,1	0,1

Podatki kažejo doseženo obračunsko vrednost uvoza v SR Slovenijo, vir Statistični letopis SR Slovenije 1969 in druga dokumentacija, Zajetje po nomenklaturi SMTK.

Iz tabele je videti, da vsi sektorji razen uvoza pijač in tobaka v razdobju 1957-68 dosegajo napredek. Povečanje pa je različno, kakor tudi strukturna udeležnost v globalni vrednosti, kar prikazujejo ostale tabele in grafiki.

Graf. 24 - TRENDI BLAGOVNIH SKUPIN UVOZA SRS

Tab. 38 - STRUKTURNI DELEŽI UVOZA PO VREDNOSTI
(na podlagi tekočih cen)

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
0 Prehrambeni predmeti	13,2	9,1	8,3	5,1	3,3	4,4	5,7	3,5	5,4	4,8	4,9	4,1
1 Pijače in tobak	4,0	2,9	4,4	3,5	3,1	3,0	2,1	1,8	0,1	0,4	0,8	0,1
2 Surovine razen mineralnih goriv in maziv	12,9	16,5	12,3	13,4	13,1	15,3	11,2	8,4	13,7	12,0	10,8	10,7
3 Mineralna goriva in maziva	2,9	2,1	3,8	3,0	3,7	2,5	2,3	4,1	4,4	2,4	1,7	1,2
4 Živalska in rastlinska olja in maščobe	1,6	0,8	0,5	0,5	0,4	0,4	0,2	0,1	0,3	0,1	0,2	0,8
5 Kemični izdelki	13,2	13,8	12,3	11,3	9,2	12,6	15,4	14,6	12,1	13,2	12,7	13,8
6: Proizvodi klasificirani pretežno po materialu	21,2	21,2	22,1	25,4	27,4	26,4	28,7	27,7	27,9	31,9	29,1	29,9
7 Stroji in transportne naprave	29,5	31,3	34,1	35,5	37,3	32,4	31,0	36,4	31,6	29,9	34,7	32,1
8 Razni zgotovljeni izdelki	1,5	2,3	2,2	2,3	2,5	3,0	3,4	3,4	4,5	6,2	5,1	7,3
9 Razne transakcije in neomenjeno blago	-	-	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0

Zgornji pregled nakazuje globalne strukturne spremembe v uvozu SRS. Iz podatkov je videti, da uvažamo vedno manj prehrambenih predmetov, tobačnih izdelkov, goriv in maščob, medtem ko ob domačega konstantnem deležu kemičnih izdelkov narašča nakup strojev in raznih tržnih predmetov. Po deležu, ki dosega okoli 30%, najpomembnejši uvoz proizvodov klasificiranih po materialu in strojev ter transportnih naprav. Obe blagovni skupini tvorita 60% vsega uvoza v SRS.

Tab. 39 - STRUKTURNI DELEŽI UVOZA
(Količina)

%

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
0 Prehrabeni predmeti	23,6	18,3	17,8	6,3	3,0	4,4	5,0	3,4	7,1	6,2	5,2	4,5
1 Pijače in tobak	1,5	1,4	1,5	1,3	1,4	1,5	1,4	0,9	0,2	0,9	1,6	0,1
2 Surovine razen mineralnih goriv in maziv	15,7	12,4	22,2	36,6	33,0	23,1	21,3	15,8	24,7	19,0	15,6	29,6
3 Mineralna goriva in maziva	15,1	15,2	27,4	23,4	28,3	23,4	20,0	21,7	21,7	15,6	14,1	9,1
4 Živalska in rastlinska olja in maščobe	0,8	0,6	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	1,0
5 Kemični izdelki	30,4	29,5	11,2	14,8	10,9	17,0	25,6	31,7	9,2	22,9	23,1	20,5
6 Proizvodi klasificirani pretežno po materialu	9,5	15,9	14,6	13,1	19,1	22,4	23,3	23,1	31,6	30,5	35,5	30,2
7 Stroji in transportne naprave	3,3	6,6	5,2	4,1	4,0	7,9	3,2	3,2	5,0	4,4	4,5	4,4
8 Razni gotovi izdelki	0,1	0,1	0,0	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,4	0,3	0,6
9 Razne transakcije in neomenjeno blago	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

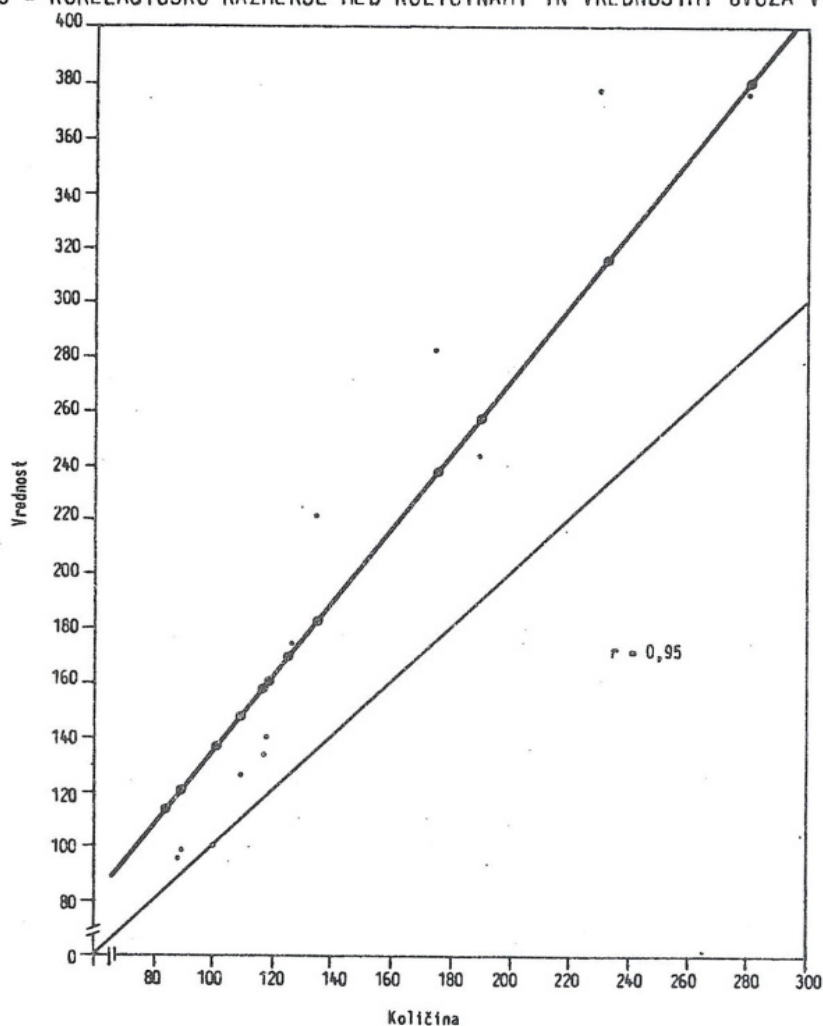
Ne glede na to, da je razmerje med težo in vrednostjo uvoženega blaga stalnejše, so pomembne razlike, ki jih opazimo, če uvoz razčlenimo enkrat po vrednosti, drugič po količini. Disproporc je očiten zlasti pri blagovni skupini "surovine", kjer je količinsko delež skoraj trikratni od deleža vrednosti, nadalje pri gorivih, kemičnih izdelkih, strojih in napravah.

Tab. 40 - INDEKSI OBSEGA UVOZA SRS PO SEKTORJIH
(1957 = 100)

	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Prehrabeni predmeti	51	42	28	20	26	76	81	101	140	204	174
Pijače in tobak	79	51938	16377	80425	86035	102390	45481	27270	199072	885785	39148
Surovine razen mineralnih goriv in maziv	107	92	179	170	174	167	190	237	274	337	370
Mineralna goriva in maziva	60	117	124	130	92	96	465	567	165	122	103
Živalska in rastlinska olja in maščobe	47	25	35	34	31	26	20	60	33	73	417
Kemični izdelki	95	61	83	67	74	119	196	138	223	242	224
Proizvodi klasificirani pretežno po materialu	120	112	175	201	193	288	371	363	444	553	541
Stroji in transportne naprave	107	113	142	171	130	144	255	207	250	420	396
Razni gotovi izdelki	163	140	235	240	270	330	528	804	1532	1889	3307

Izračun temelji na vrednostnih uvoza, ki so reducirane z indeksom uvoznih cen. Podatki so zaokroženi. Izredno visoki indeksi pri nekaterih sektorjih so posledica nizkega izhodišča in dinamičnega vzpona v zadnjih letih. Pri oceni dejanskega napredka je treba upoštevati še strukturni delež na začetku in konec prikazanega razdobja.

Graf. 25 - KORELACIJSKO RAZMERJE MED KOLIČINAMI IN VREDNOSTMI UVOZA V SRS 1957-68

Večja korelacijska zveza kot pri izvozu ne izključuje odklona regresijske premice od diagonale, s katero je predočena hipotetična linija povsem vzklajenih odnosov med vrednostjo in količino uvoženih predmetov. V zadnjih letih je razsip točk povečan, kar pomeni, da se širi sortiman blaga in večja vpliv cen. Da se poprečna teža zmanjšuje, vrednost na enoto pa večja, je sklepati iz lege točk, ki so vsa leta v kvadrantu vrednosti.

Tab. 41 - UVOZ SRS PO PODROČJIH IN PANOGAH
(Nominalna vrednost)

Milijoni din

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
SKUPAJ	1 071	1 131	1 048	1 376	1 520	1 476	1 710	2 535	2 405	3 014	4 104	4 272
INDUSTRIJA IN RUDARSTVO	864	970	891	1 240	1 409	1 346	1 562	2 369	2 199	2 798	3 871	4 082
Električna energija	-	-	-	-	-	-	-	44	59	12	1	3
Premog	43	35	38	39	35	26	28	45	28	26	13	16
Nafta	4	7	5	7	24	15	17	23	21	38	65	41
Črna metalurgija	76	90	78	156	192	172	224	309	261	301	319	262
Barvasta metalurgija	23	9	26	38	19	20	38	60	93	158	174	213
Nekovinska	29	28	33	58	42	60	65	87	86	110	179	154
Kovinska industrija	283	307	277	440	535	409	480	842	756	893	1 239	1 340
Ladjedelništvo	-	4	48	0	0	18	0	0	7	0	87	1
Elektroindustrija	46	61	57	90	85	88	104	139	123	192	273	312
Kemična industrija	147	159	130	161	144	195	269	369	301	419	551	640
Industrija gradbenega materiala	-	-	-	-	0	-	0	0	1	0	1	3
Lesna industrija	5	6	3	5	7	8	14	24	15	21	49	78
Papirna industrija	7	8	12	17	21	19	52	45	39	48	83	97
Tekstilna	146	213	119	154	217	232	189	277	306	431	585	623
Industrija usnja in obutve	0	1	1	1	2	2	2	7	6	12	28	51
Industrija gume	34	26	52	48	64	50	40	44	67	84	106	121
Živilska industrija	18	13	10	24	20	25	30	15	25	39	98	105
Grafična industrija	2	2	1	1	1	4	8	38	4	12	14	17
Industrija tobaka	-	-	-	-	0	2	1	-	0	1	2	3
Filmska industrija	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4	2
KMETIJSTVO	203	157	155	132	107	124	139	156	200	197	213	167
Poljedelstvo	131	79	64	20	14	25	31	19	27	20	39	44
Sadjarstvo	4	7	10	13	12	14	30	39	55	77	65	43
Živinoreja	65	68	76	87	64	67	59	73	90	78	81	58
Ribištvo	2	3	4	11	12	17	17	23	24	12	8	9
Primarna predelava kmetijskih pridelkov	1	0	1	1	5	1	2	2	4	10	20	13
GOZDARSTVO	4	4	2	4	4	6	9	10	6	19	20	23
Izraba gozdov	2	2	1	1	2	2	4	4	4	12	17	20
Lov, gozdni sadeži in zelišča	2	2	1	3	2	4	5	6	2	7	3	3

Podlaga za zgornjo tabelo je razvrstitev uvoženega blaga po proizvodni homenklaturi. Pregled kaže pretežnost industrijskega blaga, ki sodi v reprodukcijski material, investicijsko opremo in potrošno blago. Hkrati je videti, da uvoz industrijskega blaga raste, z izjemo premoga, uvoz za kmetijstvo pa se zmanjšuje.

Tab.42 - UVOZ SRS PO NAMENSKI KATEGORIZACIJI BLAGA

Milijoni din												
	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
SKUPAJ	1 071	1 131	1 048	1 376	1 520	1 476	1 710	2 535	2 405	3 014	4 104	4 272
A Proizvodi za reprodukcijo	671	727	652	899	920	948	1 177	1 628	1 540	1 840	2 420	2 540
B Proizvodi za investicije	190	217	224	304	415	331	327	617	555	650	825	780
C Proizvodi za splošno porabo	210	187	172	173	185	197	206	290	310	524	859	952

Struktura v %

SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
A Proizvodi za reprodukcijo	62,6	64,3	62,2	65,3	60,5	64,3	68,8	64,2	56,4	61,1	59,0	59,5
B Proizvodi za investicije	17,7	19,2	21,4	22,1	27,3	22,4	19,1	24,3	23,1	21,6	20,1	18,3
C Proizvodi za splošno porabo	19,7	16,5	16,4	12,6	12,2	13,3	12,1	11,5	12,9	17,3	20,9	22,2

Razdelitev uvoznih predmetov na zgornje tri skupine ustreza približni opredelitvi blaga glede na namen porabe. Primeri, ko je eno blago uporabljivo v več namenov, so rešeni po načelu pretežnosti. Iz pregleda je videti tendenco obče rasti vseh kategorij blaga, vendar v različni meri tako, da se je delež proizvodov za reprodukcijo nekoliko omejil, na račun ostalih dveh skupin.

Tab.43 - UVOZ PO STOPNJI OBDELAVE

tisoči din				
	1957	1966	1967	1968
SKUPAJ	1 071 108	3 013 500	4 104 392	4 272 222
Neobdelani proizvodi	226 482	405 373	453 501	437 544
Proizvodi nizke predelave	254 766	654 490	890 141	902 371
Proizvodi visoke predelave	589 860	1 953 637	2 760 750	2 932 307

Struktura v %				
SKUPAJ	100,0	100,0	100,0	100,0
Neobdelani proizvodi	21,1	13,5	11,0	10,2
Proizvodi nizke predelave	23,8	21,7	21,7	21,1
Proizvodi visoke predelave	55,1	64,8	67,3	68,7

Iz tabelarnega pregleda lahko povzamemo, da uvažamo relativno manj neobdelanih proizvodov in proizvodov nizke predelave, več je tehnološko zahtevnejših predelav.

Tab. 44. - UVOZ SRS PO KONTINENTIH

(tekoče cene)

milijon din

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
SKUPAJ	1 071	1 131	1 048	1 376	1 520	1 476	1 710	2 535	2 405	3 014	4 104	4 272
Evropa	822	879	770	1 125	1 245	1 223	1 430	2 053	2 068	2 656	3 593	3 833
Azija	47	22	119	84	97	118	86	85	97	124	194	192
Afrika	31	29	42	57	33	41	61	75	85	92	104	104
Severna Amerika	152	171	78	62	104	49	84	267	97	100	165	111
Južna Amerika	16	22	26	26	28	35	39	49	50	26	40	27
Oceanija	3	8	13	22	13	10	10	6	8	16	8	5

Struktura v % (skupaj = 100)

Evropa	76,8	77,7	73,5	81,7	81,9	82,9	83,6	81,0	86,0	88,1	87,5	89,7
Azija	4,4	1,9	11,4	6,1	6,4	8,0	5,0	3,4	4,0	4,1	4,7	4,5
Afrika	2,9	2,6	4,0	4,2	2,2	2,7	3,6	3,0	3,5	3,1	2,6	2,5
Severna Amerika	14,1	15,1	7,4	4,5	6,8	3,3	4,9	10,5	4,0	3,3	4,0	2,6
Južna Amerika	1,5	2,0	2,5	1,9	1,8	2,4	2,3	1,9	2,1	0,9	1,0	0,6
Oceanija	0,3	0,7	1,2	1,6	0,9	0,7	0,6	0,2	0,4	0,5	0,2	0,1

Podatki v tabeli kažejo, da se je v obdobju 1957-68 uvoz omejil le iz Severne Amerike, iz drugih kontinentov pa okrepil. Strukturna razčlemba vrednosti tega uvoza pa to informacijo dopolnjuje. Sodeč po odstotnih deležih je relativno nazadoval tudi uvoz iz Afriških držav, Južne Amerike in Oceanije. Ker je udeleženos Azije le za malenkost povečana, je največji in pozitiven porast nastal le pri uvozu iz Evrope.

Tab. 45 - UVOZ SR SLOVENIJE PO DRŽAVAH

(tekoče cene)

Milijoni din

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
SKUPAJ	1 072	1 131	1 048	1 377	1 520	1 476	1 711	2 535	2 405	3 014	4 104	4 272
EVROPA	822	879	770	1 125	1 245	1 223	1 430	2 053	2 069	2 656	3 593	3 833
Avstrija	96	90	70	94	90	87	93	126	140	137	233	299
Belgija-Luksemburg	12	15	12	77	7	29	15	15	26	24	125	43
Bolgarija	0	4	3	2	3	5	6	19	33	84	22	64
Češkoslovaška	62	66	62	91	77	101	153	282	251	328	336	314
Danska	0	3	3	16	32	6	5	12	9	10	11	18
DR Nemčija	13	41	47	85	82	81	125	237	171	229	185	212
Finska	3	2	2	1	2	2	4	2	3	2	3	1
Francija	27	43	22	27	51	63	74	92	126	118	205	167
Grčija	20	39	10	12	12	32	8	6	28	46	109	48
Italija	202	164	131	224	310	234	313	408	369	557	849	933
Madžarska	32	52	39	49	53	29	46	64	77	63	61	85
Nizozemska	15	20	14	19	22	32	27	29	19	30	60	67
Norveška	2	2	2	2	5	5	8	6	6	6	4	5
Poljska	28	26	34	43	40	52	66	138	136	210	74	64
Romunija	2	2	3	6	1	1	2	8	12	18	39	38
Sovjetska zveza	54	30	35	39	35	89	83	102	146	173	152	120
Švedska	3	4	11	12	21	32	33	40	35	23	52	63
Švica	27	38	36	70	37	50	51	71	55	71	138	227
Velika Britanija	30	34	30	37	38	58	59	73	77	121	107	106
ZR Nemčija	194	201	201	285	323	231	257	320	344	394	803	944
Druge evropske države	-	3	3	4	4	4	2	3	5	12	25	15
AZIJA	48	22	119	84	97	118	86	85	97	124	194	192
Burma	-	1	5	7	-	9	2	1	1	1	-	0
Indija	2	1	17	24	26	26	26	21	31	33	64	37
Indonezija	0	1	0	2	1	1	1	0	0	0	0	-
Irak	-	0	-	0	-	1	-	-	-	-	-	1
Izrael	13	7	8	3	19	36	16	18	15	31	19	29
Japonska	1	0	52	11	15	17	21	24	22	6	14	23
Jordanija	4	2	2	5	-	0	2	0	-	1	2	1
Libanon	2	-	-	4	0	-	-	1	-	0	4	2
Malaja	15	4	18	18	27	9	9	10	13	6	22	37
Pakistan	-	0	-	-	1	6	4	4	7	7	16	36
Sirija	0	0	6	0	0	1	-	1	2	4	2	-
Tajska	0	-	-	0	0	6	0	-	0	7	4	3
Turčija	3	3	3	4	2	5	2	2	3	17	16	18
Druge azijske države	8	3	8	6	6	1	3	3	3	11	31	5

Tab. 45. UVUZ SR SLOVENIJE PO DRŽAVAH (nadaljevanje)

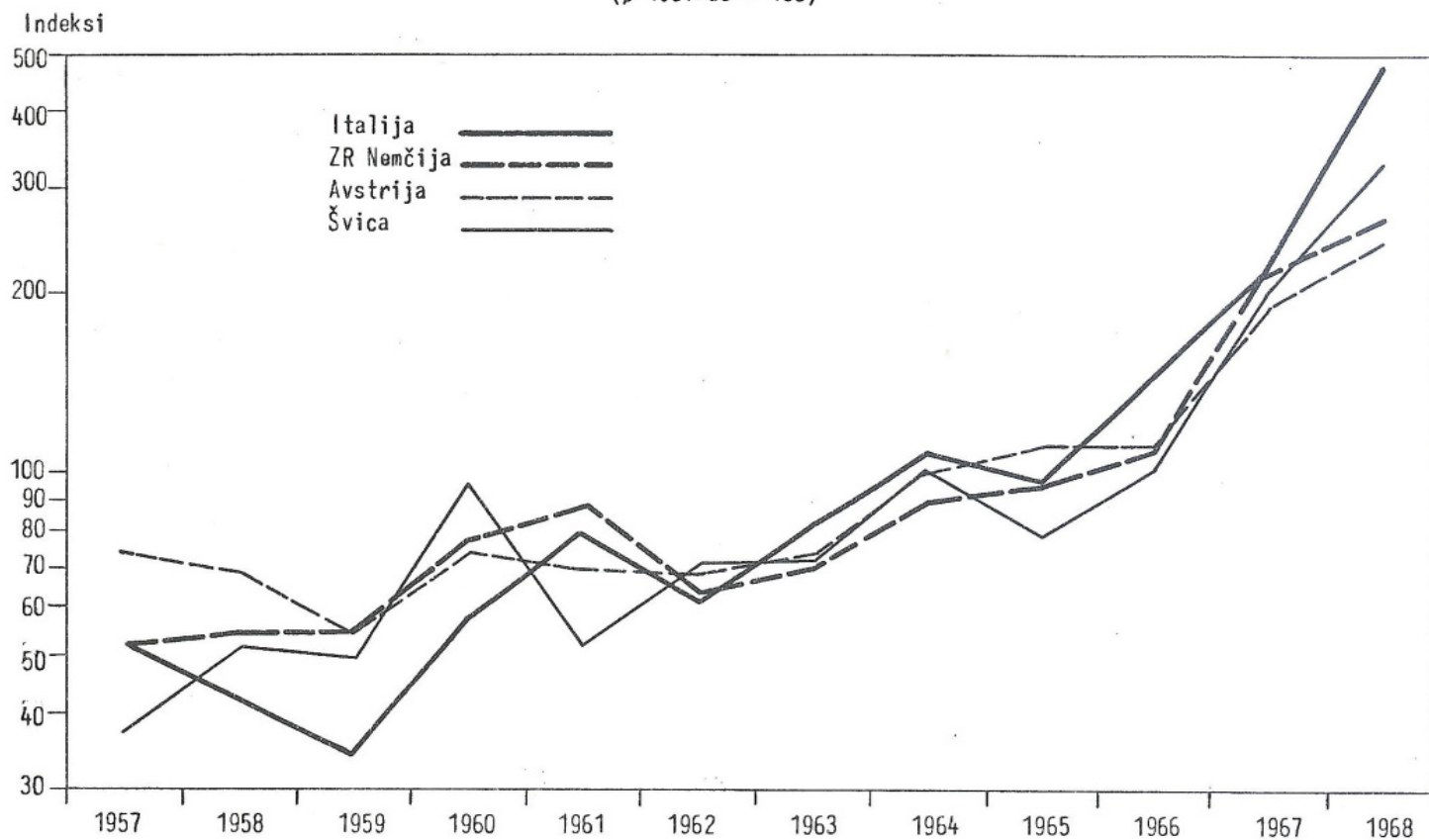
Milijoni din

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
AFRIKA	31	29	42	57	34	41	61	75	85	92	104	104
Alžirija	0	-	0	-	-	-	-	-	-	-	0	17
Etiopija	6	1	1	1	2	1	0	-	2	3	1	7
Gana	1	0	2	0	2	1	14	4	-	0	11	3
Gvineja	-	-	-	-	0	18	16	12	22	26	15	16
Južnoafriška zveza	4	5	10	19	9	2	4	0	-	-	-	-
Maroko	1	4	3	10	6	2	3	5	5	6	2	-
Sudan	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	-	6
Tunizija	2	6	9	7	8	6	4	2	4	2	3	1
ZAR	16	11	15	17	4	11	17	43	47	51	66	44
Druge afriške države	0	2	2	2	2	-	3	9	5	3	6	16
SEVERNA AMERIKA	152	171	78	62	104	49	84	267	97	100	165	112
Kanada	1	1	13	16	2	1	3	9	10	7	12	11
Kuba	-	-	-	0	-	0	-	-	0	0	0	-
ZDA	151	170	65	46	102	48	81	255	79	91	153	101
Druge severnoameriške države	-	-	-	0	0	0	0	3	8	2	0	0
JUŽNA AMERIKA	16	22	26	26	28	35	39	49	50	26	40	27
Argentina	14	18	19	22	26	33	33	34	30	15	24	6
Brazilija	1	0	1	1	-	0	-	1	9	3	1	0
Peru	0	0	-	0	-	0	0	0	1	-	3	11
Urugvaj	1	4	6	2	1	1	2	12	8	5	-	3
Venezuela	0	0	0	-	-	-	3	-	-	-	-	-
Druge južnoameriške države	0	0	0	1	1	1	1	2	2	3	12	7
OCEANIJA	3	8	13	22	13	10	10	6	8	16	8	5
Avstralija	1	5	6	10	11	10	8	4	7	15	8	4
Nova Zelandija	2	3	7	12	2	0	2	2	1	1	0	1
Druga Oceanija	-	-	-	0	0	0	0	0	-	-	-	-

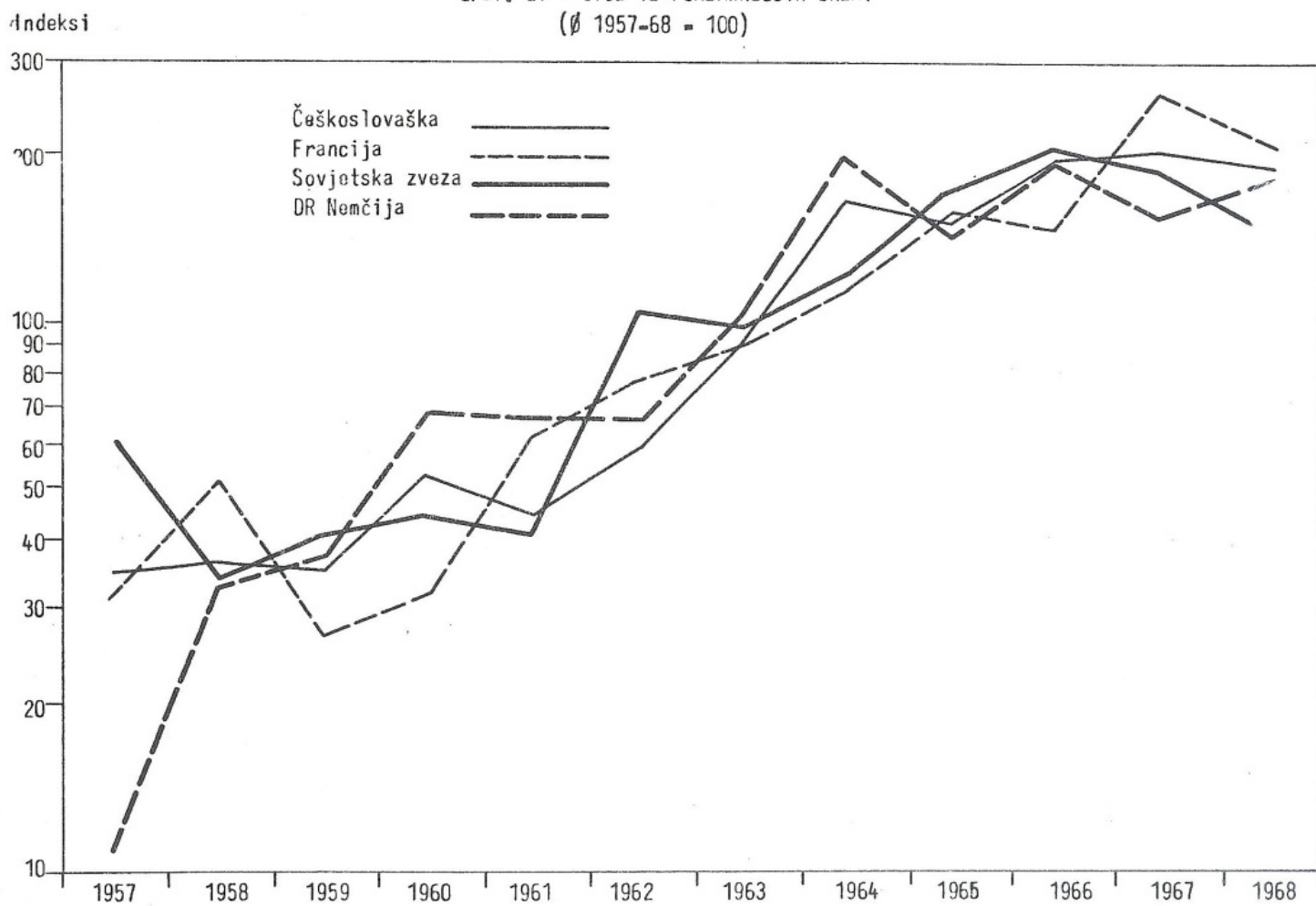
Podatki so povzeti iz redne statistične službe in prikazani po Letopisu. Povdarjajo neenako rast uvoza iz posameznih držav, pa tudi nazadovanje, kar za pomembnejše partnerje prikazujemo še grafično.

Podatki so zaokroženi, vrednost 0 pomeni postavko nižjo od 500 tisoč din, črtica pa, da ni bilo pojava.

Graf. 26 - UVOZ IZ POMEMBNEJŠIH DRŽAV
($\bar{\emptyset}$ 1957-68 = 100)

Graf. 27 - UVOZ IZ POMEMBNEJŠIH DRŽAV
($\bar{\emptyset}$ 1957-68 = 100)

Tab. 46 - INDEKSI UVOZA SRS IZ POMEMBNEJŠIH DRŽAV
(Ø 1957-68=100, na osnovi tekočih cen)

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
ZR Nemčija	52	54	54	76	86	62	68	86	92	105	214	252
Italija	52	42	34	57	79	60	80	104	94	142	217	461
Češkoslovaška	35	37	35	52	43	57	87	159	142	186	190	178
Avstrija	74	69	54	73	69	67	72	97	103	106	180	231
Švica	38	52	49	96	51	69	71	98	76	97	190	312
DR Nemčija	11	33	37	67	65	64	99	189	136	182	147	168
Francija	32	51	26	31	60	75	87	109	149	140	242	197
Sovjetska zveza	62	34	40	44	40	101	94	116	165	196	173	136
Velika Britanija	47	53	47	57	59	90	92	114	120	188	167	166
ZDA	135	152	58	41	91	43	73	228	71	81	137	90
Madžarska	59	96	72	91	97	53	84	118	143	117	193	157
Nizozemska	49	68	47	65	76	109	92	97	65	101	204	227
Poljska	128	136	95	120	111	146	187	389	382	590	208	181
Bolgarija	1	19	16	11	17	26	29	93	162	408	106	312
Švedska	12	15	40	44	76	117	121	145	126	85	189	229

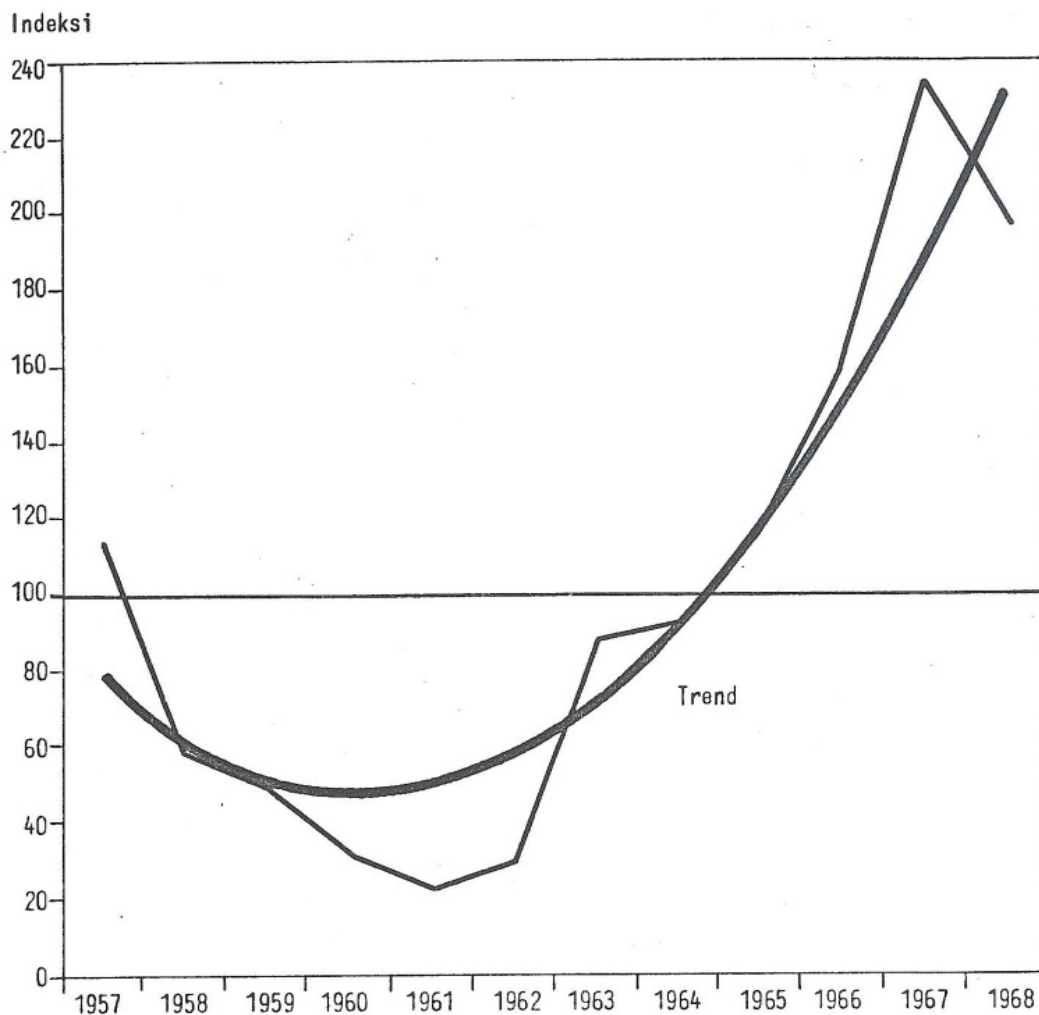
Primerjava leta 1957 z 1968 kaže splošen porast indeksov, kar pomeni, da se je uvoz SRS iz vseh pomembnejših držav zvečal. Izjema so ZDA. Uvoz iz socialističnih držav stagnira v tem smislu, da po vrhuncu v letih 1964-66 obseg sedaj upada in dosega nekaj nižjo raven.

Tab. 47 - PREGLED UVOZA SRS IZ POMEMBNEJŠIH DRŽAV V % UDELEŽBE
(na osnovi tekočih cen)

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
ZR Nemčija	18,1	17,8	19,1	20,7	21,3	15,7	15,0	12,6	14,3	13,1	19,6	22,1
Italija	18,9	14,5	12,5	16,3	20,4	15,8	18,3	16,1	15,3	18,5	20,7	21,8
Češkoslovaška	5,7	5,8	5,9	6,6	5,1	6,9	9,0	11,1	10,4	10,9	8,2	7,4
Avstrija	8,9	7,9	6,7	6,9	5,9	5,9	5,4	5,0	5,8	4,6	5,7	7,0
Švica	2,6	3,4	3,4	5,1	2,4	3,4	3,0	2,8	2,3	2,4	3,3	5,3
DR Nemčija	1,3	3,7	4,5	6,1	5,4	5,5	7,3	9,4	7,1	7,6	4,5	5,0
Francija	2,5	3,8	2,1	1,9	3,3	4,3	4,3	3,6	5,2	3,9	5,0	3,9
Sovjetska zveza	5,1	2,7	3,3	2,8	2,3	6,1	4,9	4,0	6,0	5,7	3,7	2,8
Velika Britanija	2,8	3,0	2,9	2,7	2,5	3,9	3,5	2,9	3,2	4,0	2,6	2,5
ZDA	1,4	1,5	6,2	3,3	6,7	3,2	4,8	10,0	3,3	3,0	3,7	2,4
Madžarska	3,0	4,6	3,7	3,6	3,5	1,9	2,7	2,5	3,2	2,1	1,5	2,0
Nizozemska	1,4	1,8	1,3	1,4	1,5	2,2	1,6	1,1	0,8	1,0	1,5	1,6
Poljska	2,6	2,3	3,2	3,1	2,6	3,5	3,9	5,5	5,6	7,0	1,8	1,5
Bolgarija	0,0	0,3	0,3	0,2	0,2	0,4	0,3	0,8	1,4	2,8	0,5	1,5
Švedska	0,3	0,4	1,1	0,9	1,4	2,2	1,9	1,6	1,4	0,8	1,3	1,5

Celoten uvoz SRS je 100 %. Razporeditev držav je glede na velikost odstotnih deležev v letu 1968. Iz pregleda je videti stalno naraščanje vrednosti uvoza iz ZR Nemčije, Italije, Švice, DR Nemčije, Francije, ZDA, medtem ko stagnira uvoz iz Avstrije in Češkoslovaške, upada pa zlasti iz Sovjetske zveze in Velike Britanije, upoštevajoč neregularna nihanja med leti.

Graf. 28 - UVOZ PREHRAMBENIH IZDELKOV

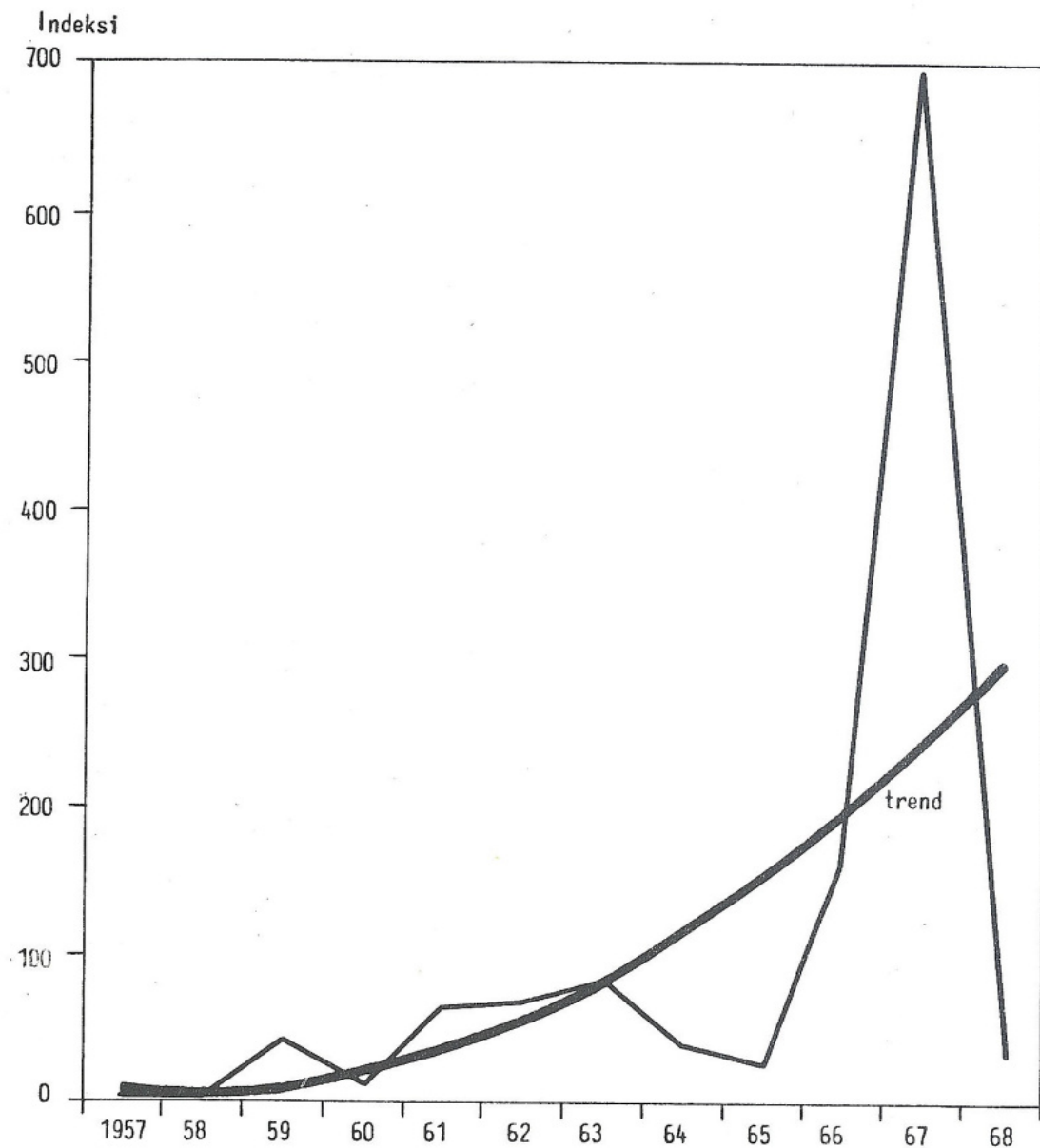

Tab. 48 - UVOZ POMEMBNEJŠIH PREHRAMBENIH IZDELKOV

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ
1 Riž, 000 ton	1,3	5,3	-	0,5	1,2	2,8	10,0
2 Južno sadje, 000 ton	2,3	7,7	24,8	31,6	27,6	13,6	11,0
3 Sladkor, 000 ton	0,0	9,4	0,2	3,5	3,9	0,1	1,0
4 Kava, ton	9,4	6,6	886	407	339	346	1,2
10 Žive živali, ton	46	906	817	744	160	155	24,7
10 Ribe, 000 ton	1,2	3,6	6,4	3,9	1,9	2,1	25,0
1 Čaj, ton	51,8	51,1	531	130	298	420	41,2
1 Začimbe, ton	205	129	224	345	324	387	37,9
1 Maščobe za prehrano, ton	2 178	10	9,7	11,2	499	657	7,2

Delež prehrambenih izdelkov v celotnem uvozu Slovenije neprestano upada, ker absolutno povečanje količin in vrednosti ne nadomesti uvoza drugih skupin blaga. V strukturi je očitno, da se povečujejo nabave kolonijalnega blaga, varifrajajo med leti zlasti žitarice, jajca, sadna predelava, vrtnine in drugi intervencijski tržni predmeti. Močno depresijo v dolgotrajnem trendu 1958-63 je pripisati tedanji opustitvi nakupa tropskega sadja, zamrznjene in sušene vrtnine, majhnemu uvozu sladkorja in medu, zelo nestabilnih količin kakava, čaja, popra in drugih začimb ter živinske krme. Občasno je prekinjen tudi uvoz umetne masti, margarine, jušnih ekstraktov in podobnih prehranskih nadomestkov.

Graf. 29 - UVOZ PIJAČ IN TOBAKA

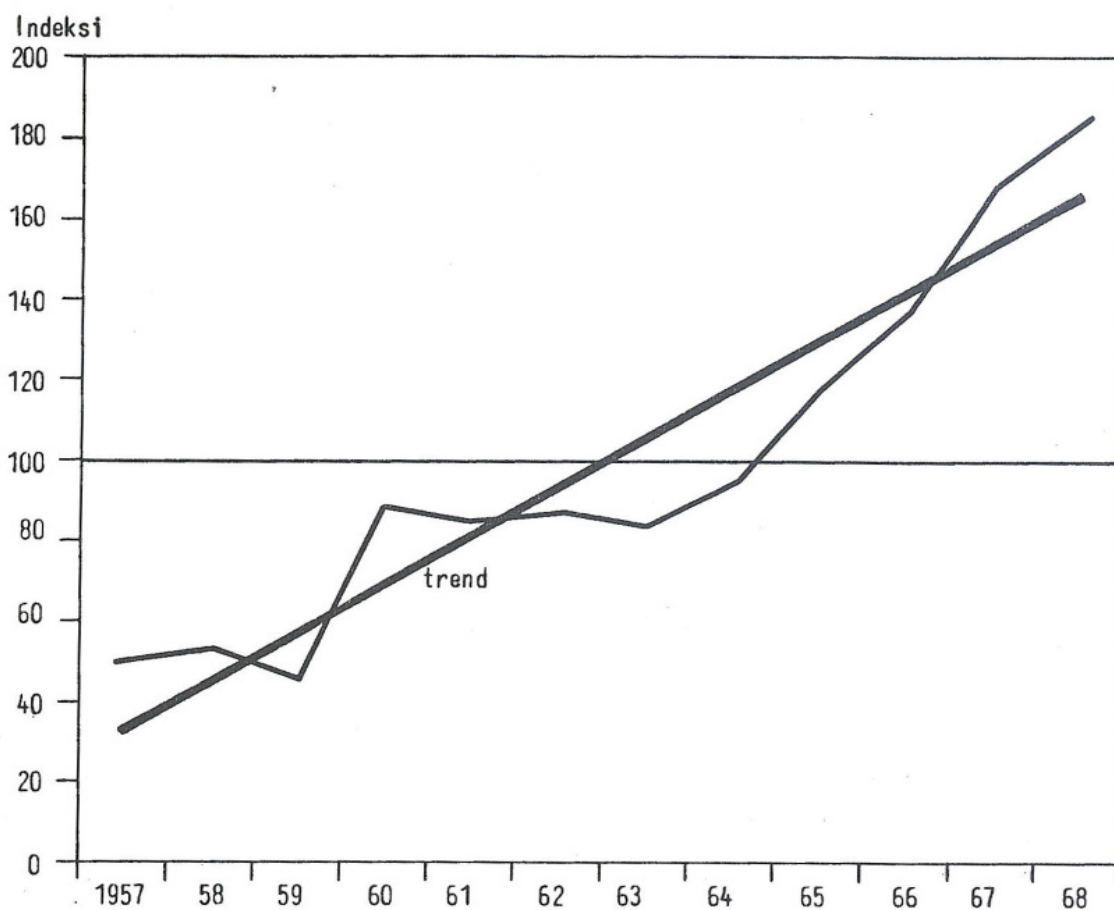
Tab. 49 - UVOZ PIJAČ IN TOBAČNIH IZDELKOV

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ
Vino, ton	-	-	0,0	6 213	15 548	16,4	2,2
Vermut in dr. ton	-	0,4	4,0	20,8	19,3	1,2	5,4
Pivo, ton	-	169	977	1 374	3 373	899	13,6
Destilirane alkoholne pijače, ton	0,3	2,5	18,1	193	3 472	545	6,2
Cigaretete, ton	-	-	5,0	32,6	43,9	33,6	35,1
Cigare, ton	-	-	-	-	5,2	8,3	87,7

Kljub nestalnosti v večletni dinamiki raste uvoz pijač kot tudi tobačnih izdelkov; zaradi majhnih začetnih količin indeks celotne blagovne skupine premočno osvetljuje obseg uvoza, ki je še vedno neznamenit. Brezalkoholne pijače podjetja uvozijo od 1966. leta, nepredelan tobak le v razdobju 1961-63, predelava pa se pojavi na uvozni listi še pozneje.

Graf. 30 - UVOZ SUROVIN

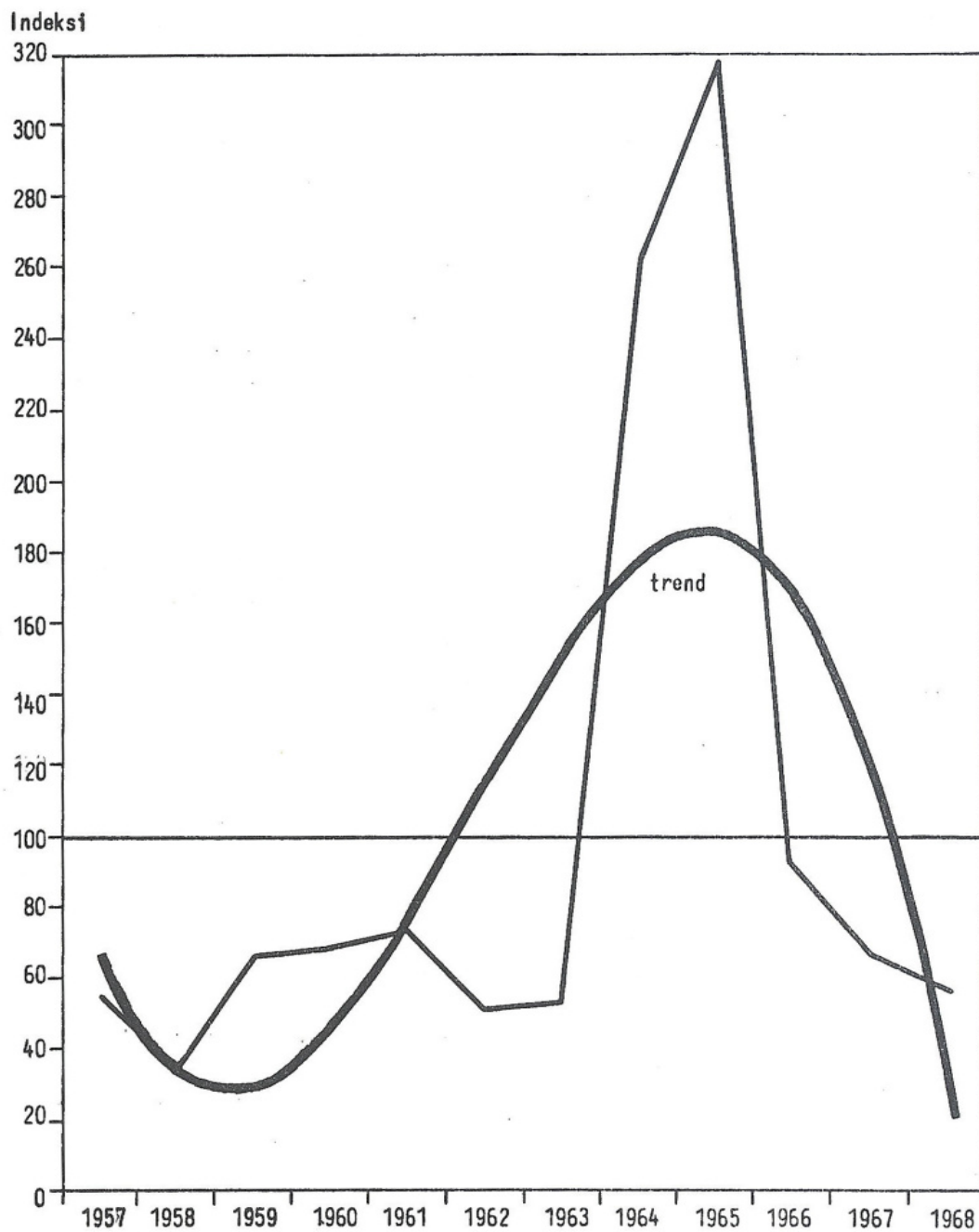

Tab. 50 - UVOZ POMEMBNEJŠIH SUROVIN

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ
10 Surove kože, 000 t	8,3	10,3	11,6	7,2	9,8	6,9	24,3
4 Semena in plodovi, 000 t	4,7	0,5	0,6	1,1	1,6	3,2	10,3
10 Kavčuk, 000 t	1,9	3,0	4,5	5,0	7,6	9,7	28,0
10 Volna, 000 t	0,3	0,3	0,9	1,1	0,4	0,3	2,0
10 Bombaž, 000 t	1,8	0,6	5,8	8,7	12,8	12,3	17,1
10 Sintetična in umetna vlakna, 000 t	4,2	0,9	4,3	4,4	4,1	2,6	25,1
10 Azbest, 000 t	-	-	8,7	8,3	11,9	11,7	68,8
3 Železna ruda, 000 t	7,0	93,3	46,8	2,0	-	32,9	16,4
3 Staro železo, 000 t	11,4	27,2	-	-	-	19,7	22,4

V skupini "surove kože" je stalen le uvoz govejih kož, nabave drugih nestrojenih kož so več ali manj občasne. Semena vključujejo od l. 1961 arašide in palmove koščice. Uvoz lanenega semena je od 1963-66 prekinjen. Kavčuk sestoji iz naravnega in sintetičnega, zadnja leta prevladuje slednji, medtem ko je uvoz regeneriranega pomemben le l. 1968 (171 ton). V letih 1965-68 je uvožen celulozni les, od l. 1958 netesan les listavcev. Okrogel les doseže l. 1968 skupno 41,9 tisoč ton. Pomembna postavka v uvozu je še surova pluta (1 132 ton l. 1968), od leta 1960 celuloza (17 376 ton) juta, lan in dr. Rastlinskih vlaken je uvoženo l. 1968 2,1 tisoč ton. Uvoz naravnih gnojil se je občutno zvečal (od 21,8 na 45,4 tisoč ton), prav tako žvepla, brusov, grafita, magnezita, kriolita, stealita, medtem ko so nabave živalskih surovin manjše in občasne.

Graf. 31 - UVOZ MINERALNIH GORIV IN MAZIV

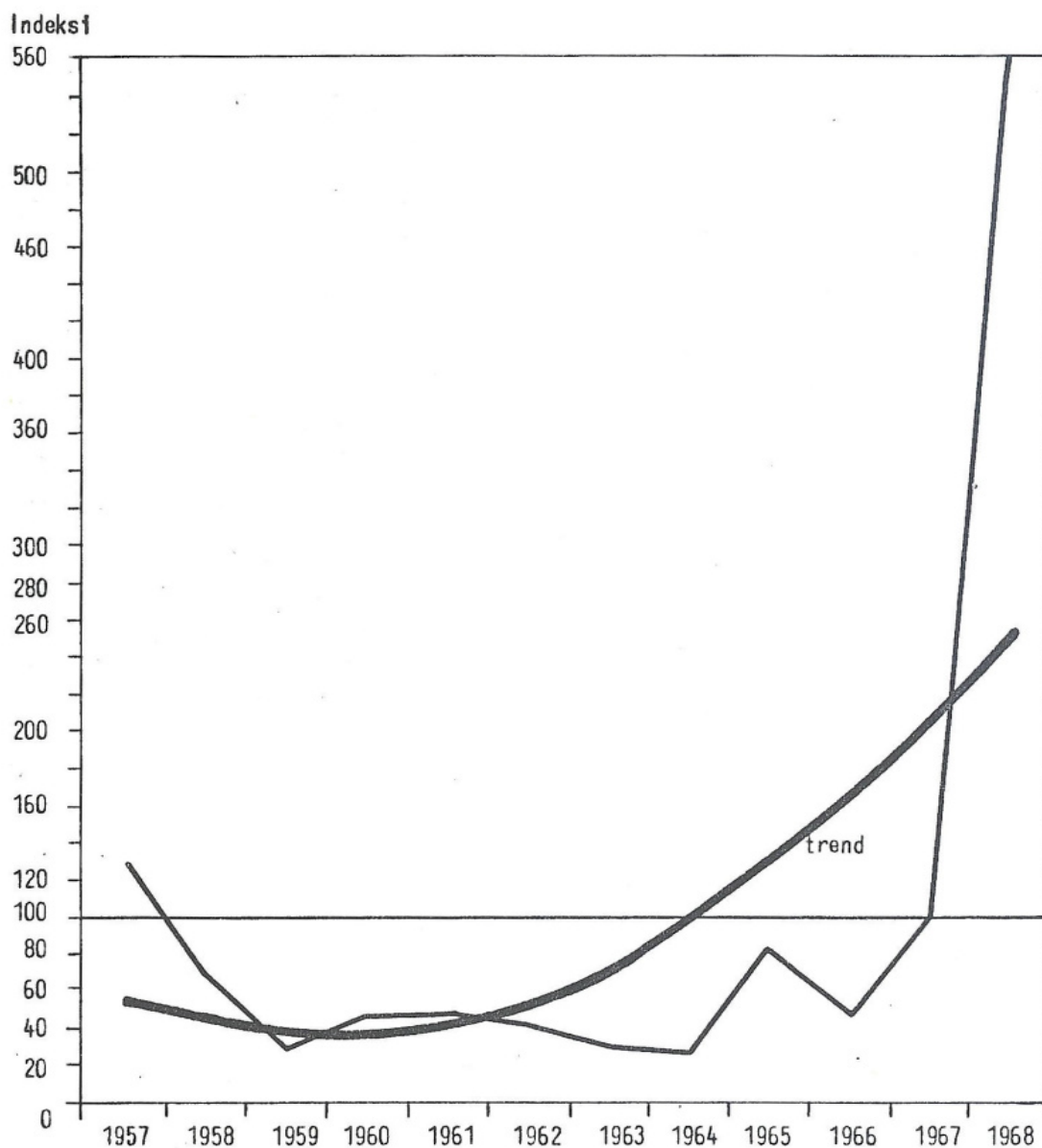

Tab. 51 - UVOZ PREMOGA, KOKSA IN NAFTNIH IZDELKOV

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ
Premog, 000 t	73,1	60,5	98,2	77,8	34,5	35,0	2,0
Koks, 000 t	2,9	72,4	21,7	27,9	10,6	17,1	15,8
Izdelki iz nafte, 000 t	17,1	6,7	23,1	34,3	63,7	59,0	5,8

Poleg premoga in koksja je v tej blagovni skupini zajet l. 1963 in 1967 tudi uvoz nafte in naftnih predelav kot petrolejskega koksja, bitumena, mešanic na bazi asfalta v letih 1961-63, pa tudi naravni plin, a od leta 1964 električna energija. Izreden skok uvoza v letih 1964-65 je odraz povečanih nabav črnega premoga, mazalnih olj in bitumena.

Graf. 32 - UVOZ OLJ IN MAŠČOB

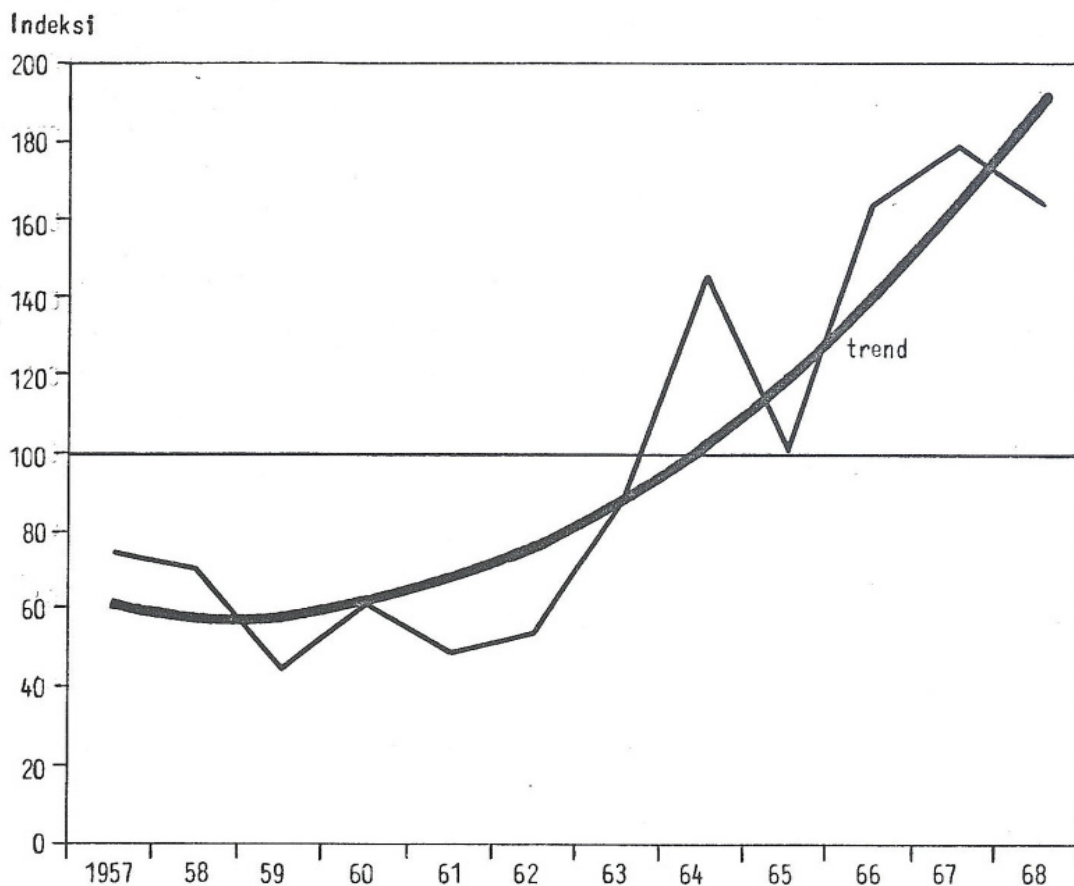
Tab. 52 - UVOZ OLJI IN MASTI

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ
Živalska olja in masti, ton	660	178	395	459	390	1 034	3,9
Raštlinska olja, ton	3 195	871	1 101	116	1 386	10 390	19,5
Predelana živalska in rastlinska olja in masti, ton	35,7	57,4	8,6	58,8	234	270	3,6

Živalska olja in masti vključujejo olje rib in morskih živali, loj oleostearin in olje, medtem ko se mehka rastlinska olja nanašajo na uvoz sojino, arašidovo, oljčno in repično olje. Ostala rastlinska olja obsegajo laneno, palmi-
no, kokosovo, rācinusovo olje. Predelana olja in masti vsebujejo uvoz hidriranih maščob in njih kislin ter rastlin-
ske voske.

Graf. 33 - UVOZ KEMIČNIH IZDELKOV

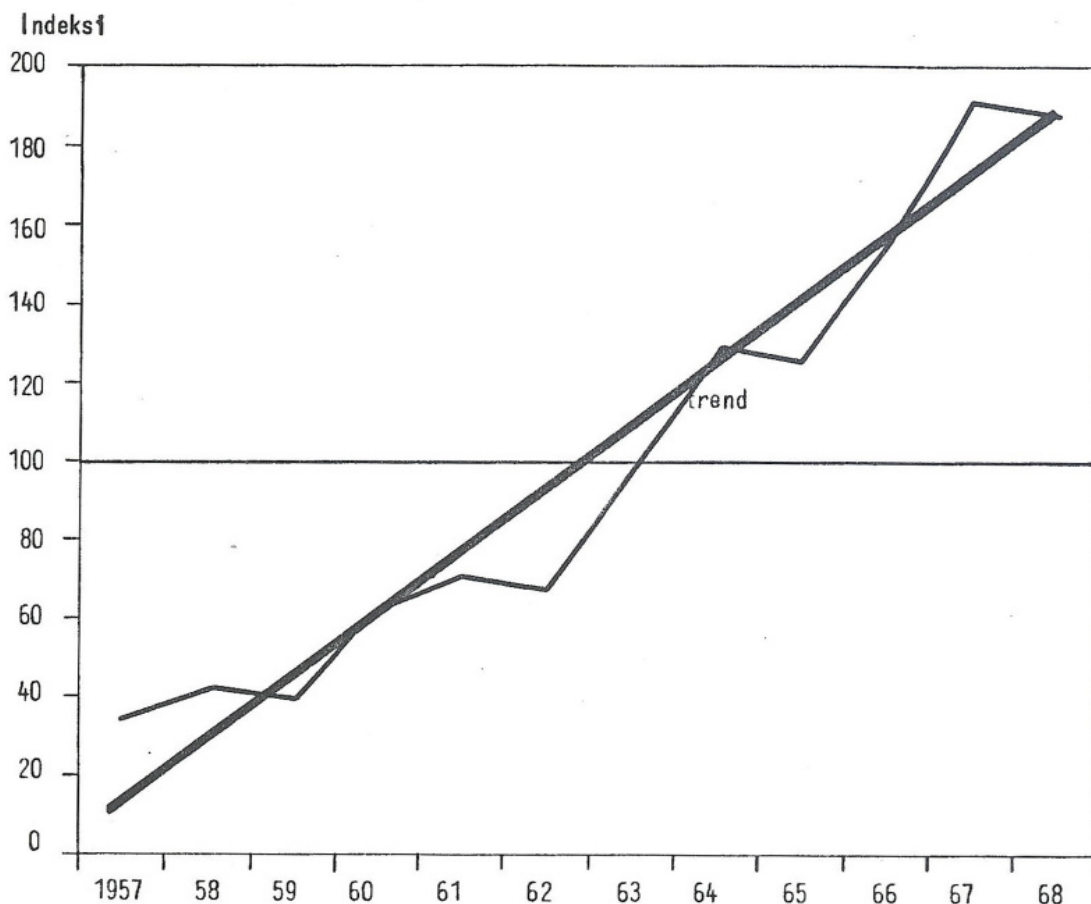

Tab. 53 - UVOZ POMEMBNEJŠIH KEMIČNIH IZDELKOV

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ
Spojine in elementi, t	4,9	10,7	27,5	34,4	43,3	46,9	20,7
Sintetične org.barve, ton	559	475	884	795	578	783	36,1
Medic.farmaceutski izdelki, t	254	328	153	169	367	586	33,1
Naravna gnojila, 000 t	21,8	31,0	12,1	22,8	43,4	40,6	5,0
Umetna gnojila, 000 t	146	68	47	150	260	171	20,8
Plastične snovi, 000 t	0,2	0,8	8,0	10,7	10,9	12,1	24,7

Ta blagovna skupina reprodukcijsko pogojuje velik del domače proizvodnje. Vsebuje številne predmete, katerih vsak kaže svojstveno dinamiko uvoza. Med organskimi izdelki so pomembni alkohol in derivati fenola, aldehidi, enobarvne in večbarvne kisline, fosforni estri, spojine z amidovimi funkcijami in žveplene spojine (l. 1968 skupno 16 tisoč ton). Med neorganskimi kemikalijami je omeniti koloidno žveplo, žvepleno kislino, ki pa se njen uvoz zmanjšuje (25 ton l. 1968), cinkov in železov oksid, kaustično soda itd. Leta 1961 je pričel znaten uvoz kloridov (304 t), sulfatov, nitritov in nitratov, karbonatov. Trdno postavko v domačem uvozu tvorijo v vsem razdobju 1957-68 borati in perborati (1 578 t l. 1968) ter kalcijev karbid. Uvoz radioaktivnih in sorodnih snovi začne l. 1962, se pa doslej ni razmahnil. Mineralni katrani in surove kemikalije iz premoga, nafte in naravnega plina se v desetih letih potroje (3 376 t l. 1968). Pigmentov, barv in lakov je uvoženo na koncu tega razdobja 5 tisoč ton. Bistveno je narasel tudi uvoz eteričnih olj, kozmetičnih preparatov, mila in čistilnih sredstev (892 ton l. 1968), mimo tega pirotehničnih izdelkov (342 t), lepil, dezinfekcijskih in dezinfekcijskih preparatov, kolofonije in raznih smol. Močno pa je omejen nakup aktivnega olja, kazeina, albumina in terpentinskega olja.

Tab. 34 - UVOZ PROIZVODOV KLASIFICIRANIH PO MATERIALU

Tab. 54 - UVOZ NEKATERIH PROIZVODOV KLASIFICIRANIH PO MATERIALU

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ
Gume za vozila, 000 kosov	143	147	226	419	1 799	615	21,6
Papir in karton, 000 t	1,8	5,1	3,2	4,6	9,9	11,7	22,5
Sint:predivo in sukanec, t	1 011	787	1 132	1 992	1 848	942	13,9
Bombažne tkanine, t	93,7	315	763	791	956	1 442	30,9
Volnene tkanine, t	78,4	122	85,0	202	264	389	25,6
Tkanine iz sintetiike, t	174	597	1 541	2 561	2 663	2 841	29,2
Surovo železo, 000 t	3,8	14,7	71,0	66,1	29,1	31,8	21,8
Jeklo, paličasto in faz. 000 t	1,0	5,6	8,9	21,7	22,0	5,8	7,5
Pločevina, 000 t	16,6	24,5	55,0	76,8	100	75,0	18,9
Žica, 000 t	1,5	3,7	5,9	11,1	7,6	2,7	8,4
Jeklene cevi, 000 t	0,8	1,8	2,2	7,3	2,3	2,6	6,8
Aluminij, 000 t	0,8	2,0	3,8	6,3	5,0	5,0	22,7
Kositer, t	179	1,0	30,7	234	213	437	31,0

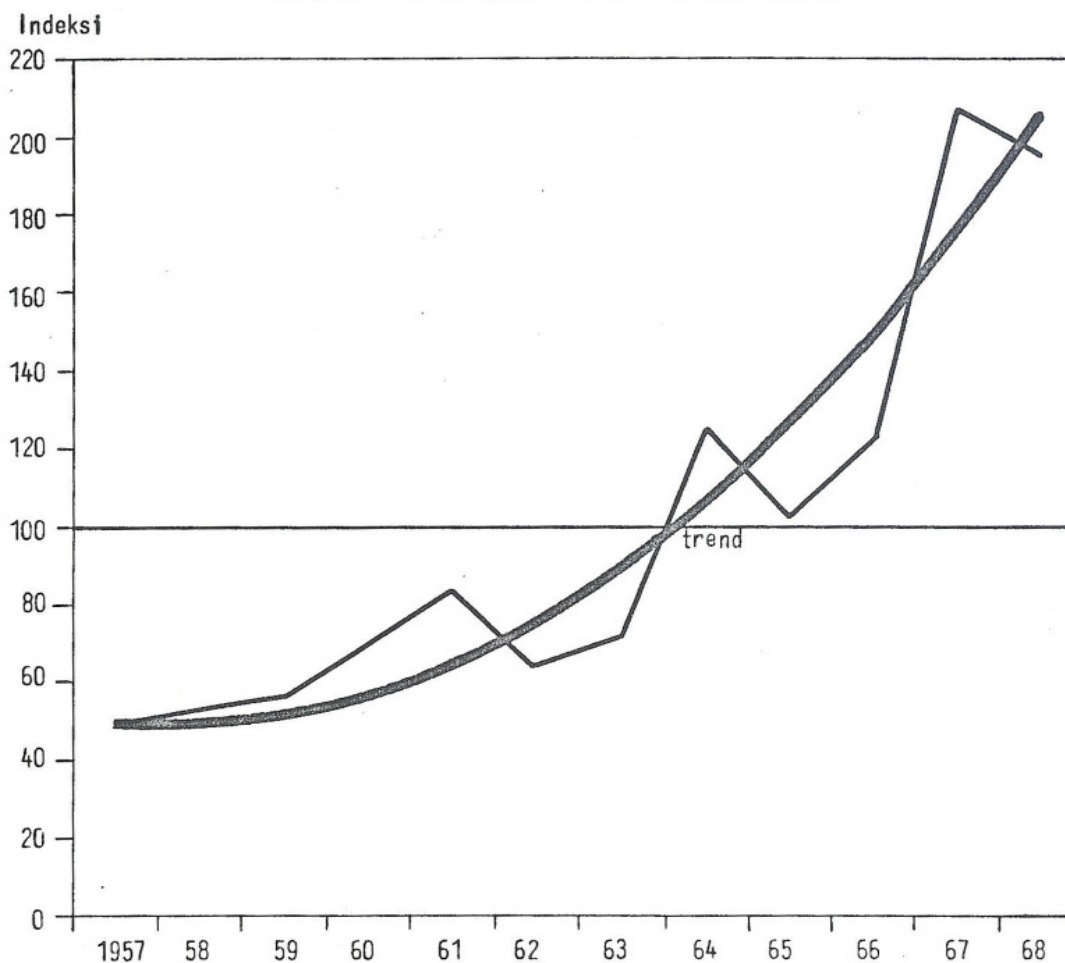
Razvoj domače industrije zahteva vrsto polproizvodov in delov kombinirane izdelave iz uvoza. Zato raste nakup iz tujine med drugim delov obutve, strojenega krzna, plošč, listov in trakov iz ne vulkaniziranega kavčuka, gumenih predmetov, furnirja, umetnega lesa, lesne volne, profilnih letvic, nesestavljenih zabojev, tuljav in vreten ter podobnih predmetov.

Izdelki iz plute oblikujejo vrzel v uvozu od 1959-61 leta, prevladovanje stisnjene plute pa vnese nov skok v potrošnji. Rotacijski papir je dosegel vrhunec uvoza l. 1963 (6 413 t), povsem izostal l. 1966, sedaj pa se giblje okoli 500 ton. Tolikšna je tudi količina neprevlečenega papirja za tiskanje in risanje. Izredno povečanje je registrirano pri inpregniranem in valovitem papirju oz. kartonu. Na splošno zajema uvoz vse več vrst papirja.

Uvoz pozamenterije je dosegel l. 1968 207 ton in skupno s specialnimi tekstilijami (prevlečene tkanine, vata, folije, in mreže, tuljci, tehnični predmeti) predstavlja veliko popestritev izbora tekstilnih predmetov.

Cement je uvožen v večji količini l. 1967 in 1968 (105 tisoč t), poleg nepregorljive opeke in raznih keramičnih izdelkov z namenom dopolnitve rastočih potreb. Celoten uvoz glinastega gradbenega materiala je narasel od 2,3 v l. 1957 na 22,9 tisoč ton v letu 1968.

Graf. 35 - UVOZ STROJEV IN TRANSPORTNIH NAPRAV

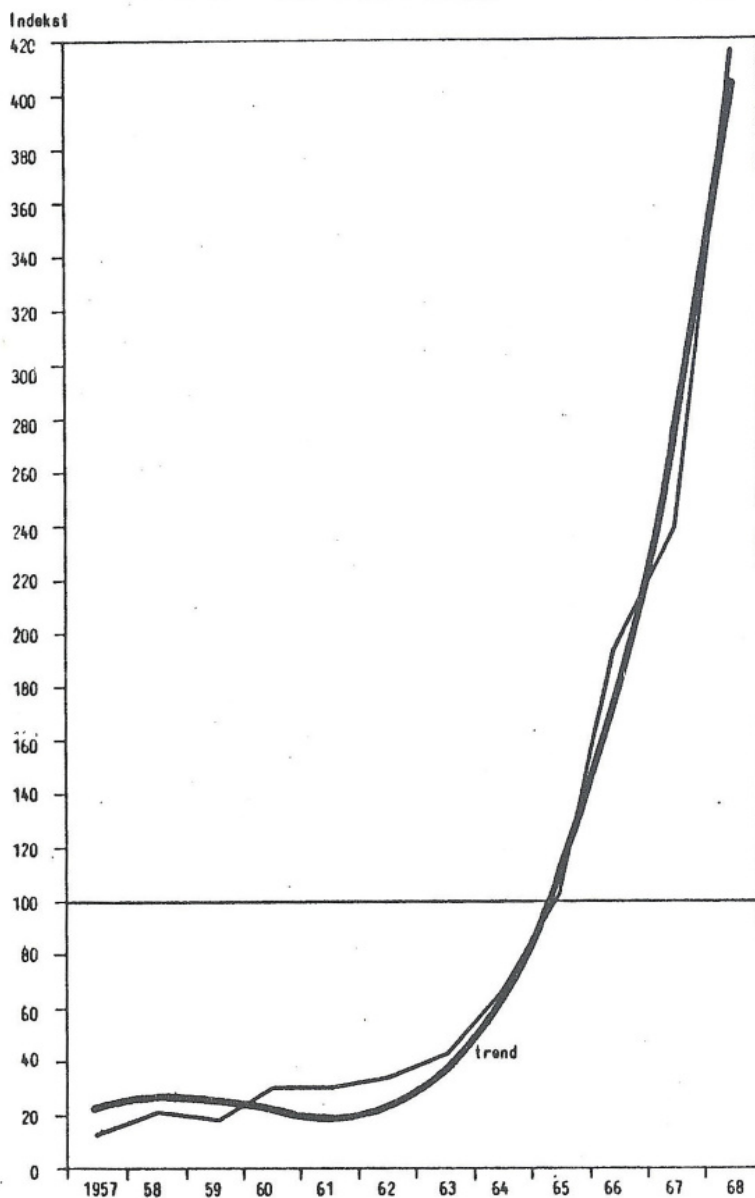
Tab. 55 - UVOZ POMEMBNEJŠIH STROJEV IN OPREME

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ
Orodje, t	116	77	227	209	372	1 063	42,2
Parni stroji in kotli, ton	60	884	2 909	5 163	731	686	3,4
Motorji in deli, t	500	681	481	433	999	586	7,9
Traktorji, število	664	67	18	406	964	622	15,7
Stroji za obdelavo kovin, 000 t	0,77	1,1	4,-	3,9	4,6	2,5	19,4
Tekstilni stroji, 000 t	0,76	2,0	1,5	0,9	2,2	2,0	23,5
Gradb.in rudarski stroji, 000 t	0,78	1,1	0,91	1,0	0,80	1,6	7,2
Dvigala in transporterji, 000 t	0,39	0,46	1,-	1,1	1,8	3,-	17,7
Kroglični ležaji, t	106	202	753	654	443	464	29,6
Elektrostroji in oprema, t	281	997	912	986	769	1 482	14,4

Dvakratno ponehavanje in vzgibanje uvoza sredstev za delo v obdobjih 1961-64 in 1965-67 je motivirano z občasnimi omejitvami nakupov v tujini. V prvem razdobju je bil zmanjšan uvoz poljedelskih, pisarniških, tekstilnih, telekomunikacijskih aparatov, železniških in cestnih transportnih sredstev, v drugem uvoz strojev za obdelavo kovin, usnja, papirja in stekla, naprav za razdeljevalne el. energije in nemotornih cestnih vozil. Izreden vzpon v letih 1967-68 je pripisati večjim nabavam strojev za mlekarstvo, traktorjev, računskih pomagala, tkalskih tiskarskih, gradbenih strojev, črpalk, prodajnih avtomatov, neelektričnih strojnih delov, izolacijske opreme, ogrevalnih naprav, radioloških aparatov, el. akumulatorjev, merilnih in kontrolnih instrumentov ter žel. lokomotiv z deli.

Graf. 36 - UVOZ RAZNIH KONČNIH PROIZVODOV V SRS

Tab. 56 - UVOZ NEKATERIH KONČNIH PROIZVODOV

	1957	1960	1965	1966	1967	1968	% od SFRJ
Hladilniki, 000 kosov	...	...	2,0	3,9	9,9	35,6	55,6
Pralni stroji, 000 kosov	...	...	6,7	25,3	41,9	36,6	43,6
Potniški avtomobili, 000 kosov	0,8	0,1	4,3	4,6	13,4	11,3	21,3
Instrumenti precizne meh., t	100	126	287	431	502	449	15,5

Vzpon te skupne uvoza blaga ponazarja konjunkturo o nakupu trajnejših potrošnih dobrin. Poleg v tabeli navedenih predmetov je deloval na dvig večletne krivulje rasti uvoz blaga, ki se pojavi po letu 1962: stekleni izdelki za razsvetljavo, signalizacijo, medicinsko pohištvo oz. oprema, razni izbrani tekstilni in usnjeni predmeti, zlasti nogavice in luksuzno perilo, umetno krzno, obutev, foto pribor, optični instrumenti, zlasti projektorji, terapevtski aparati, števcji, analitične tehnice, filmi, ure in pribor, gramofoni, magnetofoni, glasbila, knjige in druge tiskane stvari, plastični izdelki, igrače, orožje, ribiški pribor in drugi športni rekviziti.

Z letom 1965 se končno bistveno zveča uvoz razne galanterije, nalivnih peres, svinčnikov in drugega pisarniškega pribora, nakita, laboratorijskih in industrijskih predmetov iz plemenitih kovin, vžigalic, vžigalnikov, pribora za kajenje, dežnikov in podobnega.

Tab. 57. - UVOZ POMEMBNEJŠEGA BLAGA PO LETIH V SRS

		1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	Delež SRS od SFRJ v %
Svinje, tisoč kosov	K	0,0	-	1,1	0,2	0,0	8,3	0,1	0,7	4,2	4,2	1,4	0,1	100,0
	V	0,1	-	2,6	0,1	0,0	5,1	0,1	0,5	2,3	2,3	0,4	0,2	100,0
Svinjsko meso, tisoč ton	K	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,3	1,3	0,3	5,4
	V	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,9	10,7	2,5	5,4
Pšenica, tisoč ton	K	113,5	67,0	59,0	2,9	1,6	-	-	-	-	-	-	-	-
	V	111,4	60,6	52,6	2,7	1,2	-	-	-	-	-	-	-	-
Riž, tisoč ton	K	1,3	1,3	0,3	5,3	0,5	0,2	-	1,1	-	0,5	1,2	2,8	10,0
	V	2,5	3,8	0,8	8,4	1,2	0,4	-	3,4	-	1,4	3,0	7,8	10,0
Južno sadje, tisoč ton	K	2,3	3,7	6,6	7,7	7,1	7,7	12,4	21,2	24,8	31,6	27,6	13,6	11,0
	V	4,2	7,1	9,7	13,0	11,6	13,5	30,4	36,9	53,4	69,9	58,6	32,2	13,8
Sladkor, tisoč ton	K	-	-	-	9,4	0,7	0,1	-	-	-	3,5	3,9	-	-
	V	-	-	-	11,0	0,7	0,1	-	-	-	3,6	3,5	-	-
Kava, tisoč ton	K	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,6	0,6	0,1	0,9	0,4	0,3	0,3	1,0
	V	0,2	1,0	1,2	0,0	0,7	3,6	4,5	1,3	9,4	2,9	3,4	4,3	1,4
Oljne pogače in sekanci, tisoč ton	K	-	-	-	0,0	-	0,0	1,1	0,2	-	1,2	20,5	5,1	4,2
	V	-	-	-	0,0	-	0,2	1,4	0,7	-	2,0	27,8	6,0	3,9
Velike surove kože, tisoč ton	K	8,2	6,5	6,7	8,7	8,4	8,2	8,3	10,2	8,8	3,8	6,5	3,9	18,6
	V	44,2	34,1	52,3	58,7	47,6	46,6	38,0	47,5	49,7	23,7	37,3	23,0	18,7
Male surove kože, tisoč ton	K	0,1	1,0	0,5	1,6	0,4	0,9	1,9	2,5	2,8	3,4	3,3	3,0	30,0
	V	1,3	5,0	3,2	12,5	3,6	3,6	8,3	12,7	15,6	20,3	17,1	13,0	16,5
Oljna semena, tisoč ton	K	4,7	0,7	0,2	0,5	1,0	4,1	2,0	1,0	0,6	1,1	1,6	3,2	10,3
	V	9,0	1,4	0,3	1,1	2,0	9,2	4,8	2,9	2,5	5,3	4,2	6,0	11,5
Kavčuk naravni, tisoč ton	K	1,7	1,1	3,4	2,5	4,3	3,7	1,6	2,0	2,0	2,1	4,3	6,1	38,1
	V	16,0	9,0	31,2	27,2	35,4	29,0	13,0	14,8	14,7	15,0	24,2	31,9	40,9
Kavčuk umetni, tisoč ton	K	0,2	0,1	0,3	0,5	0,5	1,2	2,0	1,5	2,5	2,9	3,3	3,6	18,0
	V	1,2	0,6	1,9	3,6	3,9	7,9	13,6	9,1	14,1	13,1	16,7	16,5	18,5
Celuloza, tisoč ton	K	-	-	-	-	-	0,0	-	-	0,1	-	-	0,1	0,2
	V	-	-	-	-	-	0,0	-	-	0,2	-	-	1,2	1,3
Volna, tisoč ton	K	0,3	0,7	0,7	0,3	0,6	0,6	0,5	0,6	0,9	1,1	0,4	0,3	2,0
	V	7,9	15,8	13,4	7,6	12,9	14,5	10,3	10,8	16,3	17,7	6,0	8,2	2,4
Bombaž, tisoč ton	K	1,8	11,8	1,9	0,6	4,4	4,2	0,1	0,4	5,8	8,7	12,8	12,3	17,1
	V	25,2	97,9	19,8	8,3	35,3	37,5	1,3	2,6	50,8	66,8	104,8	109,8	17,5
Sintetična vlakna, tisoč ton	K	0,1	0,2	0,2	0,0	0,1	0,4	0,6	0,9	1,4	1,4	1,5	1,6	0,0
	V	1,5	2,4	2,8	0,8	3,0	9,9	15,4	25,1	29,0	34,0	31,7	25,5	23,8
Umetna vlakna, tisoč ton	K	4,1	1,6	0,7	0,9	0,2	0,8	2,2	2,6	3,1	3,1	2,6	0,9	25,1
	V	27,7	12,1	5,8	8,2	2,1	5,1	14,4	21,0	20,7	19,3	16,8	6,0	26,1
Azbest, tisoč ton	K	-	-	-	-	-	-	-	-	8,7	8,3	11,9	11,7	68,8
	V	-	-	-	-	-	-	-	-	24,9	20,4	29,0	26,3	64,1
Železova ruda, tisoč ton	K	7,0	0,1	52,0	93,3	121,5	22,7	19,4	23,8	46,8	2,0	-	32,9	16,4
	V	2,0	0,0	10,2	21,1	26,9	4,9	3,8	4,2	10,0	0,3	-	6,5	17,6
Staro železo, tisoč ton	K	11,4	6,5	3,9	27,2	10,4	7,2	-	23,6	-	-	-	19,7	22,4
	V	11,1	4,0	2,1	16,8	7,2	5,1	-	11,9	-	-	-	9,9	22,5

Opomba: K - količina v navedeni merski enoti
V - vrednost v milijon din

Tab. 57 - UVOZ POMEMBNEJŠEGA BLAGA PO LETIH V SRS (nadaljevanje)

		1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	Delež SRS od SFRJ v %
Premog, tisoč ton	K	73,1	44,8	45,7	60,5	68,8	41,6	39,5	136,7	98,2	77,8	34,5	35,0	2,0
	V	26,2	11,4	9,3	12,2	14,1	8,5	8,5	27,3	20,9	16,7	7,6	8,1	2,7
Koks, tisoč ton	K	2,9	15,7	63,2	72,4	54,6	60,4	60,7	47,8	21,7	27,9	10,6	17,1	15,8
	V	1,6	5,9	24,3	23,2	17,3	15,0	15,8	13,5	6,3	8,4	3,5	5,1	15,9
Surova nafta, tisoč ton	K	-	-	-	-	-	-	111,6	-	-	-	93,2	-	-
	V	-	-	-	-	-	-	27,7	-	-	-	19,1	-	-
Kurilno olje, tisoč ton	K	-	-	-	0,2	32,4	16,8	-	-	-	2,2	11,7	10,1	1,2
	V	-	-	-	0,1	10,2	5,2	-	-	-	0,6	4,2	1,6	0,9
Živalska in rastlinska olja in maščobe, tisoč t	K	3,9	2,6	0,9	1,1	1,0	0,9	0,6	0,6	1,5	0,6	2,0	11,7	13,4
	V	17,5	9,2	5,1	6,3	6,0	5,4	4,1	3,0	6,1	3,0	6,6	33,8	14,1
Kemijske spojine in elementi, tisoč ton	K	4,9	6,9	8,9	10,7	9,0	13,1	15,7	26,2	27,5	34,4	43,3	46,9	20,7
	V	16,3	22,6	28,6	31,2	27,2	34,5	48,2	67,6	75,8	103,3	128,5	145,6	22,0
Sintetične organske barve, tisoč ton	K	0,6	0,7	0,5	0,5	0,4	0,5	0,8	0,9	0,9	0,8	0,6	0,8	36,1
	V	21,4	27,6	23,0	20,2	15,2	22,0	39,6	43,3	45,1	38,5	25,0	41,5	41,1
Medicinski in farmacevt- ski izdelki, tisoč ton	K	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,4	0,3	0,4	0,2	0,2	0,4	0,6	33,1
	V	9,2	10,1	13,3	12,0	13,3	21,6	21,0	24,0	19,8	24,7	45,0	61,3	23,4
Naravna gnojila, tisoč ton	K	21,8	14,4	13,9	31,0	27,1	41,4	42,2	23,8	12,1	22,8	43,4	40,6	5,0
	V	4,2	2,7	2,2	5,4	4,2	10,3	7,0	4,6	2,7	5,2	8,9	8,3	5,1
Umetna gnojila, tisoč ton	K	145,5	119,0	32,0	67,8	47,4	67,9	131,8	260,8	46,6	150,1	260,0	170,7	20,8
	V	68,0	55,8	19,5	30,3	23,8	24,4	43,3	94,7	22,0	84,6	125,5	82,8	51,1
Plastične mase, tisoč ton	K	0,2	0,6	0,7	0,8	0,7	2,0	2,7	4,2	8,0	10,7	10,9	12,1	24,7
	V	2,5	6,7	8,2	10,8	8,5	16,1	21,3	31,3	47,0	70,6	67,0	77,2	30,8
Gume za prevozna sredstva tisoč kosov	K	143,1	82,0	235,1	146,5	215,7	169,6	94,6	71,1	226,0	419,0	1799,3	615,4	21,6
	V	14,3	12,6	15,4	13,0	18,5	7,2	6,7	10,7	25,9	40,2	49,0	45,2	31,6
Papir in karton, tisoč ton	K	1,8	2,6	4,1	5,1	3,3	4,0	10,4	7,2	3,2	4,6	9,9	11,7	22,5
	V	7,6	8,9	12,2	16,6	15,7	12,4	29,1	26,7	20,7	29,4	54,8	72,7	30,5
Predivo in sukanec iz sintetičnih in umet- nih vlaken, tisoč ton	K	1,0	1,0	0,7	0,8	0,5	0,8	1,0	1,1	1,1	2,0	1,8	0,9	13,9
	V	21,6	21,9	21,9	28,3	16,2	31,6	36,1	43,2	38,3	62,2	57,2	28,5	15,1
Bombažne tkanine, tone	K	93,7	310,3	178,3	314,9	559,5	504,5	265,0	706,7	762,9	791,4	955,8	1442,0	30,9
	V	3,3	7,5	6,8	11,7	18,6	16,3	8,8	23,1	19,6	23,7	28,9	41,2	32,4
Volnene tkanine, tone	K	78,4	54,8	61,8	121,7	216,3	92,3	15,7	41,0	85,0	201,7	263,8	389,3	25,6
	V	5,5	4,2	3,9	8,3	12,5	6,6	1,4	3,5	4,9	16,8	21,7	32,9	27,9
Tkanine iz sintetiike in umetnih vlaken, tisoč t	K	0,2	0,3	0,4	0,6	0,8	0,7	0,8	1,4	1,5	2,6	2,7	2,8	29,2
	V	4,3	7,8	9,3	13,6	21,6	19,6	24,3	48,8	42,3	90,5	85,3	87,0	26,7
Surovo železo, tisoč ton	K	3,8	18,1	8,9	14,7	29,7	48,2	27,0	73,2	71,0	66,1	29,1	31,8	21,8
	V	3,6	15,5	6,9	11,9	22,8	32,9	18,9	48,3	46,0	42,4	18,8	18,9	20,8
Paličasto in fazonsko jeklo, tisoč ton	K	1,0	3,0	3,6	5,6	18,3	7,3	5,8	11,1	8,9	21,7	22,0	5,8	7,5
	V	3,6	6,5	8,2	18,1	29,1	15,1	17,5	44,3	26,4	43,8	35,2	13,1	9,9
Pločevina in lamele, tisoč ton	K	16,6	22,1	15,3	24,5	37,4	38,1	59,8	61,2	55,0	76,8	100,2	75,0	18,9
	V	42,7	51,5	36,5	60,5	73,7	75,1	118,8	128,9	111,7	141,4	193,5	152,8	20,7
Valjana in vlečena žica, tisoč ton	K	1,5	2,4	1,6	3,7	5,0	11,9	3,5	6,5	5,9	11,1	7,6	2,7	8,4
	V	4,6	6,8	6,2	12,2	14,2	6,3	12,9	19,3	12,8	15,9	21,1	8,0	11,6

Tab. 57 - UVOZ POMEMBNE JŠEGA BLAGA PO LETIH V SRS (nadaljevanje)

		1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	Delež SRS od SFRJ v %
Jeklene cevi in spojine, tisoč ton	K	0,8	0,6	0,5	1,8	3,0	3,4	6,6	4,1	2,2	7,3	2,3	2,6	6,8
	V	4,1	2,9	2,4	7,8	11,6	14,5	23,7	14,7	11,9	25,4	10,3	12,6	7,7
Baker, neobdelani, tisoč ton	K	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,3	-	0,1	0,1	0,1	0,5
	V	0,3	0,3	0,3	2,2	0,3	0,2	0,1	1,9	-	1,8	0,7	1,4	0,0
Aluminij, neobdelani tisoč ton	K	0,8	0,0	2,1	2,0	0,0	-	0,0	2,9	3,8	6,3	5,0	5,0	22,7
	V	5,9	0,0	12,9	12,0	0,0	-	0,1	17,1	23,3	38,5	31,0	31,2	22,9
Kositer, ton	K	179,0	30,3	48,1	1,0	0,7	0,0	0,1	0,0	30,7	234,1	212,6	437,3	31,0
	V	4,7	0,8	1,3	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	1,6	10,9	9,2	17,1	30,5
Orodje, ton	K	115,6	85,3	66,0	77,0	114,5	104,5	75,5	294,4	226,6	209,2	371,5	1062,8	42,2
	V	6,0	5,7	5,4	9,1	9,9	6,4	7,7	20,4	18,5	24,1	30,8	51,6	41,3
Parni stroji in kotli,	K	59,5	19,3	256,7	883,9	186,2	812,2	15,3	777,2	2909,1	5162,7	731,0	685,6	3,4
	V	1,0	0,6	6,8	32,8	1,9	7,5	0,3	12,6	43,8	66,7	19,4	16,5	5,9
Motorji in deli motor- jev, tone	K	499,8	199,4	336,7	681,0	653,2	766,0	530,3	697,3	480,5	433,1	998,9	586,0	7,9
	V	16,0	6,7	10,6	19,3	24,4	30,4	25,1	30,2	26,3	28,9	34,1	24,0	10,2
Traktorji, kosi	K	664	312	6	67	49	36	18	66	18	406	964	622	15,7
	V	13,4	6,1	0,1	9,3	1,2	0,9	0,6	3,3	1,8	9,8	21,2	15,4	15,7
Stroji za obdelavo kovin, tisoč ton	K	0,8	1,7	1,3	1,1	1,2	2,9	2,8	8,3	4,0	3,9	4,6	2,5	19,4
	V	12,4	33,3	17,4	17,3	22,8	55,4	66,9	195,5	99,6	84,7	115,0	60,1	19,0
Tekstilni stroji, tisoč ton	K	0,8	1,2	0,8	2,0	3,4	1,4	1,8	1,8	1,5	0,9	2,2	2,0	23,5
	V	16,6	33,4	23,3	34,5	88,4	32,5	40,6	52,7	52,3	36,7	86,1	98,9	28,6
Gradbeni in rudarski stroji, tisoč ton	K	0,8	0,4	0,2	1,1	0,2	0,9	0,4	0,8	0,9	1,0	0,8	1,6	7,2
	V	16,0	7,6	3,5	13,7	5,1	17,2	17,5	10,6	20,3	20,3	17,6	28,4	6,9
Dvigala in transporter- ji, tisoč ton	K	0,4	0,4	0,9	0,5	1,0	0,5	1,7	1,3	1,0	1,1	1,8	3,0	17,7
	V	4,4	5,2	8,5	6,5	13,6	7,2	21,3	24,6	20,6	20,2	28,5	50,7	18,9
Kroglični ležaji in deli, tisoč ton	K	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,6	0,8	0,7	0,4	0,5	29,6
	V	4,0	3,3	5,7	9,3	10,2	8,7	16,7	23,8	26,4	24,8	22,9	16,4	23,8
Elektrostroji in razde- lilna oprema, tisoč t	K	0,3	0,4	0,4	1,0	0,5	1,0	0,6	0,8	0,9	1,0	0,8	1,5	14,4
	V	8,1	12,6	11,1	24,7	16,6	36,9	26,4	38,2	32,2	46,4	38,3	64,3	17,3
Hladilniki, tisoč kosov	K	...	...	...	...	...	0,4	0,4	1,3	2,0	3,9	9,9	35,6	55,6
	V	...	...	...	...	...	0,4	0,5	1,7	1,9	2,4	6,8	27,0	50,0
Pralni stroji, tisoč	K	...	...	...	...	2,5	0,6	0,3	0,5	6,7	25,3	41,9	36,6	43,6
	V	...	...	...	...	2,8	0,7	0,7	2,0	9,0	32,2	58,4	52,1	48,2
Potniški avtomobili, tisoč kosov	K	0,8	0,3	0,0	0,1	2,3	0,7	0,0	0,5	4,3	4,6	13,4	11,3	21,3
	V	12,9	5,4	0,2	2,5	21,9	8,4	0,1	7,7	46,0	72,9	201,6	183,8	24,1
Instrumenti-precizna mehanika, tone	K	99,7	198,6	147,4	126,1	147,4	62,5	210,1	388,3	286,8	430,6	502,3	448,5	15,5
	V	12,2	18,1	16,1	18,4	22,2	29,2	43,2	53,0	49,5	68,7	63,6	63,1	19,2

Obširnejši podatki po celotni nomenklaturi SMTK so v prilogi k tej publikaciji.

Tabela je prirejena za primerjavo z zveznimi podatki, ki jih Zvezni zavod za statistiko objavlja v Indeksu.

Zadnji stolpec je izračun na tej osnovi, in kaže pri katerih predmetih uvoza naša republika prevladuje, v katerih pa je slabo zastopana. Delež od SFRJ je izračunan za leto 1968.

ODNOSI MENJAVE

Uspeh ali neuspeh zunanje trgovine se najbolje kaže v odnosih, ki nastajajo med izvozom in uvozom. Ti so v svetu zelo znan predmet statističnega in ekonomskega raziskovanja, ker kažejo rezultate in učinek celokupne menjave, v ekonomskih okvirih in pa v nacionalnih oz. regionalnih mejah. Statistični izsledki teh študij tvorijo podlago za takšne ukrepe, ki naj pripomorejo, da neka ekonomska skupnost vodi pametno ter koristno zunanjo trgovino. Odnose menjave se da računati na več načinov, ker o njih obstoja veliko teorij. Kakorkoli pa so že izračunani, vedno izražajo relativne spremembe položaja gospodarske organizacije ali države z vidika širše menjave v okviru mednarodne čisto tudi svetovne delitve poslovnih interesov. Tako na primer povečanje izvoza pomeni možnost rasti dohodka in s tem kupne moči v namen nabave potrebnih materialnih dobrin iz uvoza. V obratnem primeru pa poslabšanje izvoza omejuje možnosti uvoza, ker je pogojeno z gibanjem in redistribucijo dohodka v nacionalnem in mednarodnem transferju.

Zato odnosi blagovne menjave obsegajo poleg problematike materialnega prehajanja blaga z ene na drugo stran nacionalnih ali ekonomskih meja še mnogo bolj zanimivo in perečo tematiko izvozno-uvoznih cen. V zvezi s tem tudi učinke konkretne trgovine na poslovni rezultat v ožjem in širšem smislu, ne izključujoč vpliva na gibanje in strukturo družbenega produkta, ter upoštevajoč zadevne faktorske elemente.

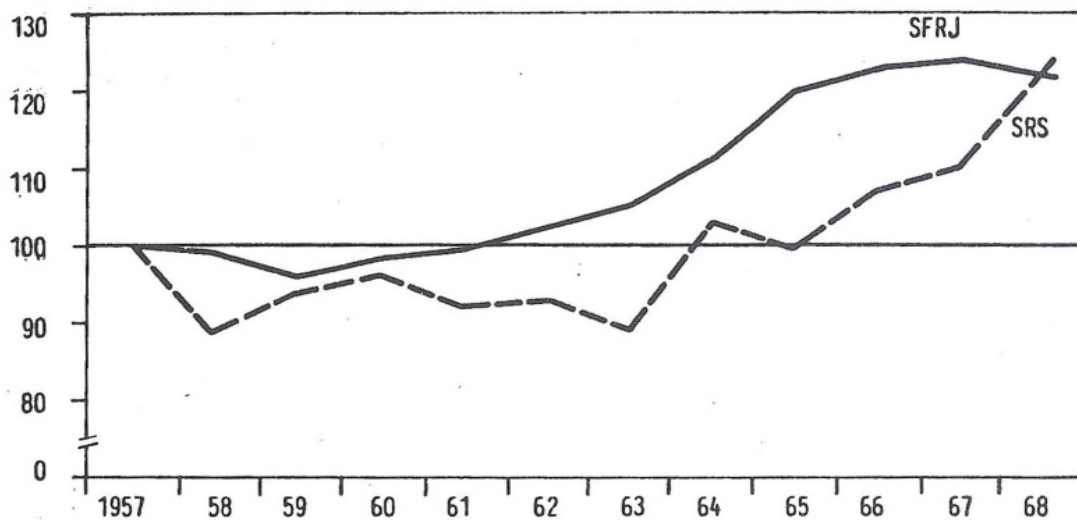
Domača statistika doslej skoraj ni posegala v področje odnosov menjave. S pričujočim gradivom pa želimo nuditi vsaj okvirne možnosti za take vrste analiz. Bežno povzemajoč osnovne značilnosti, ki jih vsebuje tabelarno gradivo, opozarjamo na naslednje. Začetni nivo zunanje trgovine SR Slovenije ne omogoča izrabe vseh teoretskih postopkov in objave vseh obstoječih podatkov. Obseg izvoza in uvoza je še majhen, dinamika rasti pa prežeta z neregularnostjo gibanja kot vsaka atomizirana populacija. Zato statistični podatki neredko izražajo videz skrajnosti; variacija je prevelika, da bi mogli zanesljivo o vsem pravilno sklepati, kar sledi iz podatka o razvojnosti dogajanja. Podatki večidel predstavljajo le gradivo za spoznanje in orientacijo, manj pa za ekonomsko presojo in ukrepanje. Računanje odnosov menjave, ki temelji na teoriji o vzporednih oz. primerjalnih stroških, ima tudi sicer omejen statistični in ekonomski pomen. Ekonomsko vzeto naj bi takšna primerjalna analiza pripomogla k izboljšanju mednarodne trgovine držav, zlasti tistih v razvoju. Odnosi pa često kažejo relativne spremembe tržnega položaja v mejah lokalne delitve dela brez širše orientacije. Zato povečanje kupne moči s pomočjo denarno ugodnega izvoza ne pomeni vedno izboljšanja rezultatov menjave. In obratno, vsako poslabšanje ni rezultat zmanjšanja kupne moči, do katerega pride pri znižanju izvoznih cen in praviloma tudi dohodka, kar naj bi imelo za posledico, da ob istem izvoznem obsegu lahko država nabavi manj blaga iz uvoza. Kljub temu analiza razpoložljivih pa tudi drugih dodatnih podatkov odkriva naslednje značilnosti odnosov menjave.

V SR Sloveniji kažejo izvozne in uvozne cene precej drugačnejšo dinamiko kot v poprečju SFRJ. Vzrok za to je ožja in drugačna sestava blagovnih list. V odvisnosti od specifične strukture v proizvodnji in gospodarstvu sploh, so slovenska podjetja uvažala pač tak sortiment blaga, kot jim je bil potreben. Podatki kažejo, da po letu 1957 izvažata SRS v primerjavi s SFRJ ves čas po nižjih cenah. Hočemo reči, da je indeks cen bil na nižji ravni. (Dvomiti je, da bi metodologija računanja indeksov bila toliko različna, da bi izključno zaradi nje in ne vsled drugačne sestave izvoznih list bil indeks cen bistveno nižji). Poleg tega kažejo izračuni, da so bile uvozne cene za slovenski sortiment v tujini neugodne od 1.1957 - 1963, naprej pa zaradi znižanja bolj ugodne kot v jugoslovanskem poprečju. Ta domneva je v toliko bolj verjetna, ker je znano, da na formiranje agregatnega indeksa deluje tudi regionalna dispariteta, ki se oblikuje drugače v republiki kot v poprečju države. Tako je bilo blago za vzhodno Evropo drugače vnovčljivo, saj svetovne cene delujejo pri blagovni menjavi med državami SEV-a bolj kot pa za zahodni in ostali svet, kot orientacija ne pa kot obvezen napotek za trgovino.

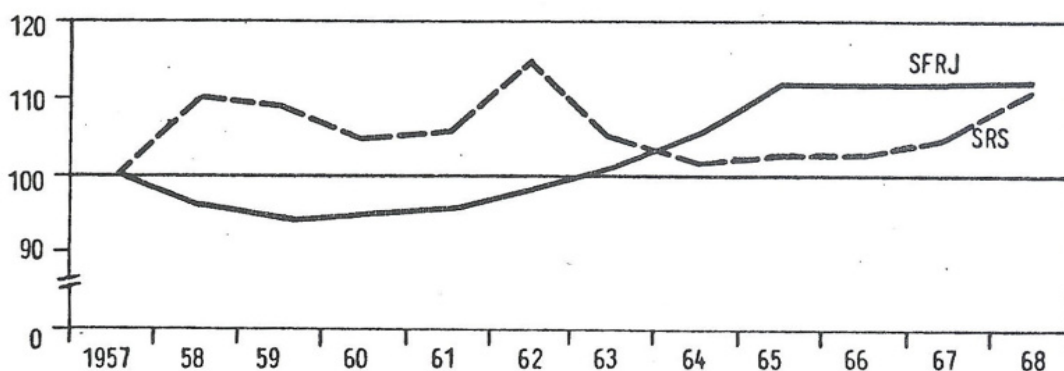
O b s e g . Dinamiziranje vsakega gospodarstva v začetni etapi razvoja običajno spremljajo slabi odnosi menjave. Struktura izvoza je še nepopolna in enostranska, njeno spopolnjevanje pa običajno ne prispeva k boljšemu razmerju med izvozom in uvozom. Ravnotežje v plačilni bilanci pa terja, da se poveča obseg izvoza, često s pogojem popuščanja v cenah. Šele bogatejši sortiman blaga in razgibano domače tržišče pripomoreta po daljšem času, da nacionalno gospodarstvo zadobi ustreznejše mesto v mednarodni trgovini in kasneje še priznanje enakopravnega partnerja.

Blagovna struktura uvoza je hitreje spremenljiva kot izvoza, Kapitalne investicije in pozneje izgradnja infrastrukture zahtevajo več reprodukcijskega materiala, novoustvarjene kapacitete pa ne uspevajo hitro nadomestiti vsega uvoza s svojimi presežki, in tako menjati tudi izvozno strukturo. V tem smislu faktor regionalnosti igra veliko vlogo. Izvozne cene razvitih območij (industrijski sekundarni proizvodi) so stabilnejše kot uvozne cene področij v razvoju (primarni proizvodi), ki težijo k upadanju. Izvozne cene nerazvitih področij po drugi strani kažejo podobno tendenco, medtem ko uvozne cene pri njih redno težijo navzgor. Odtod obča tendenca, da odnosi menjave v začetnih razvojnih fazah često teže k poslabšanju, kasneje pa se izboljšujejo, pri čemer so variacije dosežkov v velikih razponih in neredko skrajnostne.

Graf.37 - INDEKSI CEN IZVOZA - SFRJ IN SRS

Graf. 38 - INDEKSI CEN UVOZA - SFRJ IN SRS

	Indeksi cen		Odnos izvoz : uvoz
	izvoza	uvoza	
1957	100	100	100
1958	89	110	81
1959	94	109	87
1960	96	105	92
1961	92	106	87
1962	93	115	81
1963	89	105	85
1964	103	102	101
1965	100	103	97
1966	107	103	104
1967	110	105	105
1968	123	111	112

Zgornji podatki kažejo, da izvozne cene v letu 1957-65 niso bile ugodne za zunanjo trgovino SRS, čeprav se razmere zadnja letaboljšujejo.

Tab. 58 - ODNOSI MED CENAMI V SRS

	Odstotne spremembe cen od predhodnega leta	
	izvozne $\frac{d P_x}{P_x}$	uvozne $\frac{d P_m}{P_m}$
1958	- 11,4	+ 9,8
1959	+ 6,2	- 1,0
1960	+ 1,8	+ 3,9
1961	- 4,3	+ 1,3
1962	+ 1,6	+ 8,9
1963	- 4,6	- 8,8
1964	+ 15,6	- 3,1
1965	- 3,0	+ 1,-
1966	+ 7,3	- 0,1
1967	+ 3,1	+ 2,0
1968		

Opomba: d - odstotna sprememba (+ ali -) glede na prejšnje leto

P_x - cene izvoza (export)

P_m - cene uvoza (import)

Zboljšanje odnosa menjave nastopa, kadar je gibanje izvoznih cen ugodnejše od gibanja uvoznih cen, in pomeni, da država oz. gospodarska skupnost prejme za isto količino svojega izvoza več deviz, in tako z manjšo menjavo blaga lahko nabavi enako količino potrebnih uvoznih dobrin.

Analiza zunanje trgovine na podlagi raziskovanja njene odvisnosti od činiteljev omogoča tehtne ekonomske zaključke. Spremembe cen vsekakor precej delujejo na ponudbo in povračevanje, posredno pa tudi na kupoprodajo. Pri nižjih cenah se nakupi večajo, pri večjih se manjšajo. To velja v splošnem za uvoz kot za izvoz. Zgornji podatki kažejo na neenakomerno spreminjanje cen.

Tab. 59 - ODNOSI MENJAVE PO SEKTORJIH V SRS
(razmerje med indeksi cen izvoza in uvoza, il.1957=100)

	Sektorji								
	Prehram- beni predmeti	Pijače in tobačni izdelki	Surovine	Mineralna goriva in maziva	Olja in maščobe	Kemični izdelki	Proizvodi klasifici- rani po materialu	Stroji in transportne naprave	Razni zgotovljeni izdelki
1957	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1958	92	91	96	79	130	90	61	109	75
1959	97	89	109	89	131	52	71	120	86
1960	104	93	107	151	136	55	75	108	109
1961	100	92	106	174	134	60	74	110	63
1962	92	84	92	47	123	63	69	94	70
1963	102	93	102	49	100	68	81	105	107
1964	113	96	103	162	97	92	79	107	127
1965	117	95	92	289	80	66	75	108	122
1966	113	106	101	431	69	117	81	119	125
1967	110	118	97	216	218	133	81	119	122
1968	102	88	104	492	107	261	78	110	114

Podatki predstavljajo indekse odnosov, ki so dobljeni z deljenjem indeksa cen izvoza z indeksom cen uvoza za vsako leto in blagovni sektor. Kažejo ali se kupna moč danega sektorja uspešneje razvija od drugih sektorjev ali ne.

Čeprav je možnost analize zgornjih podatkov omejena z izborom leta 1957 za bazo primerjave (=100), je mogoče povzeti, v katerih skupinah je bila menjava ugodna v katerih pa ne. Pri tem je treba upoštevati, da pomen odnosov ni isti v vseh razvojnih fazah, temveč je odvisen od velikosti zunanjetrgovinskega prometa in vrste mednarodne trgovine.

Če pri takih odnosih še upoštevamo, da so bile domače cene znatno višje, je stabilnost izvoznih cen terjala stalno povečanje izvoznih premij. Če izvozne cene korigiramo z indeksom porasta premij, so bili odnosi menjave znatno slabši, kot kažejo zgornje primerjave.

Tab. 60 - INDEKSI MENJAVE V SRS
1964 = 100

	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Indeks cen izvoza	91	86	100	97	104	107	119
Indeks cen uvoza	113	103	100	101	101	103	109
Odnosi menjave	80	84	100	96	103	104	110

Odnosi menjave ali z angleškim terminom "Terms of Trade" izražajo pogoje, pod katerimi poteka mednarodna trgovina. Ker temelji na vzporejanju cen, povedo, koliko uvoza se dobi za enoto izvoza. Čim višji je indeks tega odnosa, tem večja je stopnja menjave, gledano skozi kazalnik mednarodno priznanih cen.

Takšno ugotavljanje odnosov menjave zahteva, da se medsebojno primerja srednje cene izvoza in uvoza. Če s P_x označimo izvozno ceno (poprečna cena na enoto količine v danem obdobju) a s P_m uvozno ceno (poprečna cena na enoto količine v istem obdobju), je odnos menjave - ne glede na čas:

$$O_m = P_x/P_m$$

ali obratno: $O_m = P_m/P_x$

Ker se drugi izraz odnosov menjave le redko uporablja, dobimo s primerjavo dveh sukcesivnih obdobj to-le razmerje:

$$O_m = \frac{P_{x_1}}{P_{m_1}} : \frac{P_{x_0}}{P_{m_0}}$$

Upoštevajoč globalnost takih računov, ki dajejo le približne in orientacijske rezultate, se odnos menjave zboljša, če so izvozne cene porasle, a uvozne ostale nespremenjene ali pa se celo znižale. Slabši iztržek in pogoj menjave pa nastopi v obratnem primeru, ko se uvozne cene zvišajo, izvozne pa ostanejo na istem nivoju ali se celo spustijo na nižjega. Zaradi pogostnosti takih sprememb je računanje odnosov za eno leto nezanesljivo.

Odnosi menjave obsegajo običajno agregate izvozno-uvoznih cen in agregatna oblika menjave dobi svoj pravi pomen šele pri daljši časovni primerjavi in s pomočjo indeksnih števil, ki kažejo relativno gibanje.

Grafično predočeno se dinamika odnosov menjave formira kot presežno gibanje obsega (kvantum indeksi) nad krivuljo cen, ki pri izvozu in uvozu predstavljata sorazmerno uravnoteženost. Pri posameznih predmetnih skupinah takšna razvojna značilnost ni vedno in niti docela poudarjena. Razpon gibanja je neredko ekstremen in se časovno ne podudarja s tipiko celotnega izvoza in uvoza. Tako uvoz prehrabnih predmetov označuje v razdobju 1957 - 1964 predvsem zaostajanje obsega v primeri z rastjo cen in se šele po tem času uveljavi omejena splošna značilnost, namreč umirjenost cen in dinamičnost obsega. Pri skupini "surovine" je razpon med rastjo obsega in cen večji pri uvozu kot pri izvozu, medtem ko pri kemičnih izdelkih večje razvojne podobnosti teh razmerij sploh ni. Za ostale skupine predmetov ne najdemo korelacije v gibanju teh elementov.

Tab. 61 - DINAMIKA ODNOSOV OBSEGA MENJAVE V SRS
(Bruto menjava)

	Indeksi fizičnega obsega		Odnos v indeksih (izvoz : uvoz)
	izvoz	uvoz	
1957	100	100	100
1958	104	96	108
1959	87	99	88
1960	111	134	83
1961	121	140	87
1962	155	126	122
1963	200	175	114
1964	190	244	78
1965	274	222	123
1966	277	281	98
1967	307	275	82
1968	304	377	81

Odnosi, ki sledijo iz razmerja med obsegom izvoza in obsegom uvoza (primerjava kvantum indeksov), se imenujejo bruto menjava in kažejo, kako se giblje uvoz, količinsko nadomestljiv z izvozom. Ker pri tem niso upoštevane cene, prikaz ni pod vplivom denarne trgovske bilance, je v nekem pogledu realnejši od vrednostne primerjave odnosov. Indeks višji od 100 pomeni relativno možnost zvečanja uvoznih količin, indeks nižji od 100 pa alternativo zmanjšanja do točke ravnotežja.

Zgornji pregled je računat iz baznih indeksov (l. 1957=100) in spremembe odnosov od položaja v baznem letu. Verižni indeksi bi dali drugačen prikaz razmerij. Vsekakor pa so leta 1958, 1962, 1963 in 1965 tisto obdobje, ko so bili odnosi menjave, ne upoštevaje denarne činitelje kot so spremembe v valutni pariteti in deviznem kursu, razmeroma ugodni za zunanjo trgovino v SRS.

Zgornja primerjava poudarja značilnost vse večje odvisnosti gospodarstva od uvoza ter ekstenzivnega razvoja proizvodnje, ki je premalo usmerjena na zunanji trg.

Tab. 62 - PRIMERJALNA TABELA KOEFICIENTOV ELASTIČNOSTI

Leto	Izvoz		Uvoz	
	elastičnost proti cenam	elastičnost proti dohodku	elastičnost proti cenam	elastičnost proti dohodku
1957	- -	2,79	-	4,19
1958	- 0,31	- 1,97	- 0,40	1,15
1959	- 2,53	0,15	- 2,80	- 1,20
1960	+15,00	1,91	- 9,05	2,53
1961	- 2,21	0,32	+ 3,62	1,04
1962	+17,13	4,99	- 1,09	- 0,57
1963	- 6,33	1,77	- 4,36	1,39
1964	0,32	0,90	-12,74	2,20
1965	-14,73	1,48	- 9,00	- 0,04
1966	+ 0,15	0,65	-26,70	1,23
1967	+ 3,55	1,36	+16,70	5,74
1968	+ 0,09	0,82	+ 0,07	0,48
Poprečje	0,86	1,26	- 4,15	1,51

Primerjava tabeliranih podatkov zaradi raznosmernih variacij v zaporedju prikazanih let predstavlja gradivo za ugotavljanje vzročne povezave med izvozom oz. uvozom ter faktorji cen in narodnega dohodka. Statistična odvisnost, ki je vsebovana v zgornjih odnosih, pomeni, da na izvoz in uvoz delujejo še drugi vplivni činitelji. Elastičnost proti cenam in dohodku je torej delna, izračunani koeficienti pa veljajo pod predpostavko, da se drugi faktorji ne spreminjajo. V kakšni meri so cene in dohodek dominantni kot vplivni faktorji, pove determinacijski koeficient, ki sledi iz regresijske analize.

Prikazana tehnika ugotavljanja elastičnosti ni edina, ki se uporablja v analitske namene, in predstavlja inačico konvencionalnih razglabljanj. V svežovni primerjavi izvoza je elastičnost višja v odnosu do narodnega dohodka kot do cen. V prvi fazi razvoja gospodarstva naraščata izvoz in uvoz hitreje od družbenega proizvoda, zato je elastičnost proti dohodku običajno visoka.

Teoretsko je koeficient elastičnosti $E_{x,y}$ primerjava količine ali vrednosti x v odnosu do količine ali vrednosti y , kar opredelimo z relacijo

$$E_{x,y} = \frac{\text{relativna sprememba } x}{\text{relativna sprememba } y} = \left(\frac{\Delta x}{x} : \frac{\Delta y}{y} \right) .$$

Ekonomski pomen koeficienta je v aproksimaciji, če je zadostno majhen Δx

$$E_{x,y} \approx \frac{\Delta x/x}{\Delta y/y}$$

Če vzamemo, da je $\Delta x/x = 0,01 = 1\%$ postane prejšnja relacija odstotna sprememba količine x .

Koeficient elastičnosti količine x v odnosu do količine y , torej pokaže, za koliko odstotkov se približno spremeni količina x , če naraste y za 1%.

Tab. 63 - ELASTIČNOST MED OBSEGOM IN CENAMI

Izvoz

	Obseg $\frac{dy}{y}$	Cene $\frac{dx}{x}$	Koeficient $\frac{dy}{y} : \frac{dx}{x}$
1958	+ 3,5	- 11,4	- 0,31
1959	- 15,7	+ 6,2	- 2,53
1960	+ 27,0	+ 1,8	+ 15,00
1961	+ 9,5	- 4,3	- 2,21
1962	+ 27,4	+ 1,6	+ 17,13
1963	+ 29,1	- 4,6	- 6,33
1964	- 5,0	+ 15,6	- 0,32
1965	+ 44,2	- 3,0	- 14,73
1966	+ 1,1	+ 7,3	+ 0,15
1967	+ 11,0	+ 3,1	+ 3,55
1968	+ 1,1	+ 11,8	+ 0,09

Uvoz

	Obseg $\frac{dy}{y}$	Cene $\frac{dx}{x}$	Koeficient $\frac{dy}{y} : \frac{dx}{x}$
1958	- 3,9	+ 9,8	- 0,40
1959	+ 2,8	- 1,0	- 2,80
1960	+ 35,3	- 3,9	- 9,05
1961	+ 4,7	+ 1,3	+ 3,62
1962	- 9,7	+ 8,9	- 1,09
1963	+ 38,4	+ 8,8	- 4,36
1964	+ 39,5	+ 3,1	- 12,74
1965	- 9,0	+ 1,0	- 9,00
1966	+ 26,7	- 0,1	-
1967	+ 33,4	+ 2,0	+ 16,70
1968	+ 0,4	+ 5,8	+ 0,07

Opomba: d - odstotna sprememba od prejšnjega leta

Elastičnost med cenami in obsegom izvoza in uvoza definiramo kot odstoten odnos spremembe analiziranega pojava v primeri z adekvatno spremembo vplivnega faktorja.

Če iz navedenih podatkov, ki se nanašajo na 11-letno razdobje, izračunamo poprečna koeficienta elastičnosti, tedaj dobimo podlago za naslednjo ugotovitev. Elastičnost izvoza, ki izvira iz odnosa med obsegom in cenami, je + 1,86, uvoza pa - 4,16. Iz podatkov sledi ne le zaključek, da je uvoz elastičnejši in ekonomsko bolj gibljiv kot izvoz, temveč, tudi, da se povečuje. Višja elastičnost uvoza od izvoza dokazuje, da se gospodarstvo še vedno industrializira in da je nedovolj produktivna proizvodnja vzrok za razmeroma počasno usmerjanje k izvozu.

Tab. 64 - POPREČNA SEKTORSKA ELASTIČNOST

	1960-64		1964-68	
	η_1	η_2	η_1	η_2
0 Prehrabeni predmeti	1,53	1,05	0,79	5,94
1 Pijača in tobak	3,85	- 0,97	1,20	- 7,02
2 Surovine	2,49	1,35	- 2,53	- 1,44
3 Mineralna goriva in maziva	142	75,2	75,9	34,3
4 Olja in maščobe	39,3	- 15,0	1,68	9,62
5 Kemični izdelki	- 0,59	- 0,43	3,44	3,34
6 Proizvodi klasif.po materialu	7,22	- 0,76	0,24	- 2,82
7 Stroji in transportne naprave	1,35	- 0,78	2,30	- 2,20
8 Razni končni izdelki	5,22	- 0,34	24,2	- 5,35

Elastičnost, ki sledi iz primerjave tempa izvoza s tempom proizvodnje, je izračunljiva na dva načina.

1. " η_1 " je količnik prirasta izvoza posameznega sektorja (x_i) in prirasta iste vrste proizvodnje (P_i), torej po obrazcu

$$\frac{d X_i}{d P_i} = \frac{\text{relativna sprememba izvoza}}{\text{relativna sprememba proizvodnje}}$$

2. " η_2 " pa je količnik primerjave prirasta posameznega sektorja izvoza s celokupnim izvozom (X) in primerjave prirasta istovrstne proizvodnje (P_i) s celokupno proizvodnjo (P), čemur ustreza obrazec

$$\frac{d X_i}{X} : \frac{d P_i}{P} \quad d = \text{odstotna sprememba od prejšnjega leta}$$

Elastičnost izračunana po prvem postopku (η_1) pove stopnjo prilagajanja izvoza spremembam v proizvodnji. Elastičnost, ki je izračunana po drugem postopku, pa kaže relativne odnose, ki sledijo iz dinamike izvoza proizvodnje in povedo za koliko % se poveča (+) ali zmanjša (-) izvoz, če se tako ali drugače spremeni proizvodnja.

Ker je zaradi različnih nomenklatur težko doseči polno primerljivost proizvodnje z izvozom, zgornji pregled le približno nakazuje obstoječe odnose in elastičnost.

Tab. 65 - ELASTIČNOST UVOZA V SRS GLEDE NA NARODNI DOHODEK

	Uvoz $\frac{dx}{x}$	Narodni dohodek $\frac{d \cdot y}{y}$	Količnik $\frac{dx}{x} : \frac{dy}{x}$
1957	40,2	16,6	2,4
1958	5,6	10,6	0,5
1959	- 7,3	15,7	- 0,5
1960	31,3	24,3	1,3
1961	10,4	17,8	0,6
1962	- 2,8	9,5	0,3
1963	15,9	19,8	0,8
1964	48,2	32,7	1,5
1965	- 5,1	24,4	- 0,2
1966	25,3	19,6	1,3

Elastičnost menjave, zlasti pa uvoza, je pogosto bolj pogojena z narodnim dohodkom in njegovo delitvijo kot pa s cenami. Odnos med vrednostjo uvoza in to determinanto kot kazalnik pove, kaj pomeni zunanja trgovina za konkretno gospodarstvo, če ga pa opredelimo v obliki odstotne spremembe (diference) kot v zgornjem izračunu, občutljivost uvoza za spremembe dohodka.

Uvoz v SR Slovenijo variira v razdobju 1957-66 med -0,5 in + 2,4. Ta elastičnost pa je odvisna od materialne prirode uvoženega blaga, kajti znano je, da imajo nafta in derivati, premog in koks majhno, rude in kovine, kavčuk in rastlinska olja pa na primer veliko elastičnost.

Spremembe v narodnem dohodku, ki nastanejo kot posledica povečanega uvoza, so dvojnega pomena. Po eni strani omejujejo delovanje izvoznega multiplikatorja, kot merila sekundarnega prirasta dohodka zaradi avtonomnega povečanja izvoza, po drugi strani pa omogočajo razširjeno reprodukcijo.

Tab. 66 - POPREČNA NAGNJENOST SFRJ K ZUNANJI TRGOVINI

	Vrednost v milijon din			Stopnja nagnjenosti v %	
	narodni dohodek	izvoz	uvoz	k izvozu	k uvozu
1957	18 294	2 371	3 251	13,0	17,8
1958	18 337	2 648	3 608	14,4	19,7
1959	22 691	2 860	3 498	12,6	15,4
1960	26 859	3 397	4 589	12,6	17,1
1961	31 099	4 267	6 179	13,7	19,9
1962	34 704	5 179	5 931	14,9	17,1
1963	41 992	5 928	7 065	14,1	16,8
1964	55 878	6 699	9 419	12,0	16,9
1965	73 573	10 735	12 302	14,6	16,7
1966	91 751	15 251	19 693	16,6	21,5
1967	94 426	15 646	21 342	16,6	22,6
1968	101 769	15 796	22 460	15,5	22,1

Poprečna nagnjenost k izvozu je kazalnik deleža izvoznega prometa v narodnem dohodku (ali družbenem proizvodu) v daljšem razdobju. Primerja se z nagnjenostjo k uvozu, ki kaže delež uvoza v enaki ekonomski kategoriji. Oba indikatorja sta korelativna in le v neki meri odvisna od stopnje gospodarskega razvoja. Nizka nagnjenost je vidna pri industrijsko razvitih državah (ZDA 5%) in nerazvitih državah (Indija 4,5%), srednja pri razvitejših (Japonska 12%, Francija 13,5), a visoka zlasti pri monokulturnem izvozu in uvozu (Venezuela 53%, Paragvaj 40%, Holandija 42%). Čim večja je naklonjenost, t.j. če se večji del proizvodnje nameni izvozu, toliko bolj spremembe v cenah in obsegu izvoza delujejo na gospodarsko presnavljanje države. To se kaže tudi v razliki med nagnjenostjo k izvozu in uvozu, pri čemur igra dominantno vlogo alternativna orientacija razvoja na notranji ali zunanji trg.

Poprečna nagnjenost k izvozu je 14,2, k uvozu 18,6. Izračun je upošteval spremembe v pariteti dinarja in dolarja: od 1957-60 je obračunan dolar po 600 din, 1961-64 po 750, januar-julij 1965 po 750 din, avgust-december 1965 po 1 250 din, prav tako za ostala leta.

Tab. 67 - POPREČNA NAGNjenOST SRS K ZUNANJI TRGOVINI

	Vrednosti v milijon din			Stopnja nagnjenosti v %	
	narodni dohodek	izvoz	uvoz	k izvozu	k uvozu
1957	2 775	417	514	15,0	18,5
1958	3 070	382	543	12,4	17,7
1959	3 552	386	503	10,9	14,2
1960	4 415	470	661	10,6	15,0
1961	5 202	605	912	11,6	17,5
1962	5 698	818	886	14,4	15,5
1963	6 825	992	1 026	14,5	15,0
1964	9 055	1 143	1 521	12,6	16,8
1965	11 267	1 371	1 698	12,2	15,1
1966	13 471	2 578	3 014	19,1	22,4
1967	14 123	2 751	4 104	19,5	29,1
1968	15 387 ¹⁾	2 951	4 272	19,2	27,8

1) Ocena

Poprečna nagnjenost k izvozu za razdobje 1957-68 je 14,3, k uvozu 18,7. Glede na to, da je rezultat variiranja doseženih stopenj v 12-letnem zaporedju, označuje približno stanje pred gospodarsko reformo. Časovne vrste podatkov predložijo pojav postopnega zviševanja deleža proizvodnje, ki je namenjen izvozu oz. deleža narodnega dohodka za uvoz. Iz navedenega ni mogoče izločiti vpliva mednarodnega trga, niti valutarnih sprememb, kakor tudi delovanja domače gospodarske politike na odnose menjave (carina).

Globalna nagnjenost k uvozu je večja kot k izvozu in potrjuje, da je zaradi povečanja elastičnosti prišlo tudi do večjega deleža izvoza in uvoza v narodnem dohodku.

Tab. 68 - MEJNA NAGNJENOST K IZVOZU IN UVOZU V SFRJ

	Letna sprememba vrednosti narodnega dohodka (v mio din)	Letna sprememba izvoza (mio din)	Količnik (%) nagnjenosti k izvozu	Letna sprememba uvoza	Količnik (%) nagnjenosti k uvozu
1957	3 853	897	23,3	2 340	60,7
1958	43	577	1 341,8	296	688,4
1959	4 359	441	10,1	27	0,6
1960	4 169	1 119	26,8	1 740	41,7
1961	4 240	34	0,8	1 049	24,7
1962	3 605	1 520	42,2	- 282	- 7,8
1963	7 288	1 248	17,1	2 111	29,0
1964	13 886	1 285	9,3	3 332	24,0
1965	17 695	2 479	14,0	- 440	- 2,5
1966	18 178	1 607	8,8	3 594	19,8
1967	2 675	395	14,8	1 649	61,6
1968	7 343	150	2,0	1 118	15,2

Mejna nagnjenost se računa za posamezna leta in je dodatni količnik izvoza ali uvoza, ki se dobi, kadar spremembe teh faktorjev gospodarskega razvoja stavimo v odnos do spremembe narodnega dohodka. Takšen količnik za razdobje 1957-68 ki predstavlja že poprečno nagnjenost pove, da je narodni dohodek rasel poprečno letno za 7 278 mio din izvoz za 979 a uvoz za 1 378 mio dinarjev.

Mednarodna statistika ugotavlja, da nagnjenost k zunanji trgovini ni izključno pogojena z gospodarsko razvitostjo. So visoke industrializirane države, ki imajo majhen koeficient, in prav tako je veliko nerazvitih z velikim koeficientom. Bolj korelirana je povezava s stopnjo gospodarske specializacije in višino dohodka na prebivalca.

Tab. 69 - MEJNA NAGNJENOST K IZVOZU IN UVOZU V SLOVENIJI

	Letna sprememba vrednosti narodnega dohodka (mio din)	Letna sprememba izvoza (mio din)	Količnik (%) nagnjenosti k izvozu	Letna sprememba uvoza	Količnik (%) mejne nagnjenosti k uvozu
1957	396	166	41,9	307	77,5
1958	295	- 72	- 24,4	60	20,3
1959	482	8	1,7	- 82	- 17,0
1960	864	175	20,3	328	38,0
1961	787	29	3,7	143	18,2
1962	495	356	71,9	- 44	- 8,9
1963	1 128	290	25,7	235	20,8
1964	2 229	251	11,3	824	37,0
1965	2 213	400	18,1	- 129	- 5,8
1966	2 204	273	12,4	608	27,6
1967	652	173	26,5	1 090	167,2
1968	1 264	200	15,8	168	13,3

Izkušnje iz drugih držav kažejo, da je na začetku gospodarskega razvoja navadno nagnjenost k uvozu nadpoprečna. Če izvoz raste hitreje od narodnega dohodka, pospešuje razvoj, v nasprotnem slučaju se spreminja v zaviralni faktor.

V prejšnji tabeli je razloženo, da je mejna nagnjenost količnik, ki se dobi, če spremembo izvoza ali uvoza v sukcesivnem obdobju stavimo v odnos s spremembami dohodka, upoštevajoč, da je uvoz odvisen od narodnega dohodka.

Tab. 70 - ODNOSI MED ZUNANJO TRGOVINO IN NARODNIM DOHODKOM V SRS

IZVOZ

	Mejna nagnjenost	Poprečna nagnjenost	Elastičnost proti narodnem dohodku
1957	41,9	15,0	2,79
1958	- 24,4	12,4	- 1,97
1959	1,6	10,9	0,15
1960	20,3	10,6	1,91
1961	3,7	11,6	0,32
1962	71,9	14,4	4,99
1963	25,7	14,5	1,77
1964	11,3	12,6	0,90
1965	18,1	12,2	1,48
1966	12,4	19,1	0,65
1967	26,5	19,5	1,36
1968	15,8	19,2	0,82
Poprečje		14,3	1,26

UVOZ

1957	77,5	18,5	4,19
1958	20,3	17,7	1,15
1959	- 17,0	14,2	- 1,20
1960	38,0	15,0	2,53
1961	18,2	17,5	1,04
1962	- 8,9	15,5	0,57
1963	20,8	15,0	1,39
1964	37,0	16,8	2,20
1965	- 5,8	15,1	- 0,04
1966	27,6	22,4	1,23
1967	167,2	29,1	5,74
1968	13,3	27,8	0,48
Poprečje		18,7	1,51

Primerjave koeficientov nagnjenosti drugih držav kažejo, da v prvi fazi gospodarskega razvoja mejna nagnjenost k izvozu in uvozu presega poprečno nagnjenost. Pojav, da izvoz raste hitreje od narodnega dohodka, kaže tendenco, da bi postal vodilni sektor gospodarskega razvoja. Višji koeficient nagnjenosti k uvozu kot izvozu pa je dokaz negativne zunanjetrgovinske bilance.

IV. O D N O S I M E N J A V E

UVOD

61. Odnosi med cenami v SRS
62. Odnosi menjave po sektorjih v SRS
63. Indeksi menjave v SRS
64. Dinamika odnosov obsega menjave v SRS
65. Primerjalna tabela koeficientov elastičnosti
66. Elastičnost med obsegom in cenami
67. Poprečna sektorska elastičnost
68. Elastičnost uvoza v SRS glede na narodni dohodek
69. Poprečna nagnjenost SFRJ k zunanji trgovini
70. Poprečna nagnjenost SRS k zunanji trgovini
71. Mejna nagnjenost k izvozu in uvozu SFRJ
72. Mejna nagnjenost k izvozu in uvozu SRS
73. Odnosi med zunanjo trgovino in narodnim dohodkom v SRS

ZAKLJUČEK

Prisotnost različnih rezultatov, ki jih je dosegla v preteklosti zunanja trgovina v SFRJ in SR Sloveniji, in je vidna iz prikazanih tabel s podatki, opozarja na začetna in zato tudi nasprotujoča gibanja. Tematika, ki iz tega sledi, ni vidna iz samih števil, je pa tako pereča, da je predmet številnih razprav naših gospodarstvenikov in politikov. Po eni strani trajna rast izvoza in uvoza, po drugi neuravnoteženost v dinamiki, neizenačenost po panogah in skupinah proizvodov, veliko uvozno povraževanje in premajhna izvozna ponudba, pod vplivom še nedorasle domače proizvodnje in prevelike, ekspanzionistične potrošnje predstavlja po občem mnenju glavne točke zelo aktualne gospodarske problematike.

Če prikazane podatke istovetimo s stvarnim dogajanjem in si v ta namen izposodimo ekonomsko gradivo ¹⁾, ki sicer ne sodi v domeno statistične, pač pa ekonomske analize, bi ustreznost v tej publikaciji navedlih statističnih izsledkov podkrepili tako-le:

Paralelno s pomembnimi dosežki se zaostrojujejo neadekvatna gibanja. Izvoz se še naprej naslanja na obstoječo blagovno strukturo in se kljub ekspanziji strukturno prepočasi spreminja. Le majhen del gospodarstva je orientiran na dolgoročno politiko izvoza in se zato oklevajoče prilagaja potrebam mednarodne trgovine.

V nasprotju z razmerami pri nas, dosegajo v drugih državah bolj intenzivne strukturne premike, ker tekoče uvajajo nove elemente v poslovanje, kapital hitreje in bolj koncentrirajo, čeprav je neredko spremljan z monetarno nestabilnostjo. Organizacija naše zunanje trgovine po mnenju mnogih ne ustreza več povečanemu obsegu menjave, je razdrobljena in se zateka k nesolidnemu medsebojnemu konkuriranju.

Poleg strukturnega faktorja je za naše razmere v zunanji trgovini specifičen tudi sistem gospodarstva, ki ga nekateri ekonomisti označujejo kot "industrializacija v širino", ker vsebuje močno avtarkičnost proizvodnje zelo širokega asortimana. Ta naj bi potekala od političnih kriterijev investiranja, forsiranja licenčne proizvodnje in naglega izvoza storitvenih dejavnosti ter delovne moči, oziroma kadrov, kar rezultira v negativni plačilni bilanci ter vse večjem zadolževanju v tujini.

Proizvodnja preširokega sortimana - samo v letu 1968 je uvedeno v industriji SFRJ 6 tisoč novih proizvodov - doživlja precejšnje regionalne spremembe, ki še povečujejo posledice izredne blagovne disperzije. Upada izvoz v države SEV-a in države v razvoju, povečuje pa se v EFTA in EGS. Deficit z konvertibilnim področjem postaja stalen, domalega kroničen, saldo s klirinškim področjem pa se relativno omejuje. To sta dve dodatni konstanti, ki obremenjujeta bilanco zunanje trgovine, zaradi česar se krči izvozni potencial a širi uvozni. Uvoz raste kljub majhnemu letnemu prirastu izvoza in neodvisno od glavnih gospodarskih dejavnikov, diktiran z ekspanzijo potrošnje. Doslej so te slabosti odpravljene intervencijsko s subvencioniranjem in regresiranjem določenih izgub, z devizno stimulacijo preko retencijske kvote in še kako drugače.

Problematika, ki spremlja razvoj zunanje trgovine, je malone neizčrpna, statistična dokumentacija pa preborna, da bi jo vso izrazila v njeni sedanji obliki. Kakor je že rečeno v uvodu, smo želeli objaviti vsaj tisto gradivo, ki je razpoložljivo.

1) Izvleček iz publikacije "Aktuelni problemi ekonomske politike Jugoslavije", s posvetovanjem ekonomistov na Bledu dne 20. in 21. novembra 1969.

UPORABLJENA LITERATURA:

Dr. Sava Obradović: Uvod u analizu spoljne trgovine

Dr. Sava Obradović, dr. Radmila Njegić: Statistika spoljne trgovine

Dr. Sava Obradović: Odnosi razmene i privredni razvoj

Reforma in gospodarski razvoj Slovenije, Zavod SRS za statistiko, november 1969

Privreda u godinama reforme, Savezni zavod za statistiku, 1969

Dr. Vladimir Pertot: Ekonomika mednarodne menjave v intervencionizmu

B.Vojska: Zunanjetrgovinska menjava SRS Slovenije (interna študija Zavoda SRS za planiranje)

